

სარჩევი

CONTENTS

2	შემაჯავებელი OVERVIEW	61	პრეცედენტები PRECEDENTS
6	მთავარი თემა THE MAIN TOPIC	64	ექსპერტი EXPERT
12	პორტრეტი THE PORTRAIT	70	ბანსხვავეპული აზრი THE DIFFERENT OPINION
16	სუბიექტური სივრცე THE SUBJECTIVE SPACE <small>იური მეჩიტოვი, ზაზა რუსაძე/ Iuri Mechitov, Zaza Rusadze</small>	79	ახალი კრისტიგან NEW FROM KRISTI
35	პრობლემები PROBLEMS <small>ბაკურ სულაკაური, მერაბ სანოძე/ Bakur Sulakauri, Merab Sanodze.</small>	86	საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია - პროექტები GCA - Projects
51	ქართველები უცხოეთში GEORGIANS ABROAD	88	დაიჯესტი THE DIGEST <small>თელავის მუსიკალური ფესტივალი / Telavi Music Festival ნინო ბასილიას "პლასტიკური ნერვი" / "The Plastic Nerve" by Nino Basilia უცნობი ქართული ხელოვნება / The Unknown Georgian Art "იავნანა" წარმოგიდგენთ... / "Iavnana" Presents... ქართველები თამაშობენ შექსპირს / Georgians Play the Shakespeare</small>
56	სტუმარი THE GUEST		

COPYRIGHT

გამომცემელი: საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია/Publisher: Georgian Copyright Association (GCA) საქართველო, 0171 თბილისი, კოსტავას ქ. 63 / 63 Kostava str. 0171 Tbilisi, Georgia tel./Tel: +995 32 2 7887 www.gca.ge contact@gca.ge ნომერზე მუშაობდნენ: ირინა დემეტრაძე, კრისტი ყიფშიძე, ხათუნა გოგიშვილი, ნინო ბეჟაშვილი/The edition was prepared by: Irina Demetradze, Kristi Kipshidze, Khatuna Gogishvili, Nino Bezhashvili ფოტო: ირინა კუდრიაშოვა/photo: Irina Kudryashova გრაფიკული დიზაინი: ნუსა ნადირაძე/Graphic Design: Nutsa Nadiradze ლიტერატურული რედაქტირება: ნენა გიგოლაშვილი/Literature editing: Nena Gigolashvili თარგმანი: ნინო ტოგონიძე/Translation: Nino Togonidze ნომერი დაიბეჭდა გამომცემლობა "შპს გაზეთი საქართველოს მაცნე"/The edition was printed by the publishing house: "LTD The Newspaper Sakartvelos Matsne" ჟურნალი გამოდის საქართველოს კულტურისა და ძეგლთა დაცვის სამინისტროს და ინტელექტუალური საკუთრების ეროვნული ცენტრის "საქპატენტის" მხარდაჭერით/ The magazine is published with the support of the Ministry of Culture and Monument Protection of Georgia and the National Intellectual Property Center – SAKPATENTI ჟურნალში გამოქვეყნებული მასალების გამოყენება გამომცემლის ნებართვის გარეშე აკრძალულია/The use of the magazine content is forbidden without prior permission of the publisher. ყველა უფლება დაცულია © 2012 All Rights Reserved

საქართველოს
საავტორო უფლებათა
ასოციაცია
პოლიტიკური პარტიის ორბანისაში

შეჯამება OVERVIEW

საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია და საერთაშორისო თანამეგობრობა

Georgian Copyright Association and the International Community

საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია, თავისი მანდატიდან გამომდინარე, მსოფლიოს იმ რამოდენიმე ორგანიზაციის რიცხვს განეკუთვნება, რომელიც თავისი ოპერირების ქვეყანაში ერთდერითა და ფარავს საავტორო უფლების დაცვის მიმართულებით არსებულ ყველა უფლებას. ჩვენ ჟურნალის წინა ნომერში მიმოვიხილეთ ზოგადად ის უფლებები, რაც საერთაშორისო კონვენციებით და საავტორო სამართლით არის დაცული. ძირითადად საავტორო უფლებები შეიძლება სამ კატეგორიად დაიყოს: საჯარო შესრულების უფლება, მექანიკური უფლება და რეპროდუქციების უფლება. მართალია ეს უფლებები კონკრეტულ ასპექტში ერთმანეთს კვეთენ, თუმცა სამივე განყენებული და ფართოდ გავრცელებულია. საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია, საერთაშორისო დონეზე, 85 საავტორო საზოგადოებასთან თანამშრომლობს სხვადასხვა

According to its mandate, “Georgian Copyright Association” is one of those world organizations, which in its native country is the only one and which covers all the rights related to the copyright protection. In the previous issue of the magazine we have discussed the rights in general, which are protected by the international conventions and copyright law. Mainly, the copyrights can be divided into three categories: The right on playing (performing) in public, mechanical right and reproduction right. Despite of the fact that, in some aspect, these rights are crossing each other, all the three of them are independent and broadly spread.

In the direction of different rights, on the international level, “Georgian Copyright Association” collaborates with 85 copyright societies. It’s noteworthy that, these societies operate according to the holistic standard and are ruled by the international legal base and recommendations of the international conventions.

უფლებების მიმართულებით. აღსანიშნავია, რომ ეს საზოგადოებები ოპერირებენ ერთიანი სტანდარტის შესაბამისად და ემორჩილებიან საერთაშორისო საკანონმდებლო ბაზას და საერთაშორისო კონვენციების რეკომენდაციებს. გარდა საკანონმდებლო ბაზისა, ასევე არსებობს „ქოლგა“ ორგანიზაციები – კონფედერაციები, რომლებიც თავის თავში აერთიანებენ საავტორო უფლებების სფეროში არსებულ საზოგადოებებს და შესაბამის სტრატეგიას, პოლიტიკას, სახელშეკრულებო ბაზასა და მოქმედების მექანიზმებს არეგულირებენ შესაბამისი საავტორო უფლების მიხედვით. ამ კუთხით საქართველოს საავტორო უფლებების ასოციაცია გახლავთ ორგანიზაციების: CISAC - ის, BIEM - ის და IFRRO - ს წევრი.

დღევანდელ ნომერში ჩვენი მკითხველი გაიცნობს ავტორთა და კომპოზიტორთა საზოგადოებების საერთაშორისო კონფედერაციას – CISAC - ს, რომლის წევრიც საქართველოს საავტორო უფლებების ასოციაცია 2004 წლიდან არის.

CISAC - ი 1926 წელს დაარსდა. აერთიანებდა 18 დრამატული ხელოვნების საზოგადოებას 18 სხვადასხვა ქვეყნიდან. ორგანიზაციის სათაო ოფისი მდებარეობდა საფრანგეთში, და სწორედ აქ განთავსდა უკვე თანამედროვე CISAC - ის ოფისიც.

პირველი მსოფლიო ომის შემდეგ, საყოველთაო მშვიდობისა და თანამშრომლობის იდეით შთაგონებულმა კომპოზიტორებმა და ავტორებმა გადაწყვიტეს გაერთიანება. მათი მიზანი გახლდათ საზოგადოებებს შორის კოორდინაციის წარმართვა, ეროვნული და საერთაშორისო საავტორო სამართლის გაუმჯობესება და შემოქმედებითი ნაშრომების სწრაფი გავრცელება.

თავდაპირველად CISAC-ი ხუთ ფედერაციას აერთიანებდა (დრამატული შესრულების უფლების, საჯარო შესრულების, მექანიკური უფლების, ლიტერატურული ნაწარმოებების რეპროდუქციების უფლების და ფილმების მართვის უფლების ფედერაციებს).

1966 წელს CISAC-მა გააერთიანა ეს

Besides the legal base, there are “umbrella” organizations – confederations, which unit the societies existing in the sphere of the copyright, together with their corresponding strategy, policy and contractual base. The “umbrella” organizations regulate the mechanisms of activity according to the conformable copyrights. From this point of view, “Georgian Copyright Association” is the member of the following organizations: CISAC, BIEM and IFRRO.

In the present issue of the magazine, our reader will be introduced to “The International Confederation of Authors and Composers Societies” – CISAC, the member of which “Georgian Copyright Association” has been since 2004y.

CISAC was founded in 1926y. It has been covering 18 societies of the drama arts from 18 different countries. The head office of the organization is situated in France and there is positioned the office of the contemporary CISAC too.

After the World War the 1st, inspired by the notion of the overall peace and cooperation, the composers and authors decided to get together. Their aim was to manage coordination between the societies, to improve national and international copyright law and to spread fast each piece of creative work.

Initially, CISAC consisted of five federations for: dramatic performing rights, public performing rights, mechanical rights, literary rights and film rights. In 1966y. CISAC united these five federations and the unified organization “The International Confederation of Authors and Composers Societies” was founded, which represents the structure of the modern CISAC. The organization was so successful, that already in 2004y., on the General Assembly held in Seoul, it combined significant functions, thanks to which it would become proactive and more ready for the challenges of the digital technologies.

Several mutually coordinated bodies rule the organization: General Assembly, Board of Directors, International Boards of the Artists, 7 Regional Committees, Legal and Technical Committee and CIS Board of Trustees.

5 ფედერაცია და ჩამოყალიბდა ერთ საერთაშორისო ავტორთა და კომპოზიტორთა საზოგადოებების კონფედერაციად, რაც თანამედროვე CISAC - ის სტრუქტურას წარმოადგენს.

ორგანიზაცია იმდენად წარმატებული იყო, რომ უკვე 2004 წელს, სეულში გამართულ გენერალურ ასამბლეაში მნიშვნელოვანი ფუნქციები შეითავსა, რომელიც მას პროაქტიულს გახდიდა და უფრო მორგებულს ციფრული ტექნოლოგიების გამოწვევებისადმი.

ორგანიზაციის მმართველობას სათავეში უდგას რამდენიმე ურთიერთკოორდინირებული ორგანო: გენერალური ასამბლეა, დირექტორთა საბჭო, შემოქმედთა საერთაშორისო საბჭოები, 7 რეგიონალური კომიტეტი, იურიდიული და ტექნიკური კომიტეტი და CIS სამეურვეო საბჭო. CISAC - ის მმართველობაში გარდა მენეჯერული უნარების მქონე ადამიანებისა, საინტერესო და ფართო მასებისთვის ცნობილი პროცესებიც ჩნდებიან. 2010 წლის ივნისში, გენერალური ასამბლეს მიერ CISAC-ის პრეზიდენტად არჩეული იქნა რობინ გიბი (The Bee Gees) და ვიცე პრეზიდენტის თანამდებობაზე არჩეულ იქნა ფრანგი ფერმწერი, ჰერვე დი როსა. ამ ადამიანების ძირითად მოვალეობას წარმოადგენს შემოქმედთა აზრის მინვდენა საერთაშორისო საზოგადოებისათვის და მათი უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართვის სისტემის დაცვა.

თანამედროვე CISAC - ი არის არასამთავრობო, არაკომერციული ორგანიზაცია. მისი საქმიანობა მკაცრად განყენებულია ნებისმიერი პოლიტიკური თუ რელიგიური შეხედულებებისგან. დღესდღეობით CISAC - ი უკვე აერთიანებს 121 ქვეყნის წარმომადგენელ 232 საზოგადოებას, რომელიც თავის მხრივ მართავს 3 მილიონზე მეტი ავტორისა და მუსიკალური გამომცემლობის უფლებას. ამ უპირატესობებთან ერთად CISAC –ს ურთულესი მისია აკისრია, კერძოდ:

საავტორო უფლებების დამცველი საზოგადოებების საერთაშორისო ქსელის განვითარება და გაძლიერება.

Among the management board of CISAC, besides the persons carrying the managerial capabilities, there are interesting and widely popular individuals there. In 2010y., the General Assembly elected Robin Gibb (“The Bee Gees”) as the president of the organization and on the position of the vice-president Harvey De Rossa, the French painter, was elected. The main liability of these people is to deliver the views of the artists to the international society and to protect the collective management system of their rights.

The contemporary CISAC is a non-governmental, non-commercial organization. Its work is strictly independent from any political or religious views. Nowadays, CISAC unites 232 societies. These societies represent 121 countries and manage rights more than 3 million authors and publishing houses. Together with these advantages, CISAC carries the most difficult missions:

Development and strengthening of the international network of the copyright protection societies.

Provision of high level protection of the collective management position of authors and their rights on the international scale.

For the purposes of enhancement of compatibility of the copyright societies, improvement of the corresponding quality and technical effectiveness mechanisms According to the corresponding repertoire, contribution to the strategic development processes on each represented region.

Management of the central data base for the purposes of effective exchange of information between the societies. Participation in the process of improvement of the international copyright legislation and practice.

As stated above, Georgia is a member of the aforesaid organization, which actively and permanently cooperates with the confederation. “Georgian Copyright Association” in some aspect is accountable before CISAC, though, from its side, CISAC is constantly assisting Georgia in regards to decision making on the number of issues and provision of corresponding international documentation, according to the activities described in its (of the CISAC) mission.

საერთაშორისო დონეზე ავტორთა და მათი უფლებების კოლექტიურად მართვის პოზიციის მაღალ დონეზე უზრუნველყოფა. საავტორო უფლებების საზოგადოებების თავსებადობის გაზრდის მიზნით შესაბამისი ხარისხისა და ტექნიკური ეფექტურობის მექანიზმების გაზრდა. შესაბამისი რეპერტუარის მიხედვით ყველა წარმოდგენილ რეგიონში სტრატეგიული განვითარების პროცესების ხელშეწყობა. საზოგადოებებს შორის ინფორმაციის გაცვლის ეფექტურობის მიზნით ცენტრალურ მონაცემთა ბაზის მართვა. საერთაშორისო საავტორო კანონმდებლობისა და

პრაქტიკის გაუმჯობესებაში მონაწილეობა.

როგორც ზემოთ იყო აღნიშნული, CISAC - ის საზოგადოების წევრია საქართველოც, რომელიც აქტიურად და პერმანენტულად თანამშრომლობს კონფედერაციასთან. საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია გარკვეულ ნაწილში ანგარიშვალდებულია CISAC-თან, თუმცა თავის მხრივ CISAC - ი თავის მისიაში აღწერილი საქმიანობების შესაბამისად, საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციას მუდმივად ეხმარება რიგი საკითხების გადაწყვეტაში და შესაბამისი საერთაშორისო დოკუმენტაციის უზრუნველყოფაში.

რობინ გიბი / Robin Gibb

მთავარი თემა THE MAIN TOPIC

კატერინა ოსენოვა

იურისტ-მრჩეველი
საერთაშორისო კომერციული
სამართლის განვითარების პროგრამა
(ALDP) აშშ კომერციის დეპარტამენტი

KATERINA OSSENOVA

Attorney-Advisor International
Commercial Law Development Program (CLDP)
U.S. Department of Commerce

3 ფიქრობ, ცივილიზებულ ქვეყნებში საავტორო უფლება პირდაპირ კავშირშია ეკონომიკისა და პოლიტიკის მოდერნიზაციასთან. ამ კუთხით რა სიტუაციაა აღმოსავლეთ ევროპასა და კავკასიაში?

საავტორო და მომიჯნავე უფლებები უკიდურესად მნიშვნელოვანია, განსაკუთრებით იმ თვალსაზრისით, რომ ისინი დაკავშირებულია ეკონომიკურ ზრდასთან და უცხოური ინვესტიციების მოზიდვასთან. აღმოსავლეთ ევროპისა და კავკასიის ქვეყნები ჯერ კიდევ ებრძვიან უამრავ სოციალურ-ეკონომიკურ და პოლიტიკურ საკითხს, ზოგიერთი ქვეყანა კი, დემოკრატიულ ბაზარზე დაფუძნებული ეკონომიკის თვალსაზრისით, მტკივნეული გარდატეხის ფაზაშია. ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები ხშირად უკანა პლანზე რჩება, როცა ქვეყნებში უმუშევრობა, პოლიტიკური და ფისკალური არასტაბილურობა სუფევს. მიუხედავად ამისა, ინტელექტუალური საკუთრების უფლებები უნდა იყოს ნებისმიერი სავაჭრო თუ საინვესტიციო სტრატეგიის ნაწილი, რომელიც წარმოადგენს ძლიერი პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების წინამორბედს.

რამდენად მნიშვნელოვანია საავტორო უფლების კოლექტიური მართვისა და ინტელექტუალური საკუთრების უფლების დაცვის საკითხები და რას ნიშნავს ეს საქართველოსთვის?

ეკონომიკურ განვითარებასა და მის მდგრადობაში საავტორო უფლებათა კოლექტიური მართვა და ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა, ზოგადად, წამყვან როლს თამაშობს. უფრო კონკრეტულად, საავტორო და მომიჯნავე უფლებების დაცვა წარმოადგენს შემოქმედისა და ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების სხვა დაინტერესებული მხარეებისთვის შემოსავლის მასტიმულირებელ, სამართლიან, ქმედით და ეფექტურ გზას, რაც ხელს უწყობს შემოქმედებითი ინდუსტრიის წარმატებულობას. შემოქმედებითი ინდუსტრია არ არის მხოლოდ მნიშვნელოვანი ეკონომიკური მამოძრავებელი, არამედ იგი ქართული კულტურის სადარაჯოზედაც დგას.

სამუშაო ადგილების შექმნის, ინოვაციებისა და ინვესტიციების შექმნის თვალსაზრისით, ინტელექტუალური საკუთრების უფლება წარმოადგენს ეკონომიკური ზრდისა და კონკურენციის მიღვამტარს. მაგალითად, გლობალური ინტელექტუალური საკუთრების ცენტრის თანახმად, აშშ-ში ინოვაციები შეადგენს

I think copyright is related to the modernization of economies and politics in civilized countries. What is the situation in Eastern Europe and the Caucasus in this regard?

The importance of copyright and related rights cannot be overemphasized, especially as it relates to economic growth and foreign investment. Countries in Eastern Europe and the Caucasus are still struggling with many socio-economic and political issues and some countries are in the midst of a painful transitional phase toward a democratic market-based economy. Intellectual property rights (IPR) often take a back seat when countries are dealing with unemployment, political, and fiscal instability. However, IPR must be part of any trade and investment strategy and is a precursor to strong foreign direct investment.

What is the importance of collective copyright management and protection of intellectual property rights and what does it mean for Georgia?

Collective copyright management and IPR generally, plays a key role in economic growth and sustainability. Specifically, protecting copyright and related rights is the only way to fairly, efficiently, and effectively provide incentivizing income to creators and intellectual property stakeholders, thereby enabling the success of creative industries. Creative industries are not only an important economic driver, but serve as caretakers of Georgian culture.

Intellectual property rights are a conduit for economic growth and competitiveness by stimulating job creation, innovation, and investment. For example, in the US, according to the Global Intellectual Property Center, innovation accounts for more than 40% of U.S. economic growth and employment, and IP-intensive industries account for over 38% of total U.S. GDP. In addition, IPR and adequate enforcement of patents, trademarks, and copyrights are what drives entrepreneurs, authors, and inventors. Without adequate protection of their IPR, new advances in technology, innovation, and creative works would be discouraged. A strong IPR regime in Georgia will affect not just international businesses, but Georgian companies. IPR also impacts consumers on a daily basis. The threat

ეკონომიკური ზრდისა და დასაქმების 40%-ს და ინტელექტუალური საკუთრების ინდუსტრია კი - აშშ-ის მთლიანი შიდა პროდუქციის 38% - ს. ამასთან ერთად, ინტელექტუალური საკუთრების უფლებისა და პატენტების, სავაჭრო ნიშნებისა და საავტორო უფლებების ადეკვატური აღსრულება, არის მენარმების, ავტორებისა და გამომგონებლების მთავარი მამოძრავებელი ძალა. მათი ინტელექტუალური საკუთრების უფლების სათანადო დაცვის გარეშე, ტექნოლოგიებში, ინოვაციებსა და შემოქმედებით სამუშაოში წინსვლა შეუძლებელი იქნებოდა.

საქართველოში ძლიერი ინტელექტუალური საკუთრების უფლების დაცვის რეჟიმი გავლენას მოახდენს არა მარტო საერთაშორისო ბიზნესზე, არამედ ქართულ კომპანიებზეც. ინტელექტუალური საკუთრების უფლება ყოველდღიურად ზეგავლენას ახდენს მომხმარებელზეც. ყალბი და მეკობრული საქონლის არსებობა და მასთან დაკავშირებული სამართლებრივი, ჯანმრთელობისა და უსაფრთხოების რისკები მცირდება ეფექტური, ქმედითი და გამჭვირვალე ინტელექტუალური საკუთრების უფლების გავრცელებისა და აღსრულების საშუალებით.

საქართველოს სურს ახალი და სხვადასხვა სახის უცხოური ინვესტიციების მოზიდვა. ძირითადი კრიტერიუმი, რასაც ინვესტორები ყურადღებას აქცევენ, როდესაც წყვეტენ შევიდნენ თუ არა კონკრეტულ ბაზარზე, არის ინტელექტუალური საკუთრების უფლების აღსრულების დონე თუ საქართველოს ეკონომიკა აპირებს განაგრძოს ზრდა და მიიზიდოს ინვესტიციები, ინტელექტუალური საკუთრების უფლება უკეთ უნდა იყოს დაცული და უფრო მკაცრად აღსრულებული.

რა დროა საჭირო აღმოსავლეთ ევროპისა და კავკასიისთვის, ძირითადად, საქართველოსთვის, რომ გაზარდოს თავისი კოლექტიური საქმიანობა საავტორო უფლებების მიმართულებით? რა ზომები უნდა იქნეს მიღებული?

სავტორო უფლების კოლექტიური მართვისა და ინტელექტუალური საკუთრების უფლებისთვის ბრძოლა რეგიონში დაკავშირებულია მოსახლეობასთან, რომელსაც ჯერ კიდევ არ გაუთავისებია ინტელექტუალური საკუთრების უფლების ადეკვატური და სათანადო დაცვისა და აღსრულების ფასი და მნიშვნელობა. ამ მართლშეგნებისა და გაგების განვითარება საჭიროებს დროს და განხორციელება მაშინ,

of counterfeit and pirated goods and the related legal, health, and safety risks are mitigated by effective, efficient, and transparent IPR outreach and enforcement.

Georgia would like to attract new and diverse foreign investment. A key criterion that investors look at when considering whether to enter a market is the extent to which intellectual property rights are enforced. If Georgia’s economy is to continue to grow and attract investment, intellectual property rights must be better protected and more rigorously enforced.

How much time is needed for Eastern Europe and the Caucasus, mainly Georgia, to increase its collective copyright activities? What measures are needed for this?

The struggle in the region related to collective copyright management and IPR generally has to do with a populace that still has not embraced the value and importance of adequate and proper protection and enforcement of IPR. This awareness and understanding will take time and will happen only with high level political will and continued commitment to IPR reforms and enforcement. Georgia’s legislation is mostly in compliance with international norms and standards and it is a member of all major IPR-related organizations. With Sakpatenti in the lead, IPR protection and enforcement has become a government priority and there have been notable improvements. However, continued reforms and improvements are needed on many facets of IPR – such as border enforcement of pirated and counterfeit goods, the use of licensed software, and improved IPR interagency coordination.

CLDP has partnered with the Georgian Copyright Association (GCA) on a number of projects, can you please describe the work you have done with GCA?

The U.S. Department of Commerce Commercial Law Development Program (CLDP) has partnered with GCA on several programs this year. CLDP’s programs aim to improve the legal environment for doing business in developing and transitional countries around the globe and thereby foster greater political stability and economic opportunity for local entrepreneurs and U.S. companies alike. One of CLDP’s main focus areas in Eastern Europe and Eurasia has been intellectual property rights.

როდესაც იქნება მაღალი დონის პოლიტიკური ნება და განგრძობადი ვალდებულება ინტელექტუალური საკუთრების უფლების აღსრულებისა და მასთან დაკავშირებული რეფორმების ჩატარების მიმართულებით. ძირითადად, საქართველოს კანონმდებლობა შეესაბამება საერთაშორისო ნორმებსა და სტანდარტებს და ის ყველა ნამყვანი ინტელექტუალური საკუთრების უფლების ორგანიზაციის წევრია. „საქპატენტის“ ხელმძღვანელობით, ინტელექტუალური საკუთრების უფლების დაცვა და აღსრულება გახდა მთავრობის პრიორიტეტი და გაუმჯობესებებიც შესამჩნევია ამ მიმართულებით. მიუხედავად ამისა, განგრძობადი რეფორმები და წინსვლები კიდევ უნდა განხორციელდეს ინტელექტუალური საკუთრების უფლების ბევრ ასპექტში, როგორც არის: მეკობრულ და ყალბ საქონელთან დაკავშირებით სასაზღვრო აღსრულება, ლიცენზირებული კომპიუტერული პროგრამების გამოყენება და

In March 2012, CLDP sponsored U.S. Consultations on Collective Management of Copyright and Related Rights for a six-member team from GCA. These consultations were designed to offer GCA insight into how to effectively and efficiently manage a collective copyright management organization and raise public awareness of the importance of copyright protection. GCA consulted with the U.S. Patent and Trademark Office, the Alliance of Artists and Recording Companies, AFM/AFTRA Intellectual Property Rights Distribution Fund, SoundExchange Inc., and the U.S. Copyright Office in Washington, DC. In New York, the group met with American Society of Composers, Authors and Publishers, SESAC, Inc., the Recording Academy, the Copyright Clearance Center, Screen Actors Guild, Broadcast Music Inc., and the Artists Rights Society.

ინტელექტუალური საკუთრების უფლების უკეთესი სააგენტოთაშორისო კოორდინაცია.

რიგ პროექტებთან დაკავშირებით „საერთაშორისო კომერციული სამართლის განვითარების პროგრამა“ თანამშრომლობს „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციასთან“. შეგიძლიათ აღწეროთ „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციასთან“ განხორციელებული სამუშაოები?

აშშ-ის კომერციის დეპარტამენტის „საერთაშორისო კომერციული სამართლის განვითარების პროგრამა“ (CLDP) მიმდინარე წელს რამოდენიმე პროგრამის ფარგლებში თანამშრომლობდა „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციასთან“.

„საერთაშორისო კომერციული სამართლის განვითარების პროგრამის“ პროგრამების მიზანი არის მსოფლიოს განვითარებად და გარდამავალ ეტაპზე მყოფ ქვეყნებში ბიზნესის წარმართვისთვის ადგილობრივი მენარმეებისა და შესაბამისი აშშ-ის კომპანიებისთვის სამართლებრივი გარემოს გაუმჯობესება და ამის საფუძველზე, უფრო მეტი პოლიტიკური სტაბილურობის და ეკონომიკური შესაძლებლობის ხელშეწყობა. აღმოსავლეთ ევროპასა და ევრაზიაში „საერთაშორისო კომერციული სამართლის განვითარების პროგრამის“ ყურადღების ერთ-ერთი ძირითადი სფეროა ინტელექტუალური საკუთრების უფლება.

2012 წლის მარტში, „საერთაშორისო კომერციული სამართლის განვითარების პროგრამამ“ დააფინანსა აშშ-ის კონსულტაციები საავტორო და მომიჯნავე უფლებების კოლექტიური მართვის თაობაზე „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციიდან“ მოვლენილი ექვსი წევრისთვის ამ კონსულტაციების მიზანი იყო „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციისთვის“ უფრო ღრმა ცოდნის გაზიარება საავტორო უფლებათა კოლექტიური მართვის ორგანიზაციის ქმედითად და ეფექტურად მართვის სფეროში და საავტორო უფლების დაცვის მნიშვნელობის თაობაზე მოსახლეობის მართლშეგნების ამაღლება.

„საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციამ“ კონსულტაციები მიიღო „აშშ-ის პატენტისა და სავაჭრო ნიშნის ოფისიდან“, „ხელოვანთა და ჩამწერი კომპანიების ალიანსისგან“, „ამერიკის მუსიკოსთა ფედერაციის“ „ამერიკის ტელევიზიისა და რადიოს ხელოვანთა ფედერაციის“ ინტელექტუალური საკუთრების უფლების გავრცელების ფონდისგან“, „SoundExchange Inc.“-სგან და ა.შ., ასევე, „აშშ-ის საავტორო უფლების ოფისისგან“ ვაშინგტონში,

In October 2012, CLDP, GCA, and Sakpatenti held a Workshop on Adjudication of Copyright Infringement Cases for judges and lawyers. In attendance were 30 judges from the Court of Appeal and courts of general jurisdiction throughout Georgia, lawyers from notable Georgian law firms, and officials from GCA and Sakpatenti. The workshop featured very few presentations and instead focused on practical and effective training in IP litigation and adjudication skills through the use of 10 country-specific case studies and interactive discussions.

These programs contributed to the protection and enforcement of intellectual property rights in Georgia by imparting expert knowledge to GCA and Sakpatenti via consultations with collective copyright agencies, honed the skills and developed the expertise of GCA officials to provide organized and efficient means to protect the intellectual property rights of its members and to license, collect, and distribute royalties, strengthened existing and initiated new partnerships between GCA and US collective management organizations, and imparted expert knowledge to judges and lawyers on specialized copyright and trademark issues.

How do you evaluate the new team and ongoing reforms within the organization? What advice do you have for the collective management society of Georgia?

GCA was an invaluable program partner and critical to the success of these joint programs with CLDP and Sakpatenti. GCA provided advice, guidance, and devoted many hours to the development and implementation of the consultations and workshop. The reforms undertaken by GCA and the new management team have already resulted in progress and success for collective copyright management in Georgia.

My advice would be to continue on the path that GCA has been on, namely to continue to raise public awareness about GCA and the importance of copyright protection, to continue to use international best practices in its work and administrative processes, and to continue to grow as an organization. GCA must establish itself as a transparent, equitable, and reputable collective rights organization both inside and outside of Georgia and foster new relationships with collectives around the world. Despite working in a challenging environment for IPR in Georgia, GCA has achieved much in a short amount of time. I am sure GCA will continue to lead the way toward greater protection of copyright and related rights in Georgia.

კოლუმბიის ოლქში. ნიუ-იორკში, ჯგუფი შეხვდა „ამერიკის კომპოზიტორთა საზოგადოებას“, ავტორებსა და გამომცემლებს, „ევროპის სცენის ავტორებისა და კომპოზიტორთა საზოგადოებას“, „ჩანერის აკადემიას“, „საავტორო უფლების ანგარიშსწორების ცენტრს“, „ეკრანის ავტორთა გილდიას“, „მუსიკის გადაცემის კომპანიას“ და „ხელოვანთა უფლებების საზოგადოებას“.

2012 წლის ოქტომბერში „საერთაშორისო კომერციული სამართლის განვითარების პროგრამამ“ და „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციამ“, „საქპატენტთან“ ერთად ჩაატარა სამუშაო შეხვედრები მოსამართლეებისა და იურისტებისთვის, სადაც განიხილა საავტორო უფლებათა დარღვევის შემთხვევები. სამუშაო შეხვედრას ესწრებოდა საქართველოს სააპელაციო სასამართლოს და საერთო იურისდიქციის სასამართლოების 30 მოსამართლე, ასევე, იურისტები წამყვანი ქართული იურიდიული ოფისებიდან და „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციისა“ და „საქპატენტის“ თანამშრომლები. სამუშაო შეხვედრა მართალია მოიცავდა ძალზედ მცირე რაოდენობის პრეზენტაციებს, მაგრამ ნაცვლად ამისა ფოკუსირდებოდა პრაქტიკულ და ეფექტურ სწავლებაზე ინტელექტუალური საკუთრების საკითხებზე სასამართლო მოსმენა-განხილვის გამოცდილების გაზიარებით, 10 ქვეყნის სპეციფიკური საქმეების შესწავლისა და ინტერაქტიული განხილვის საფუძველზე.

ამ პროგრამებმა ხელი შეუწყო საქართველოში ინტელექტუალური საკუთრების უფლების დაცვასა და აღსრულებას, „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციისა“ და „საქპატენტისთვის“, კოლექტიურ საავტორო უფლებათა სააგენტოების საშუალებით, ექსპერტთა სპეციალური ცოდნის გაზიარების მეშვეობით, გააუმჯობესა „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციის“ უნარები და განავითარა მისი თანამშრომლების ექსპერტული გამოცდილება. ასევე, „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციის“ წევრთა ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების დაცვის ორგანიზებული და ქმედითი საშუალებების უზრუნველყოფის, ლიცენზირების, ჰონორარის შეგროვებისა და გაცემის, „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციისა“ და აშშ-ს კოლექტიური მართვის ორგანიზაციებს შორის არსებული პარტნიორობის გაძლიერებისა და ახალი ურთიერთობების წარმოქმნის მიზნით, მოსამართლეებსა და იურისტებს გაუზიარა

პროფესიონალური ცოდნა კონკრეტულ საავტორო უფლებასა და სავაჭრო ნიშანთან დაკავშირებულ საკითხებზე.

როგორ შეაფასებთ ამ ორგანიზაციის ახალ გუნდსა და მასში მიმდინარე რეფორმებს? რას ურჩევთ საქართველოს კოლექტიური მართვის ორგანიზაციას?

„საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია“ იყო ძალიან ძვირფასი პროგრამული პარტნიორი და „საერთაშორისო კომერციული სამართლის განვითარების პროგრამასა“ და „საქპატენტთან“ ერთობლივად ჩატარებული პროგრამების მთავარი მამოძრავებელი ძალა. „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციამ“ უზრუნველყო რჩევა-ხელმძღვანელობა და დიდი დრო დაუთმო კონსულტაციებისა და სამუშაო შეხვედრების შემუშავებასა და განხორციელებას. „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციის“ მიერ განხორციელებულმა რეფორმებმა და მისმა ახალმა მენეჯმენტმა საქართველოში უკვე წარმოქმნა პროგრესი და გადადგა წარმატებული ნაბიჯები საავტორო უფლებათა კოლექტიური მართვის თვალსაზრისით.

ჩემი რჩევა იქნება „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციამ“ განაგრძოს სვლა მის მიერ უკვე არჩეული გზით, კერძოდ კი, „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციის“ საქმიანობისა და საავტორო უფლების დაცვის ქრილში საზოგადოების მართლმშეგნების ამაღლება, ასევე, განაგრძოს საუკეთესო საერთაშორისო გამოცდილების გამოყენება თავის მუშაობასა და ადმინისტრაციულ პროცესებში და ბოლოს, განაგრძოს ზრდა როგორც ორგანიზაციამ. „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციამ“ უნდა დაიმკვიდროს თავი, როგორც გამჭვირვალე, სამართლიანმა და ავტორიტეტულმა კოლექტიური უფლებების ორგანიზაციამ, როგორც ქვეყნის შიგნით, ასევე საერთაშორისო ასპარეზზე და ხელი შეუწყოს მსოფლიოს მასშტაბით სხვა კოლექტიური მართვის ორგანიზაციებთან ახალი ურთიერთობების ჩამოყალიბებას. საქართველოში, ინტელექტუალური საკუთრების უფლების თვალსაზრისით რთულ გარემოში მუშაობის მიუხედავად, „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციამ“ დროის ესოდენ მცირე მონაკვეთში ბევრს მიაღწია. მე დარწმუნებული ვარ, რომ „საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაცია“ კვლავ განაგრძობს სვლას საქართველოში საავტორო და მომიჯნავე უფლებების უკეთესი დაცვის მიმართულებით.

პორტრეტი THE PORTRAIT

ბიჭუნა ბრილიანტებით ანუ სერგო ფარაჯანოვის გახსენება

A Boy with Diamonds

ნელს თბილისში ფრანგი კინემატოგრაფისტები სერგო ფარაჯანოვზე მხატვრულ-ბიოგრაფიულ სურათს იღებდნენ.

“ბიჭუნა ბრილიანტებით”, ასე ვთარგმნე ფილმის სათაური. სერგოს მამა ცნობილი თბილისელი ანტიკვარიატით მოვაჭრე იყო. მშობლები ბავშვს ბინის ჩხრეკის დროს ბრილიანტებს აყლაპებდნენ, მერე კი, რუდუნებით ელოდნენ მათ მონელებას. არ ვიცი რამდენად შეესაბამება სიმართლეს ეს ეპიზოდი, ალბათ არც ფილმის ავტორებმა იციან დანამდვილებით. სერგო ფარაჯანოვი

This year, French cinematographers shoot a fiction-biographical film about Sergo Parajanov. “A boy with Diamonds” – this is my translation of the title of the movie. Sergo’s father was a famous trader of antiques in Tbilisi. Every time when there was a search conducted in the house, the parents were making their child to swallow diamonds, and, then, were looking forward to the moment when the child would finally digest the diamonds. I don’t know, whether this episode is true or false. Perhaps, even the authors of the film don’t know it for sure. Sergo Prajanov was making up these stories himself.

თავად თხზავდა ან იგონებდა ამ ისტორიებს. ადრეულ ასაკში მაქვს წაკითხული სერგო ფარაჯანოვისა და ლილია ბრიკის მიმონერა. ამ დროს ფარაჯანოვი სასჯელს იხდიდა. მე ძალიან მომწონს, როცა ადამიანებს არ ეთაკილებათ საკუთარი სისუსტეების ჩვენება, აღიარება. ფარაჯანოვი ამ წერილებში არ არის უშიში, ან თუნდაც გმირი. მას ისიც ჰგონია, რომ ეს დასასრულია. ის ვერ გაუძღვება ამ გარემოს, პირობებს. ადამიანი, რომელიც მთელი ცხოვრება თამაშობდა, აქ უარს ამბობს რაიმე როლზე, აქ მას უბრალოდ ემინია.

ის რომ დასავლეთში ატეხილი აჟიოტაჟის გამო, ხელისუფლება იძულებული გახდა ფარაჯანოვი დროზე ადრე გაეთავისუფლებინა, ყველასათვის ცნობილია. მისი დისიდენტური აზროვნება იყო პრობლემა სისტემისთვის და არა ჰომოსექსუალობა, ესეც ყველამ ვიცით.

როცა ფარაჯანოვზე ვფიქრობ, მაინცდამაინც მისი კოსმოპოლიტიზობა, ან მსოფლიო მოქალაქეობა არ მომდის თავში. ნეტა მართლა იმდენი ადამიანი ხარ რამდენი ენაც იცი? თუ იდენტობა, როცა მკვეთრად განსაზღვრულია, ნაკლებად ხარ კონფლიქტში საკუთარ თავთან, გარემოსთან?

“ლეგენდა სურამის ციხეზე”, “ბრონეულის ფერი”, “მივიწყებულ წინაპართა აჩრდილები” - ნუთუ ეს ქართული, სომხური და უკრაინული ფილმებია? როცა აკირა კუროსავამ “იდიოტი” გადაიღო, ის არ აკეთებდა რუსულ ფილმს. თუმცა რუსები დოსტოევსკის საუკეთესო ეკრანიზაციად მიიჩნევენ. არავის მოუვა თავში აზრად, რომ ლუკინო ვისკონტის “სიკვდილი ვენეციაში” გერმანული ფილმია. ან საპირისპირო მაგალითები ავიღოთ. რაინერ ვერნერ ფასბინდერის “კერელი” ფრანგული ფილმია ან ინგმარ ბერგმანის “მარიონეტების ცხოვრებიდან” ცალსახად გერმანული? ან იქნებ მიქელანჯელო ანტონიონი ვინმემ ამერიკელად ან ინგლისელად მიიჩნია “ზაბრისკი პოინტისა” და “პროფესია რეპორტიორის” გამო?

In my young years I read the correspondence of Sergo Parajanov and Lilya Brik. At that moment Parajanov was imprisoned. I like when people do not feel uncomfortable with sharing and acknowledging their own weaknesses. In the letters Parajanov is not fearless, or even a hero. He thinks that this is the end; he won't be able to survive this environment and these conditions. A person, who was playing for the whole of his lifetime, now refuses to play a role and is just scared.

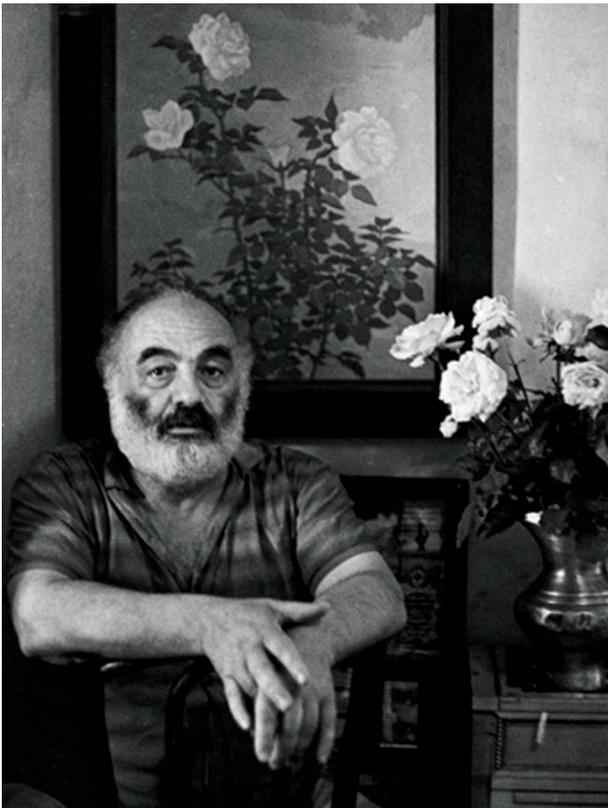
It's well known to everybody that the government was forced to release Parajanov preterm because of the agiotage, which started regarding the case (the case of imprisonment of Parajanov) in the Western countries. His dissident thinking and not homosexuality was a problem for the system, and all of us know this.

When I think of Parajanov, his cosmopolitan thinking, or his world citizenship doesn't come on my mind. Are you really as many persons as languages you know? Are you less in conflict with yourself and with the environment if your identity is clearly defined?

“The Legend of Surami Forters”, “The Color of Pomegranates”, “Shadows of Forgotten Ancestors”, - are these Georgian, Armenian and Ukrainian films? When Akira Kurosawa shot a movie “The Idiot”, he was not making a Russian film. Though, the Russians consider the last mentioned movie to be the best screening of Dostoyevsky. Nobody will think that “Death in Venice” by Luchino Visconti is a German film, or, let's take opposite examples: Is “Querelle” by Rainer Werner Fassbinder a French movie or is “From the life of Marionettes” by Ingmar Bergman strictly German film? Or, would anybody consider Michelangelo Antonioni to be an American or English because of the “Zabriskie Point ” and “L'ultima sequenza di Professione: Reporter “ (“The Last Sequence of the Profession: Reporter”)?

The static image characterizing Parajanov's directing had been forming in the period, when the plan-episode, panorama shooting and pen camera were

ფარაჯანოვის რეჟისურის მახასიათებელი სტატიკური გამოსახულება იმ პერიოდში ყალიბდება, როცა მსოფლიო კინო სუბიექტური კამერით, პლან-ეპიზოდით, პანორამული გადაღებითა და კამერა-კალმითაა მოცული. ანუ ფარაჯანოვის მოდერნიზმი ერთგვარად ანტიმოდერნიზმიცაა. ის ეწინააღმდეგება არა მხოლოდ მეინსტრიმს, ევროპული საავტორო კინოს გამომსახველობასაც. სუბიექტური კამერა ფარაჯანოვთან სუბიექტურმა სივრცემ შეცვალა. ავტორის ეგო მატერიალიზდება ფრესკა-კოლაჟის სახით. მსახიობის პლასტიკა, კოლაჟი, დეტალი, ფერი, სიმბოლო, სტატიკა და უცვლელი რაკურსი - ის ლექსიკური ერთეულებია, რომელიც ფარაჯანოვის კინოენას ქმნის. მონტაჟური ფრაზა კი ფორმისა და ფერის, დეტალისა და პლასტიკური ნახაზის შეჯახებით იქმნება. ანუ ვიზუალური დრამატურგიით და არა ტრადიციული თხრობით.

popular in the world. Thus, Parajanov's modernism is a kind of anti-modernism too. He opposes not only the mainstream, but, also, the expressiveness of the European author's cinematography. In Parajanov's case, the subjective camera was replaced by the subjective space. The ego of the author is being materialized in the shape of the fresco-collage. The plastics of an actor, collage, detail, color, symbol, statics and the unchanged angle – these are the vocabulary units, which create Parajanov's movie language. And the montage phrase is formed through collision of a shape, color, detail and plastic figure, thus, this happens through the visual dramatic composition and not the traditional narration.

The poetic language of Parajanov's films, often, reminds me of the another poet of the screen – Jean Cocteau.

“Blood of a Poet” is the name of Cocteau's film, which recalls the main metaphor – the pomegranate juice, in other words – the blood of Sayat-Nova, of “The Color of Pomegranates” by Parajanov.

The retrospectives and exhibitions of Sergo Parajanov's films are hosted by the leading world galleries and festivals. The heritage of Parajanov belongs to his close relatives, friends and lovers. People say that he was very generous and open-handed person. Therefore, his collages and handicrafts are spread all over the post Soviet Union space. His cultural heritage is the subject to disputes not only between the close people of his, but, also, the countries. Despite of the fact that his name is being “traded” and “speculated” a lot, happily, it has not become market rating yet. Parajanov doesn't need a crown of a tortured, repressed person either. He's, merely, Sergo Parajanov. His name stands above the time, system and market.

P.S. Sergo Parajanov's nephew shot a film “Everybody Has Gone”. This movie was completely made in Georgia. The film is constructed on the edge of the fantasy and real memories. And, of course, in every sequence there is the spirit of the great Parajanov felt.

ფარაჯანოვის ფილმების პოეტური ენა, ხშირად ეკრანის მეორე დიდ პოეტს, ჟან კოკტოს მაგონებს. “პოეტის სისხლი” კოკტოს ფილმის სახელწოდება, ფარაჯანოვის “ბროწეულის ფერის” მთავარ მეტაფორას - ბროწეულის წვენი ანუ საიათნოვას სისხლს პირდაპირ ეხმიანება. ბროწეულის წვენი არა მარტო საიათნოვას, თავად ფარაჯანოვის სისხლიცაა.

სერგო ფარაჯანოვის ფილმების რეტროსპექტივებსა და გამოფენებს მსოფლიოს წამყვანი გალერეები თუ ფესტივალები მასპინძლობენ. ფარაჯანოვის მემკვიდრეობა ახლო ნათესავეებს, მეგობრებს, საყვარლებს ეკუთვნის. ამბობენ ის ძალიან გულუხვი და ხელგაშლილი ადამიანი იყო. ამიტომაც მისი კოლაჟები და ხელნაკეთი ნივთები მთელს ყოფილ საბჭოთა კავშირშია მიმოხიზული.

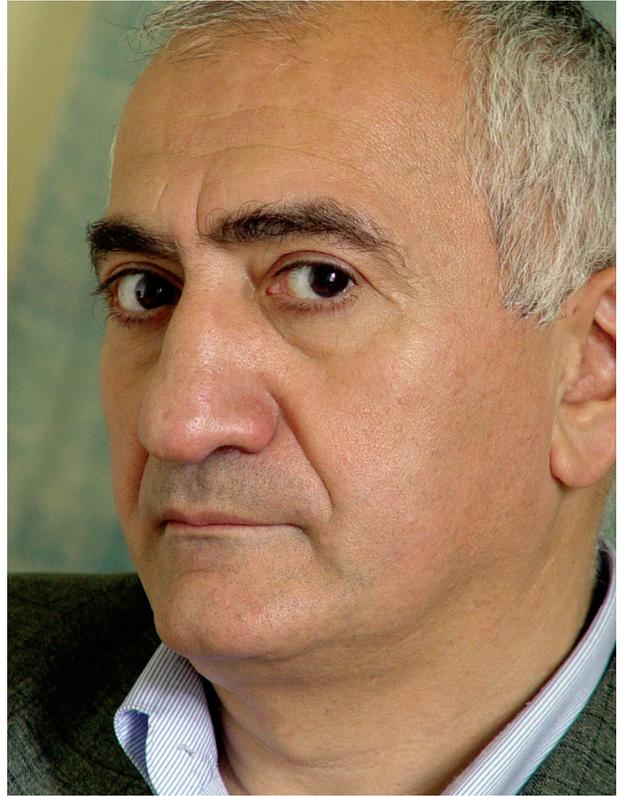
მისი კულტურული მემკვიდრეობა, არა მხოლოდ ახლობლების, ქვეყნების დავის საგანია. მართალია ბევრს “ვაჭრობენ” და “სპეკულირებენ” მისი სახელით, მაგრამ საბედნიეროდ ფარაჯანოვი საბაზრო ნიშნად ვერ აქციეს. ფარაჯანოვს არც რეპრესირებულის წამებული გვირგვინი ესაჭიროება. ის უბრალოდ სერგო ფარაჯანოვია. მისი სახელი დროზე, სისტემაზე, ბაზარზე მაღლა დგას.

სერგო ფარაჯანოვის ძმისშვილმა, გარი ფარაჯანოვმა გადაიღო ფილმი “ყველა წავიდა”. ეს ფილმი მთლიანად საქართველოშია გადაღებული. ფილმი ფანტაზიისა და რეალური მოგონებების ზღვარზეა აგებული. და რა თქმა უნდა, ყოველ კადრში დიდი სერგო ფარაჯანოვის აჩრდილი ტრიალებს.

სუბიექტიური სივრცე

THE SUBJECTIVE SPACE

იური მეჩითოვი
Iuri MeChiTov

ფოტოხელოვანი / Photographer

ფოტოგრაფია – უნიკალური ფენომენია, რომელმაც უზომოდ გაამდიდრა კაცობრიობის ვიზუალური კულტურა, შექმნა ეპოქის უტყუარი დოკუმენტები, ჩვენი ყოფის შეუცვლელი თანამეგზური გახდა. ბოლოდროინდელმა ტექნოლოგიურმა მიღწევებმა კი ფოტოგრაფია საყოველთაო მოხმარების საგნად აქცია. ახლა დედამიწაზე პრაქტიკულად ყველა ადამიანი იღებს ფოტოსურათებს. საქართველოში ამ ხელობა-ხელოვნების დარგმა ჩაითრია უამრავი ადამიანი, ჩვენთან ერთგვარი ფოტოგრაფიული ბუმი. უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ დღეს ფოტოგრაფთა უმეტესობა სუსტი სქესის წარმომადგენლები არიან. ზოგადად მსოფლიოში მოღვაწეობს ძალიან ბევრი კარგი ფოტოგრაფი თავის განუმეორებელი ხელნერით. თუმცაღა არიან ისეთი ავტორებიც რომელთა მიერ შექმნილი სურათები კაცობრიობის ვიზუალური კულტურის სახე-ხატებად იქცნენ. ეს, ჩემს მიერ აქ წარმოდგენილი ათეული სპონტანურად შეირჩა. სხვა დროს, სხვა გარემოში ჩემი არჩევანი სხვაგვარი იქნებოდა.

Photography – an unique phenomenon, which greatly enriched the visual culture of the mankind.

It created the genuine documents of the epoch and became the unchangeable companion of our living. The recent technological achievements made the photography a subject of common household. Nowadays, practically, every person on the Earth takes pictures. In Georgia, many people have been engaged in this profession-art field, and there is some kind of a photography boom there. It should be also mentioned that at present the majority of the photographers are the representatives of the weaker sex. In general, there is a huge number of good photographers working all around the world and each of them has his/her own unique signature. Though, there are authors, who created the pictures, which became the face icons of the visual culture of the mankind. The best ten, which I've selected, have been spontaneously chosen. In different time and different environment, my choice would be different.

Julia Margaret Cameron (1815 - 1879)

ბრიტანელი
ფოტოგრაფი ჯულია
მარგარეტ კამერონი
48 წლის ასაკში იყო
როცა ქალიშვილმა მას
ფოტოკამერა აჩუქა.
მარგარეტმა შექმნა
ბევრი შთამბეჭდავი
პორტრეტი მისთვის
დამახასიათებელი
ტიქნიკით. მათ
შორის გამორჩევა
ინგლისელი
მათემატიკოსის
და მეცნიერის ჯონ
ჰერშელის ფოტო (1867)

THE BRITISH
PHOTOGRAPHER, JULIA
MARGARET CAMERON
GOT INTERESTED BY
THIS PROFESSION AT THE
AGE OF 48, WHEN HER
DAUGHTER PRESENTED
HER A PHOTO CAMERA.
MARGARET CREATED
NUMEROUS IMPRESSIVE
PORTRAITS CARRYING
HER CHARACTERIZING
TECHNIQUE. AMONG
THEM, THE PHOTO OF THE
ENGLISH MATHEMATICIAN
AND SCIENTIST JOHN
HERSCHEL (1867) IS
DISTINGUISHED.

Nadar Gasoard-Felix tournachon (1820 -1910)

ნადარს
ყავს გადაღებული
ბევრი გამორჩენილი
აღამიანი,
ისეთები როგორც
მხატვარი გუსტავ
დორე, მწერალი
ალექსანდრე დიუმა,
კომპოზიტორი
ფრანც ლისტ.
ნამუშევრებს შორის
გამორჩევა ფრანგი
მსახიობის სარა
ბერნარის პორტრეტი
(1864). სარა ბერნარს
სილმზის და ნიჭის
ბამო ღვთაებრივი
სარას სხეული
ჰქმნდა.

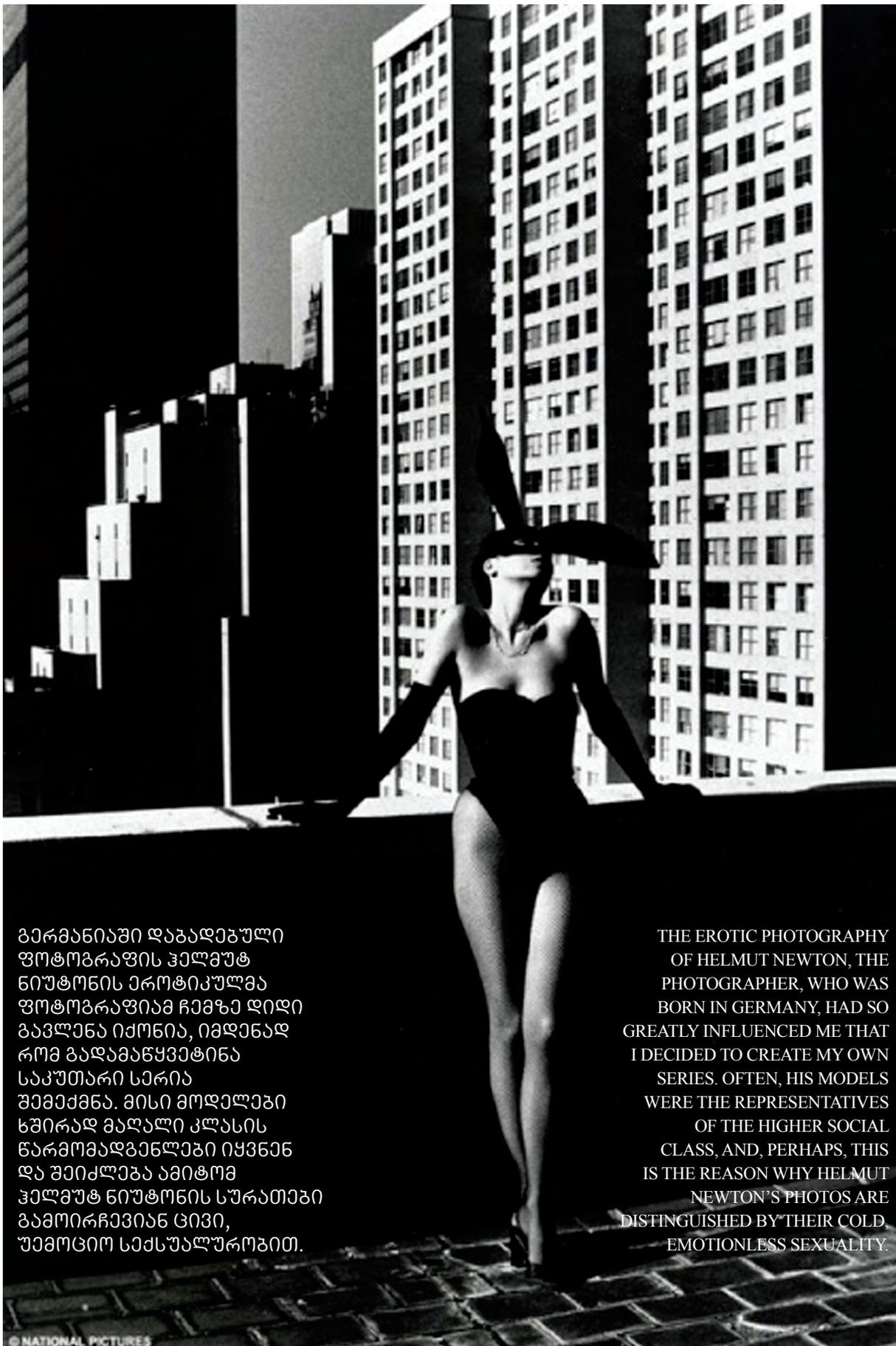
NADAR TOOK PICTURES
OF MANY PROMINENT
PERSONS, SUCH ARE:
THE PAINTER GUSTAVE
DORÉ, WRITER
ALEXANDER DUMAS,
COMPOSER FRANZ
LISZT ... AMONG THE
OTHER WORKS THE
PORTRAIT OF THE
FRENCH ACTRESS
SARAH BERNHARDT IS
REMARKABLE (1864).
FOR HER BEAUTY
AND TALENT, SARAH
BERNHARDT WAS
NAMED “DIVINE
SARAH”.

W.Eugene Smith (1918-1978)

ამერიკელი ფოტოჟურნალისტი იუჯინ სმიტი უკომპრომისო იყო თავის შემოქმედებაში. როგორც ჟურნალის ფოტოკორესპონდენტი აშუქებდა მეორე მსოფლიო ომს. ომის შედეგად განევრინა სააბენტოში ეს მისი ყველაზე ცნობილი სურათი გადაღებულია იაპონიაში ტოკიოს მახლობლად, მინამატაში. ადგილობრივი მოსახლეობა ინამლებოდა მძიმე ლითონების ქარხნის მუშაობის გამო. სურათზე აღბეჭდილია ეკოლოგიური კატასტროფის ერთ ერთი მსხვერპლი ტომოკო უემურა (TOMOKO UEMURA)

THE AMERICAN PHOTOJOURNALIST EUGENE SMITH WAS UNCOMPROMISING IN HIS CREATIVE WORK. HE REVIEWED THE WORLD WAR THE II AS THE PHOTO CORRESPONDENT OF “LIFE” MAGAZINE. AFTER THE WAR HAD BEEN OVER, HE BECAME THE MEMBER OF THE “MAGNUM AGENCY”. THE MOST RENOWNED PICTURE OF HIS WAS TAKEN IN JAPAN, NEAR TOKYO, IN MINAMATA. THE LOCAL POPULATION WAS BEING POISONED FROM THE WORK OF THE METAL FACTORY. THERE IS ONE OF THE VICTIMS OF THE ECOLOGICAL CATASTROPHE, TOMOKO UEMURA, DEPICTED ON THE PICTURE.

გერმანიაში დაბადებული
ფოტოგრაფის ჰელმუტ
ნიუტონის ეროტიკულმა
ფოტოგრაფიამ ჩემზე დიდი
გავლენა იქონია, იმდენად
რომ გადავწყვეტინა
საკუთარი სერია
შეექმნა. მისი მოდელები
ზვიად მაღალი კლასის
წარმომადგენლები იყვნენ
და შეიქლება ამიტომ
ჰელმუტ ნიუტონის სურათები
გამორჩევიან ცივი,
უემოციო სექსუალურობით.

THE EROTIC PHOTOGRAPHY
OF HELMUT NEWTON, THE
PHOTOGRAPHER, WHO WAS
BORN IN GERMANY, HAD SO
GREATLY INFLUENCED ME THAT
I DECIDED TO CREATE MY OWN
SERIES. OFTEN, HIS MODELS
WERE THE REPRESENTATIVES
OF THE HIGHER SOCIAL
CLASS, AND, PERHAPS, THIS
IS THE REASON WHY HELMUT
NEWTON'S PHOTOS ARE
DISTINGUISHED BY THEIR COLD,
EMOTIONLESS SEXUALITY.

Helmut Newton 1920-2004

ამერიკელი
ფოტოგრაფი რიჩარდ
ავედონი გამორჩევა
უნარით დაინახოს
ადამიანის სული
გარეგნულობის მიღმა.
მას გადაღებული აქვს
შთამბეჭდავი სურათები
უმსხვილესი მოდის
სააგენტოებისათვის,
ხელოვნების
ვარსკვლავებისათვის,
პოლიტიკოსებისათვის...
ერთ-ერთი მისი ნიშნი
ექვსეუბა უზრალო
პროფესიის ადამიანებს.
ისინი გადაღებული
არიან უზრალო თეთრ
ფონზე, თუმცა მათი
ჩაცმულობა და გამოხედვა
მკვეთრად მინიშნებს
მათ საქმიანობაზე.

Richard Avedon 1923 - 2004

THE AMERICAN
PHOTOGRAPHER, RICHARD
AVEDON IS REMARKABLE
FOR HIS ABILITY TO SEE A
PERSON'S SOUL BEYOND
THE APPEARANCE OF
THE LATTER. HE TOOK
IMPRESSIVE PHOTOS FOR
THE LARGE-SCALE MODEL
AGENCIES, STARS OF THE
ART, POLITICIANS.... ONE OF
HIS BOOKS IS DEDICATED TO
THE PEOPLE OF ORDINARY
PROFESSIONS. THEY ARE
PHOTOGRAPHED MERELY ON
THE WHITE BACKGROUND,
THOUGH THEIR CLOTHING
AND THEIR LOOK CLEARLY
DEFINES THEIR PROFESSION.

ამერიკელმა ფოტოგრაფმა ანი ლეიბოვიცმა თავის კარიერა ჟურნალ ROLLING STONE-ში დაიწყო. შემდეგ 1971-1972 წლებში ჯგუფ ROLLING STONE-ს დაჰყვებოდა. შემდგომ დიდი ხანი მუშაობდა ჟურნალ VANIT FAIR-ში. მას, კალიან ენერგიულ და მგრომელ ადამიანს, გადაღებული ჰყავს უამრავი თვალსაჩინო ადამიანი. ფხვნილი მსახიობის დემი მურის სურათი მისი ერთ-ერთი უცნობილესთაგანია.

THE AMERICAN PHOTOGRAPHER, ANNIE LEIBOWITZ STARTED HER CAREER IN THE MAGAZINE "ROLLING STONE". LATER, IN 1971-1972 YEARS, SHE WAS ACCOMPANYING THE GROUP "ROLLING STONE". THEN, SHE WORKED FOR A LONG TIME IN "VANITY FAIR". THIS VERY ENERGETIC AND HARDWORKING PERSON TOOK PICTURES OF MANY RENOWNED INDIVIDUALS. THE PHOTO OF THE PREGNANT ACTRESS, DEMI MOOR, IS ONE OF HER MOST FAMOUS ONES.

Annie Leibowitz, 1949

Henry Cartier Bresson

ფრანგი ფოტოგრაფი, სააგენტო
 მაგნუმ-ის ერთ-ერთი დამფუძნებელი
 ჰენრი კარტია ბრესონი შესულია
 ფოტოგრაფიის ისტორიაში როგორც
 გადაწყვეტი მომენტის (DECISIVE MOMENT)
 დამამკვიდრებელი, რაც გულისხმობს
 მომენტის ზუსტად დაჭერას. იგი
 ამტკიცებდა, რომ არსებობს მხოლოდ
 ერთი შემთხვევა, როცა შენი, როგორც
 ფოტოგრაფის პოზიცია და ზუსტად
 შერჩეული გადაღების დრო - ქენის
 განუმეორებელ და ნამდვილად ძლიერ
 გამოსახულებას. წარმოდგენილი სურათი
 არის მისი მეთოდის ეფექტურობის
 მტკიცებულება.

THE FRENCH PHOTOGRAPHER, A CO-FOUNDER
 OF THE “MAGNUM AGENCY”, HENRY CARTIER
 BRESSON IS THE PART OF THE HISTORY OF
 PHOTOGRAPHY, AND IS KNOWN AS THE
 FOUNDER OF THE DECISIVE MOMENT, WHICH
 IN OTHER WORDS MEANS - SEIZING THE RIGHT
 MOMENT. HE STATES THAT THERE EXISTS
 ONLY ONE OPPORTUNITY, WHEN YOUR, AS
 PHOTOGRAPHER’S CORRECT POSITIONING
 AND PRECISELY CHOSEN SHOOTING TIME
 – CREATES UNIQUE AND REALLY STRONG
 IMAGE. THE PRESENTED PICTURE IS THE
 PROOF OF EFFECTIVENESS OF HIS METHOD.

Steve McCurry

სტივ მაკკარი, ასევე მაგნუმ -ის ფოტოგრაფია. იგი ბევრს მოგზაურობს. მისი ყველაზე ცნობილი ფოტო სანელწოდებით - ავღანელი გოგონა გადაღებულია 1985 წელს. თვად შეგიძლიათ შეაფასოთ მისი შესანიშნავი თვალები, ლამის ველური გამოხედვა. 20 წლის შემდეგ სტივ მაკკარი კვლავ ეწვია ავღანეთს და მივიდა მსოფლიოში უკვე ცნობილი პორტრეტის პროტოტიპთან. მას დახვდა სრულიად დაბერებული ადამიანი, თუმცა იგი მაშინ მხოლოდ 38 წლის იყო.

STEVE MCCURRY IS THE PHOTOGRAPHER OF “MAGNUM” TOO. HE TRAVELS A LOT. HIS MOST RENOWNED PHOTO NAMED – “AFGHAN GIRL”, IS TAKEN IN 1985Y. YOU CAN VALUE YOURSELF HER LARGE EYES AND ALMOST WILD GAZE. 20 YEARS LATER STEVE MCCURRY VISITED AFGHANISTAN AGAIN AND CAME TO THE PROTOTYPE OF THE PORTRAIT, WHICH HAD BECOME FAMOUS ALL OVER THE WORLD. HE FOUND THE COMPLETELY OLD PERSON, THOUGH, BY THAT TIME SHE WAS ONLY 38 YEARS OLD.

ნიკ უტი ამერიკელი ფოტოგრაფია.
იგი შევიდა კაცობრიობის ისტორიაში
თავისი ტრაგიკული ტილოთი,რომელზეც
ასახულია ვიეტნამში
გადამწვარი სოფლიდან გაქცეული
ბავშვები. არსებობს შემზარავი ფირი
ამ მოვლენის, სადაც ნათლად სჩანს იმ
ადგილის გარემოება. გოგონა მიუხედავად
კანის მნიშვნელოვანი ნაწილის
დამწვრობისა საბედნიეროდ გადაარჩა.

NICK UT IS AN AMERICAN PHOTOGRAPHER. HE
ENTERED INTO THE HISTORY OF THE MANKIND,
AS THE AUTHOR OF A TRAGIC PIECE OF ART,
WHERE, THE CHILDREN, WHO HAVE ESCAPED
THE BURNT DOWN VILLAGE, ARE DEPICTED.
THERE IS THE TERRIFYING TAPE-RECORDING OF
THIS EVENT, WHERE THE SITUATION OF THAT
PLACE IS CLEARLY SEEN. DESPITE OF HAVING
BURNT THE SIGNIFICANT PART OF HER SKIN,
HAPPILY, THE GIRL, SURVIVED.

Nick Ut

Guram Tikanadze

ქართველმა ფოტოგრაფმა გურამ თიკანაძემ (1963) თავისი ლამაზი ახალგაზრდა ცხოვრება ტრაგიკულად დაამთავრა. ეს უაღრესად ნიჭიერი ადამიანი მთამსვლელიც იყო. უაღრესად განათლებულმა, მან საქართველოში პირველმა დაამკვიდრა ახალი სტიქიოტივიზისაგან და თვითცენზურისგან თავისუფალი ფოტოგრაფია. გურამ თიკანაძის სახელს, მის მოღვაწეობას უკავშირდება ის წინსვლა, რომელიც განიცადა ქართულმა ფოტოგრაფიამ 70 -80-იან წლებში.

THE GEORGIAN PHOTOGRAPHER, GURAM TIKANADZE HAD TRAGICALLY ENDED HIS BEAUTIFUL YOUNG LIFE (1963). THIS EXTREMELY TALENTED PERSON WAS AN ALPINIST TOO. FOR THE FIRST TIME IN GEORGIA, HE, AS THE HIGHLY EDUCATED PERSON, ESTABLISHED THE FREE PHOTOGRAPHY, WHICH WAS LIBERATED FROM STEREOTYPES AND SELF-CENSORSHIP. THE PROGRESS, WHICH THE GEORGIAN PHOTOGRAPHY OF 70S AND 80S EXPERIENCED, IS ASSOCIATED WITH GURAM TIKANADZE'S NAME.

ზაზა რუსადე

ZAZA RUSADZE

კინორეჟისორი / Film Director

COURIER (1987) BY KAREN SHAKHNAZAROV

საბჭოთა გავრცობის და სამყაროს ახლებურ წყობაში გადასვლით გამომწვეული ტკივილისა და დაბნეულობის საუკეთესო შემაჯამებელი ანალოგი.

THIS IS THE BEST SUMMARIZING ANALYSIS OF THE PAIN AND CONFUSION CAUSED BY THE TRANSFORMATION OF THE SOVIET CHILDHOOD AND WORLD INTO THE NEW FORMATION.

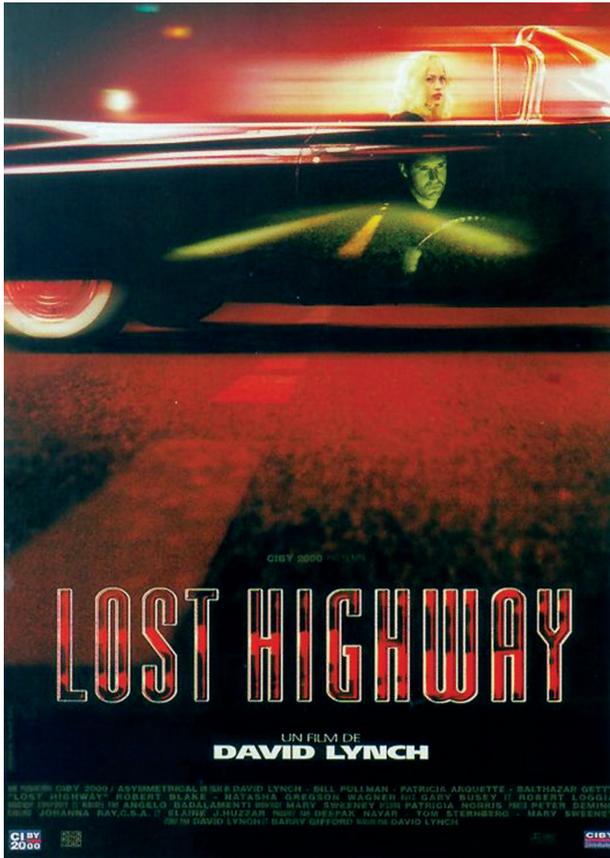
ICE STORM (1997) BY ANG LEE

ამ ფილმის ყურებისას უცხო ხალხის ბარემოცვაში, თვითმფრინავშიც კი მეტირება. რა სევდიანია შვილებისა და მშობლების თავისუფლებისკენ სწრაფვის გზაზე დაკვირვება.

WHEN WATCHING THIS FILM, I ALWAYS CRY, EVEN WHEN I AM SURROUNDED BY STRANGERS IN THE AIRPLANE. IT'S SO SAD TO LOOK CAREFULLY AT THE PATH OF STRIVING OF CHILDREN AND PARENTS FOR FREEDOM.

LOST HIGHWAY
(1997) BY DAVID LYNCH

რაც დრო გადის,
ამ ფილმის
დრამატურგიული
თხრობის
სიმარტივეში
უფრო და უფრო
ვრწმუნდები. ადრე
პირიქით მეგონა.

AS TIME PASSES BY, I
AM GETTING MORE
CONVINCED IN
SIMPLICITY OF THE
DRAMA NARRATION
OF THIS FILM. THOUGH,
IN THE PAST, I WAS
THINKING THE OPPOSITE.

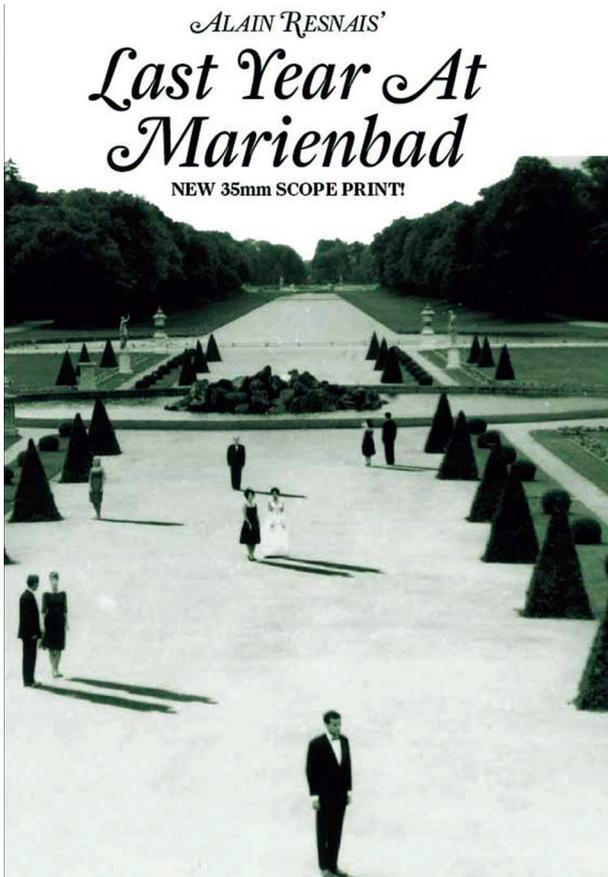
SENNA
(2010) BY ASIF KAPADIA.

მაგალითი იმისა,
თუ როგორ
შეიძლება ფილმის
საშუალებით
იდენტიფიკაცია
მოახდინო
ფორმულა 1-ის
ჩემპიონ აირტონ
სენასთან და
ამ დროს შენს
ცხოვრებაში
დაფიქრდე.

IS THE EXAMPLE
OF HOW A PERSON
CAN IDENTIFY
HIMSELF/
HERSELF WITH
THE FORMULA
1 CHAMPION,
AYRTON SENNA,
AND, AT THE SAME
TIME, THINK OF
ONE'S OWN LIFE.

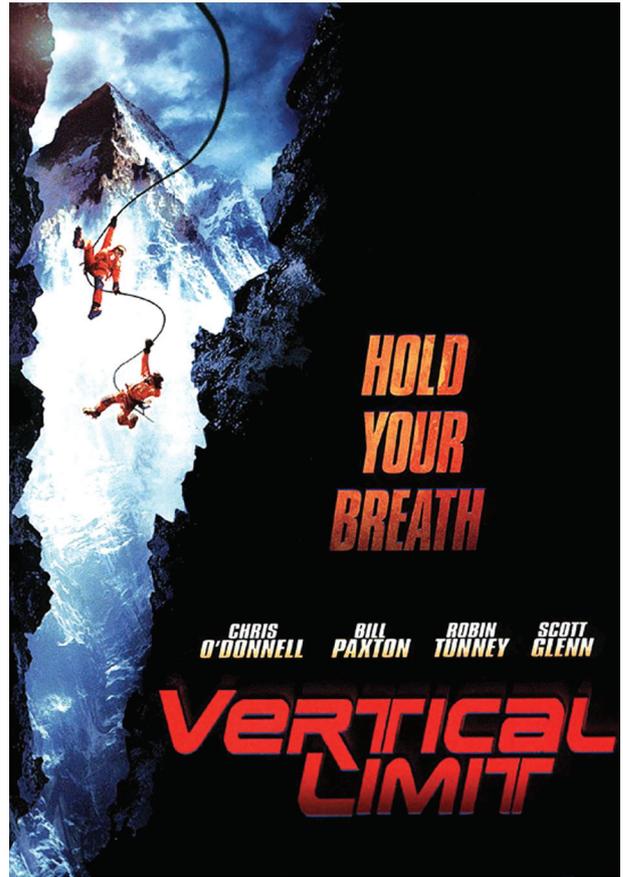
LAST YEAR IN MARIENBAD (1961) BY ALAIN RANAIS

ამ ფილმის
შინაარსი მხოლოდ
მაშინ მესმის, როცა
ვუყურებ.
ბერძნული
ცივილიზაციასავით
არის - საზრისი
მხოლოდ ფიქრის
დროს არსებობს და
არა ფიქრს გარეთ.

I PERCEIVE THE PLOT
OF THIS FILM ONLY
WHEN I AM WATCHING
IT. IT'S LIKE THE
GREEK CIVILIZATION
– THE SENSE EXISTS
ONLY IN THE PROCESS
OF THINKING AND
NOT OUTSIDE OF THE
THOUGHT.

VERTICAL LIMIT (2000) BY MARTIN CAMPBELL

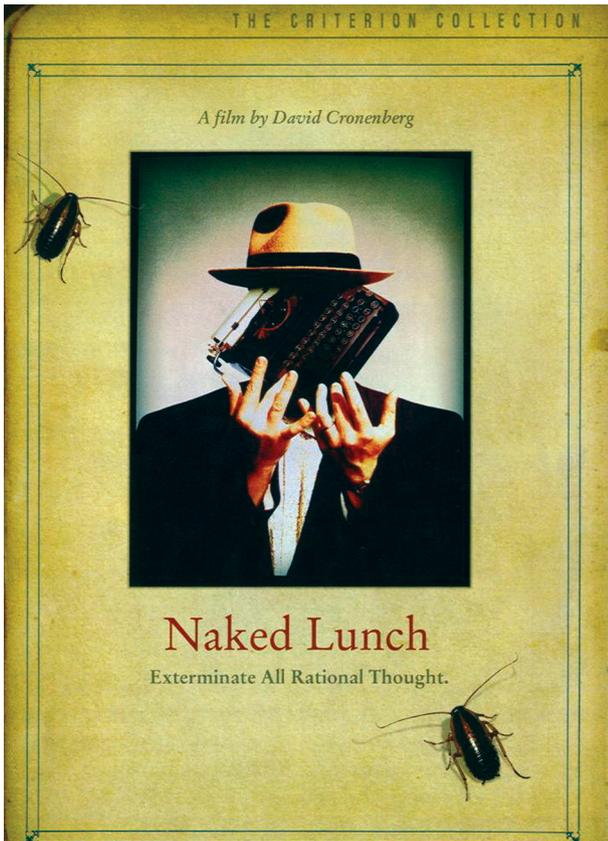

ჰოლივუდის ჩემი
ყველაზე საყვარელი
საუკეთესო ცუდი
ფილმი. თოვლიან
მწვერვალებზე
აღმასვლის
კადრები,
პათეტიკური
მუსიკა და
განცდები, რომელიც
იძულებით შენც
უნდა განიცადო.

MY FAVORITE BEST
BAD HOLLYWOOD
FILM. THE
SCREENSHOTS OF
CLIMBING THE
PEAKS, PATHETIC
MUSIC AND
EMOTIONS, WHICH
YOU'RE FORCED TO
EXPERIENCE.

NAKED LUNCH

(1991) BY DAVID CRONENBERG

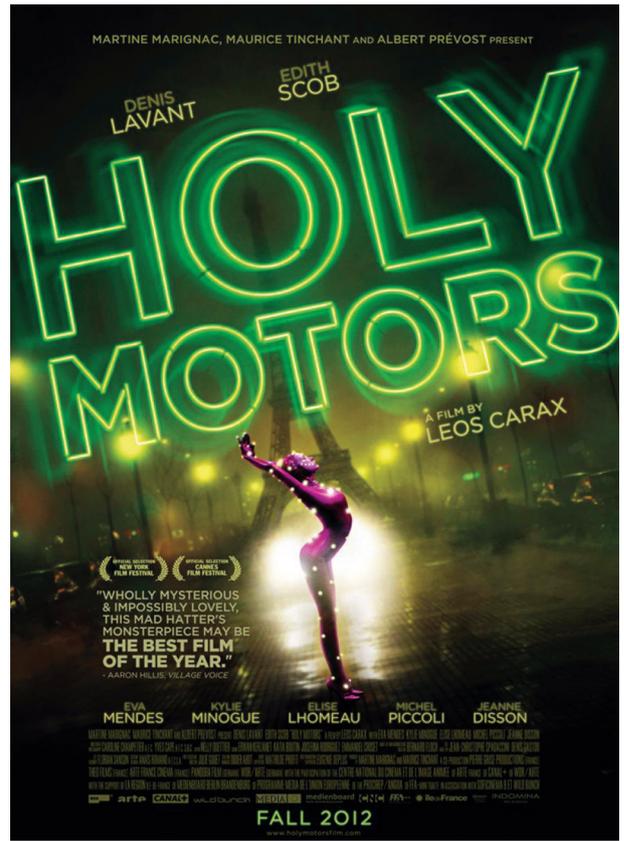

უილიამ ს. ბაროუსის ლიტერატურული რომანის ერთ-ერთი საუკეთესო კინო-ადაპტაცია. ფილმი, რომელიც გლლის და ტვინში ჰეგელის თეზა-ანტითეზა რიტმს მიჩაღვებს.

ONE OF THE BEST MOVIE ADAPTATIONS OF THE NOVEL BY WILLIAM S. BURROUGHS. THIS IS THE FILM, WHICH MAKES ME TIRED AND DISTURBS THE RHYTHM OF HEGELIAN THESIS-ANTITHESIS IN MY BRAIN.

HOLY MOTORS

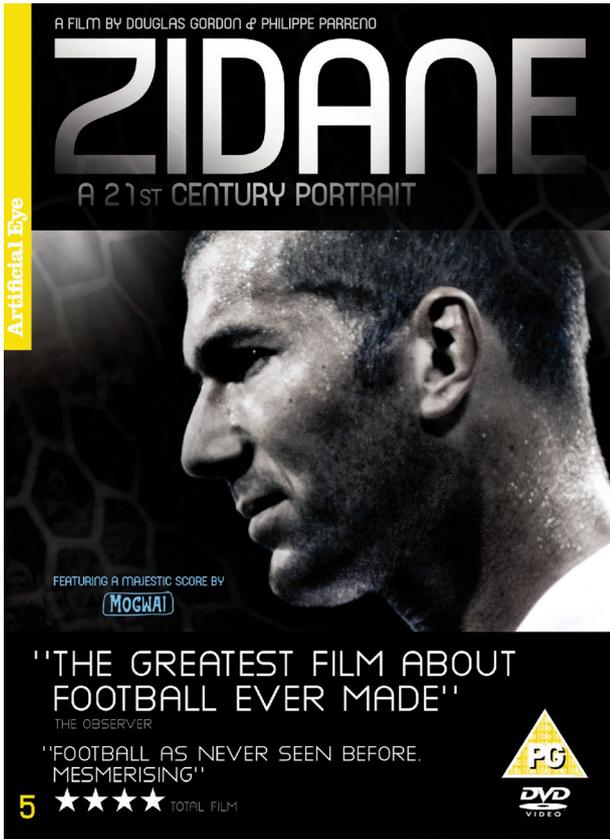
(2012) BY LEOS CARAX.

თანამედროვე კინემატოგრაფის ბოლო ავტორის ბოლო საავტორო ფილმი. კარაქსით და ამ ფილმით საავტორო კინოს ისტორია დასრულდა. რა სამწუხაროა!

THE LAST AUTHOR'S FILM OF THE LAST AUTHOR OF THE CONTEMPORARY CINEMATOGRAPHY. THE HISTORY OF THE AUTHOR'S CINEMA ENDED BY THIS FILM. WHAT A GREAT PITY!

ZIDANE A 21ST CENTURY PORTRAIT
(2006) BY DOUGLAS GORDON AND PHILIPPE PARRENO

უილიამ ფოლკნერისა და მარსელ პრუსტის მსგავსი ფილოსოფიური თხრობა ფილმში ფიხბურთელზე და დროზე.

THE PHILOSOPHIC NARRATION IN THE FILM TELLING ABOUT THE FOOTBALLER AND THE TIME, CONDUCTED IN THE STYLE OF WILLIAM FAULKNER AND MARCEL PROUST.

KINGDOM OF CROOKED MIRRORS
(1963) BY ALEKSANDR ROU.

გავშვობაში ამ ფილმის ლოდინში ტელევიზორთან დღეები მაქვს გატარებული. ასეთი ფერები სინამდვილეში არასოდეს მინახავს, ალბათ არც არსებობს.

IN MY CHILDHOOD, I HAVE SPENT DAYS AT THE TV SET WAITING FOR THIS MOVIE. IN THE REAL LIFE, I HAVEN'T EVER SEEN SUCH COLORS, PERHAPS, THEY EVEN DON'T EXIST.

პრობლემატიკა PROBLEMS

ადამიანი, რომელიც დღეში მინიმუმ ერთ წიგნს კითხულობს
The Person, who reads at least one book per day

♂

ბაკურ სულაკაურმა საბავშვობიდანვე დაიწყო წიგნების წაკითხვა და წარმატებულ ბიზნესად აქცია. ძველანაში

სადაც მასიურად არ კითხულობენ წიგნებს, შენს მიერ შექმნილი და გამოცემული წიგნები ხდება "ბრენდული". საქართველოში კრეატიული ბიზნესით ბევრი არ იტკიებს თავს. ბაკურ სულაკაური ჩემი აზრით ის ბედნიერი გამონაკლისია, ვინც სიამოვნებას საქმედ აქცია.

W

BAKUR SULAKAURI STARTED THE PUBLISHING OF BOOKS IN 90S AND HAS CREATED A SUCCESSFUL BUSINESS OUT OF THIS. IN THE COUNTRY, WHERE THE

MAJORITY OF POPULATION DOESN'T READ BOOKS, THE BOOKS, WHICH YOU HAVE MADE UP AND PUBLISHED, HAVE BECOME "BRAND" ONES. NOT MANY PEOPLE WOULD DARE TO START A CREATIVE BUSINESS IN GEORGIA. FROM MY POINT OF VIEW, BAKUR SULAKAURI IS THE LUCKY EXCEPTION, WHO CREATED BUSINESS OUT OF PLEASURE.

რამდენი წელია, რაც თქვენი გამომცემლობა არსებობს და გვიამბეთ მოკლედ განვლილ გზაზე?

უკვე მეთოთხმეტე წელია. თავიდან მხოლოდ რამდენიმე წიგნი მოვამზადებდით გამოცემად. დღეს უკვე ყოველწლიურად 300 წიგნს გამოვცემთ. ეს ციფრი უკვე თავისთავად მეტყველია. ძნელია მოკლედ ახსნა რა ხელშემწყობი ფაქტორები არსებობდა. მე უკვე მქონდა გარკვეული გამოცდილება. 90-იანი წლებიდან ვენეოდი საგამომცემლო საქმიანობას. მართალია დამოუკიდებლად, როგორც კერძო პირი და არა, როგორც კომპანია. რადგან ეს საქმე მაინტერესებდა და თან გარკვეულ შემოსავალსაც მოიტანდა სამომავლოდ, გადავწყვიტე შემექმნა კომპანია. რასაკვირველია, თანდათან იხვეწებოდა ჩვენი სტრატეგია, მუშაობის სტილი. უფრო მეტიც, ჩვენს მიერ რისკიანად გადადგმული რამდენიმე ნაბიჯი გამოდგა წარმატებული. ისიც მნიშვნელოვანია, რომ შეიკრიბა შესანიშნავი გუნდი, ამასთანავე პროფესიონალურად მოტივირებული. 2004 წლიდან დაიხვეწა საგადასახადო კანონმდებლობაც, რამაც ჩვენს საქმიანობასაც შეუწყო ხელი.

რაც შეეხება საავტორო უფლებებს, თავიდანვე მნიშვნელოვნად მიგვაჩნდა. არასოდეს ვარღვევდით, თუმცა მაშინ ამას დიდად არ ექცეოდა ყურადღება. და სიმართლე გითხრათ არც განმკითხავი იყო ვინმე. უბრალოდ ჩემთვის ეს პრინციპული საკითხია. ნებისმიერი ბიზნესი ვერ განვითარდება, თუ არ არსებობს ცივილიზებული გარემო. საავტორო უფლებების გარეშე კი ცივილიზებული გარემოს არსებობა შეუძლებელია.

რაც შეეხება არაკომერციულ პროექტებს, იქნება ეს მხატვრული ღირებულების ლიტერატურა და სხვა. თუ არსებობს თანადაფინანსება?

ეს ჩვენი საქმიანობის მხოლოდ მცირე ნაწილია. დიდი წილი მაინც კომერციულ პროექტებზე მოდის. პარალელურად, ვქმნით ისეთ წიგნებსაც, რომლებიც მკითხველთა შედარებით ვიწრო წრეზეა გათვლილი. ეს პროექტები კულტურული თვალსაზრისითაა მნიშვნელოვანი. ასეთ დროს

How many years your publishing house has been existing? Please, tell us about the path that you have gone through.

It has been already fourteen years. At the beginning, we prepared just several books for publishing. Nowadays, we publish 300 books per annum. This number already tells a lot. It's quite difficult to briefly describe all the supporting factors that existed. I had already had some experience. I had been involved in publishing business since 90s, though, as a single, independent person and not as a publishing company. Because of the fact that I was interested in this activity and it could bring me some income in the future, I decided to create a company. Of course, as time has been passing, our strategy and working style have been developing, refining. Moreover, some steps taken by us under the risk have come out to be successful. It's noteworthy that a fabulous and professionally motivated team has been formed. Since the year 2004 the tax legislation has been refined, which contributed to our work. About the copyright, - from the very beginning, we have considered this issue as important. We have never breached it, though, at that time it was not being paid attention, and to tell you the truth, actually, there was nobody to judge. It's merely a principal issue for me. No single business will be developed, if there is no civilized environment. And, without copyright a civilized environment can't exist there too.

As for the non-commercial projects, whether it's a fiction literature or something else, does any co-funding take place there?

This is just a tiny part of our business. The main part comes on the commercial projects. In parallel, we make such books, which are counted on a relatively narrow circle of the readers. These kinds of projects carry importance from the cultural point of view. In such cases, we apply to corresponding funds of different countries, as are those of Dumas, Goethe Institute, or Swedish, Norwegian ones. Almost every country has such funds. If not grants, the most part of Georgian translations wouldn't exist. For instance, the novels of Pamuk have been funded by the Turkish foundation "Teda". If not grants, we wouldn't have these translations, or they would be published with the

მივმართავ შესაბამის ფონდებს სხვადასხვა ქვეყნებში. იქნება ეს დიუმას, გოეთეს ინსტიტუტები, თუ შვედური, ნორვეგიული ფონდები. თითქმის ყველა ქვეყანაშია ასეთი ფონდი. რომ არა გრანტები უმეტესი წილი თარგმანებისა ქართულ ენაზე არ იარსებებდა. მაგალითად ფამუქის რომანები თურქულმა ფონდმა “თედამ” დააფინანსა. რომ არა გრანტები ეს თარგმანები არ გვექნებოდა ან ძალიან დიდი დავიანებით გამოვიდოდა. თარგმანისა და სხვა ხარჯების გათვალისწინებით წიგნის სავარაუდო ღირებულება 100 ლარი იქნებოდა და ბუნებრივია მას არავინ შეიძენდა.

საბჭოთა პერიოდიდან გამოყოფილი სტერეოტიპი, რომ ქართული მთარგმნელობითი სკოლა რუსულს ჩამოუვარდებოდა, დღესდღეობით დაიმსხვრა?

თარგმანების ხარისხმა საგრძნობლად აიწია. საშუალო და უმცროსი თაობის მკითხველიც უკვე მასიურად ქართულენოვანია, ანუ

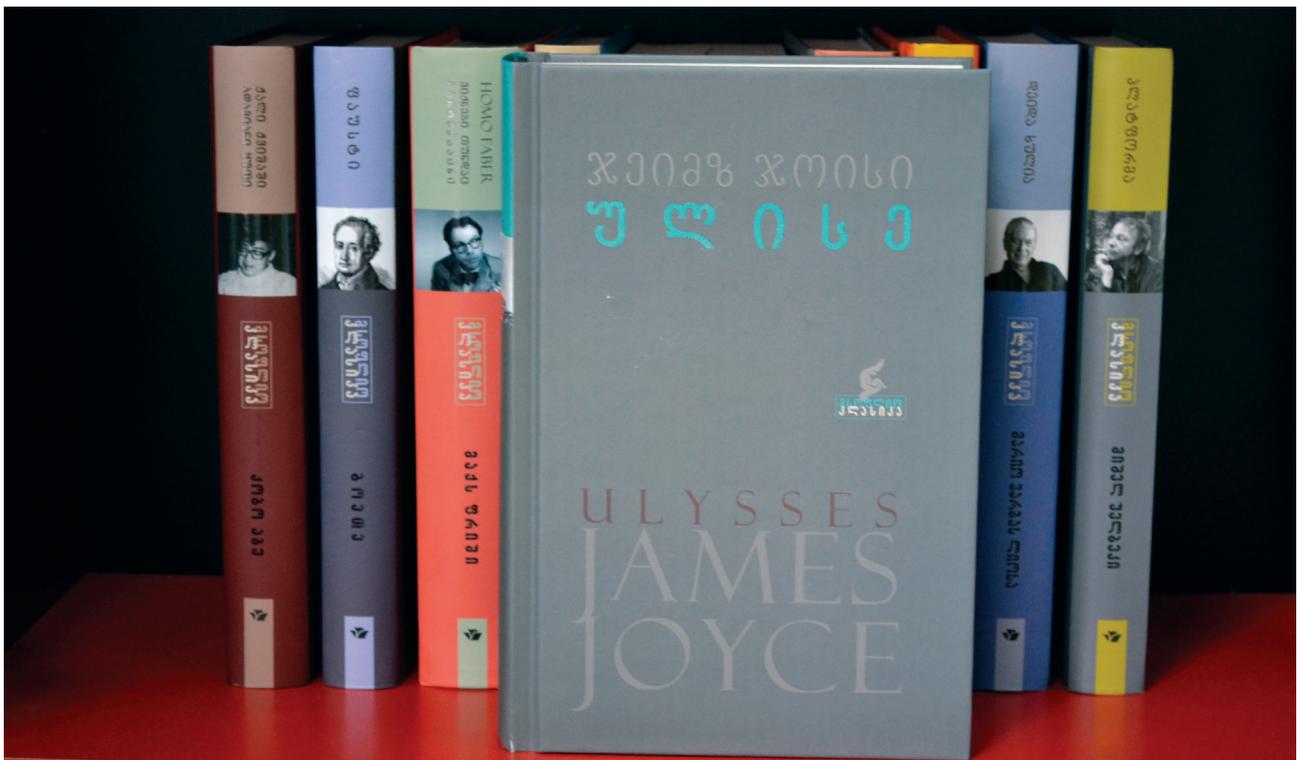
great delay. The approximate value of a book, when considering the translation and other costs, would be 100 GEL, and, naturally, nobody would buy it.

The stereotype that has existed since the Soviet time about the Georgian translation school to be worse than the Russian one, has it been broken nowadays?

The translation quality has been significantly improved. The readers of middle and young generations are Georgian lingual, in other words, they read books in Georgian. The number of translators has increased too.

From which languages have the books been translated mainly?

Surely, from English. There are lots of translations from French, German, Sweden and Norwegian. In other words, from all the main European languages.

ქართულად კითხულობს წიგნებს. მთარგმნელთა რაოდენობაც გაზრდილია.

ძირითადად რა ენებიდან ითარგმნება წიგნები?

რა თქმა უნდა ინგლისურიდან. ბევრი თარგმანია ფრანგულიდან, გერმანულიდან, შვედურიდან, ნორვეგიულიდან. მოკლედ ყველა ძირითადი ევროპული ენიდან.

ვთქვათ იაპონელი მწერალი ინგლისურიდან ითარგმნება თუ ორიგინალიდან?

რა თქმა უნდა უმჯობესია ორიგინალიდან ითარგმნოს. ჩვენ ვცდილობთ ასეც მოვიქცეთ. იყო შემთხვევა, როცა ვერ მოვძებნეთ მაღალკვალიფიციური მთარგმნელი იაპონურიდან და იძულებული გავხდით, რუსულიდან გვეთარგმნა. თუმცა ჩინური მსოფლიოში ყველაზე დიდი ენაა საქართველოში არ გვყავს მთარგმნელი. მაგრამ მალე ისიც გამოჩნდება. როცა ჩვენ დავინწყეთ საქმიანობა არც იტალიურის სპეციალისტი იყო. დღეს უკვე რამდენიმე კარგი მთარგმნელია.

თუ არსებობს დღესდღეობით ცნობილი მწერალი, ვისთვისაც თქვენ პირველი გამომცემელი იყავით?

ჩვენი პირველი წიგნი იყო აკა მორჩილაძის “გადაფრენა მადათოვზე”, რომლითაც ის ცნობილი გახდა ფართო საზოგადოებისათვის. მას მანამდე ორი წიგნი ჰქონდა დაწერილი, მაგრამ ნამდვილი აღიარება ამ რომანმა მოუტანა. ჩვენთვისაც ძალიან მნიშვნელოვანი იყო ეს ფაქტი. კარგია როცა აღმოაჩენ ავტორს, რომელიც შეცვლის ლიტერატურულ კონიუქტურას.

თქვენ კომერციული პროექტები ახსენეთ. თუ არ ვცდები საქართველოში კომერციულ პროექტებად სახელმძღვანელოები და საბავშვო ლიტერატურა ითვლება. მართალია?

დიახ ნაწილობრივ სიმართლეა, მაგრამ ჩვენთვის სხვა მიმართულებებიცაა კომერციულად მომგებიანი. მაგალითად კულინარიული წიგნები, რომლებიც ჩვენ გამოვეცით პირველებმა ასე ექვსი წლის წინ. ძალიან წარმატებული

Let’s say, is a Japanese writer translated from English, or from the original?

Of course, it’s better to translate from the original. We try to do so too. There was a case, when we couldn’t find a high level Japanese translator and had to do translation from Russian. Despite of the fact that Chinese is the world’s greatest language, we don’t have a translator, but soon there will be some. When we started our work, there had not been a specialist of Italian language too. Today, there are several good translators there.

Is there any renowned writer, for whom you were the first publisher?

Our first book was Aka Morchiladze’s “Flight to Madatov”, which made him famous for the broad public. By that time, he had written already two books, but the real recognition was brought to him by this novel. The fact was very important for us too. It’s good when you discover the author, who changes the literature conjuncture.

You have mentioned commercial projects. If I am not mistaken, in Georgia, manuals and children’s literature are considered to be commercial projects. Is that right?

Yes, that’s partly right, though, there are other commercially profitable directions for us, for instance, culinary books, which we have published for the first time in Georgia around six years ago. These were very successful projects, and, today, we continue working this way. Already, we have published over ten books of such kind.

At present, this topic is very relevant. The whole industry has been formed starting from tourism, to TV channels and print publishing...

I remember our first book “Tasty Biscuits”, which we translated from German. There was a problem of not having some of the ingredients in Georgia at that time. Therefore, we conducted an experiment on each of the recipes and found substitutes, which could be bought

პროექტები იყო და დღესაც ვაგრძელებთ საქმიანობას ამ მიმართულებით. უკვე ათზე მეტი მოზრდილი წიგნი გამოვეცით.

დღესდღეობით ძალიან აქტუალურია ეს თემა. მთელი ინდუსტრია ჩამოყალიბდა ტურიზმიდან დაწყებული სატელევიზიო არხებით თუ პრინტ გამოცემებით დამთავრებული...

მახსოვს, ჩვენი პირველი წიგნი „გემრიელი ნამცხვრები“, გერმანულიდან ვთარგმნეთ. პრობლემა იყო ის, რომ ზოგიერთი ინგრედიენტი იმ დროს საქართველოში არ იყიდებოდა. ამიტომ, ჩვენ ჩავატარეთ ექსპერიმენტი ყველა რეცეპტზე და მოვძებნეთ შემცვლელი, რომელთა შეძენა საქართველოში შეიძლებოდა. კულინარიული წიგნი შეუძლებელია აიღო, თარგმნო და ესევე გამოსცე. ადამიანს თუ ისეთი ინგრედიენტები შესათავაზე, რასაც ვერ იყიდის მაშინ აზრს კარგავს ეს რეცეპტები. ასევე მნიშვნელოვანია წიგნის, ფოტოების ხარისხი..როგორც წესი ჩვენ ყველა რეცეპტს ვამონშებთ....

ქართული რეცეპტები თუ გამოგიციათ?

რა თქმა უნდა, „ როუპ“-თან ერთად. ანუ ამ ცნობილი რესტორნების ქსელის ერთ-ერთმა შეფ-მზარეულმა გააკეთა ყველა კერძი რა რეცეპტებიც შევიდა წიგნში. ახლახანს გამოვიდა ამერიკაში მცხოვრები ქართველის, ნათია მონტგომერის, რეცეპტების წიგნი

in Georgia. It’s not possible here to take a culinary book, then translate and publish it in this form. If you offer a person some ingredients, which can’t be bought in Georgia, then these recipes are senseless. The quality of a book and photos is important too... Usually, we check every recipe...

Have you ever published Georgian recipes?

Yes, of course, we have done this in cooperation with “M Group”. In other words, a chief-cook of this renowned restaurant network prepared all the dishes, which were included in this book. Recently, a recipes’ book “New Georgian Dishes” by Natia Montgomery, the Georgian who lives in America, has been published. Traditional European dishes are prepared with the ingredients of the Georgian kitchen and spices.

Photos carry the great importance too. Several persons are working in this direction – a stylist, designer and photographer. These are studio photos, with the special lighting and entourage. We have searched for these persons for years and, finally, have found them. At present, we are preparing one more project. This will, already, be an English lingual edition – recipes of renowned Georgians working abroad.

Today, there are frequent talks about monopolies. What is the situation in the publishing business? Is there healthy competition there?

“ახალი ქართული კერძები”. ტრადიციული ევროპული კერძების ქართული სამზარეულოს ინგრედიენტებითა და სანელებლებითაა შექმნილი.

ძალიან მნიშვნელოვანია ფოტოებიც. ამ მიმართულებით რამდენიმე ადამიანი მუშაობს - სტილისტი, დიზაინერი და ფოტოგრაფი. ეს სტუდიური ფოტოებია, სპეციალური განათებითა და ანტურაჟით. ჩვენ წლები ვეძებდით ამ ადამიანებს და როგორც იქნა მივაგენით. ამჟამად კიდევ ერთ პროექტს ვამზადებთ. ეს იქნება უკვე ინგლისურენოვანი გამოცემა - უცხოეთში მოღვაწე ცნობილი ქართველების რეცეპტები.

დღეს ბევრს საუბრობენ მონოპოლიებზე. საგამომცემლო საქმეში რა ვითარებაა? არსებობს ჯანსაღი კონკურენცია?

კონკურენცია ჯანსაღია აბსოლუტურად. ერთადერთი პრობლემა, რომელიც საქართველოში მოღვაწე ნებისმიერ კომპანიას აქვს, ეს არის პატარა ბაზარი. ინგლისურენოვანი ბაზარი ასეულ მილიონობით ადამიანზეა გათვლილი. ერთი მხრივ, გაცილებით ადვილია ამ ბაზრისთვის რალაცის შექმნა და გაყიდვა. მეორე მხრივ, კონკურენციაც უფრო სასტიკია, რთულია შეღწევა იმ ბაზარზე. მაგალითად, ღვინო ყველგან ღვინოა, ქართულ წიგნს კი ვერ წაიკითხავს, ვერ გაიგებს უცხოელი თუ არ ითარგმნა.

თქვენ როგორც პროფესიონალი “მკითხველი” რომელ წიგნებს გაუწევდით რეკომენდაციას?

თუ ადამიანს კითხვა უყვარს, მას რეკომენდაცია არ სჭირდება...

არა მაინც ჭირდება...

ვისაც კითხვა უყვარს, რასაც მართლა სიყვარული ჰქვია, მას რეკომენდაცია არ სჭირდება, ის ისედაც ბევრს კითხულობს. მე ზოგჯერ დღეში ორ წიგნს ვკითხულობ ხოლმე. მინიმუმ ერთ წიგნს ყოველდღე. შესაბამისად, როგორ უნდა მივცე რეკომენდაცია ადამიანს, ვინც წელიწადში ერთ წიგნს კითხულობს. როგორ გამოვყო ის ერთი წიგნი?

Competition is absolutely healthy. The only problem, which every single company working in Georgia has, is the small market. The English lingual market is counted on hundreds of millions of people. From one side, it's very easy to create something for this market and to sell it. From the other side, here, competition is much more severe and it's difficult to enter the market.

As a professional “reader”, which books would you recommend?

If a person likes to read, he/she doesn't need a recommendation...

No, they still need it...

If anybody loves reading, I mean, if he/she really loves it, then this person doesn't need any recommendation, as he/she reads a lot anyways. Sometimes, I, personally, read two books per day. At least, one book a day. Accordingly, how can I give recommendation to a person, who reads one book per year? How can I distinguish this one book?

From my personal observation, an individual reads a lot in the younger age. Then, he/she doesn't have enough time, and mostly has to read specific, professional literature...

It's natural, that a young person reads more. The ultimate purpose of reading is getting pleasure. Either you have to get pleasure, or get education. Only these two things exist there. It's all simple, those who don't get pleasure from reading, merely, don't read. And, about getting education – you're just forced to do this (to read), as you can't receive education in some other way. I know a lot of persons, who, after reaching a middle age, are not pleased from process of reading. I have experienced this too. I can't read with the same intensity as I did fifteen years ago. Though, in comparison to the average statistical person, I still read a lot...

What is necessary for this business to be more prosperous in Georgia?

It will have more prospects, if there are more lovers

ჩემი პირადი დაკვირვებით, უფრო ადრეულ ასაკში კითხულობ ბევრს. მერე დროც აღარ გრჩება და თან მაინც სპეციფიკური, პროფესიული ლიტერატურის კითხვა გინევს...

ბუნებრივია, ახალგაზრდა უფრო მეტს კითხულობს. კითხვა საბოლოო ჯამში იმისათვისაა, რომ სიამოვნება მიიღო. ან სიამოვნება უნდა მიიღო ან განათლება. ორი რამაა მხოლოდ. ყველაფერი მარტივადაა, ვისაც კითხვა არ ანიჭებს სიამოვნებას, ის არ კითხულობს. რაც შეეხება განათლების მიღებას შენ იძულებული ხარ ეს გააკეთო, ვინაიდან განათლებას სხვანაირად ვერ მიიღებ. ძალიან ბევრი ადამიანი ვიცი, ვინც შუა ხანს რომ მიაღწია ისე აღარ სიამოვნებს კითხვა. ჩემს თავზეც გამომიცდია ეს. დღეს ისეთი ინტენსივობით ვეღარ ვკითხულობ, როგორც თხუთმეტი წლის წინ ვკითხულობდი. თუმცა საშუალო სტატისტიკურ ადამიანთან შედარებით მაინც ბევრს ვკითხულობ...

რა არის საჭირო, რათა ამ ბიზნესს უფრო მეტი პერსპექტივა ჰქონდეს საქართველოში?

მეტი პერსპექტივა ექნება თუკი, საქართველოში იქნება მეტი კითხვის მოყვარული ადამიანი. განვითარებულ ევროპულ ქვეყნებში, ის რომ ხალხი წიგნებს კითხულობს, ჩანს ნებისმიერ ადგილას: ტრანსპორტში, პლიაჟზე...

ჩრდილოეთის მენტალიტეტიც მოქმედებს...

არა სამხრეთშიც ასეა. ეს არ არის მენტალიტეტის ბრალი. ეს კულტურული ტრადიციაა. ჩვენთან მხოლოდ ერთი წლის წინ შევნიშნე პლიაჟზე, რომ კითხულობდნენ. თხუთმეტი წლის წინ პლიაჟზე წიგნის კითხვა წარმოუდგენელიც იყო. თვითმფრინავშიც წიგნს არავინ წაიკითხავდა. ახლა თვითმფრინავშიც შევნიშნე ერთი-ორი ქართველი წიგნით. ადამიანი კი არ პოზირებს, არამედ უნდა სიამოვნება მიიღოს ყველგან, თვითმფრინავშიც და პლიაჟზეც.

წიგნის მაღაზიები თუ არის საკმარისი ჩვენთან?

თბილისში 55 წიგნის მაღაზიაა, რეგიონებში 100-ზე მეტი. წიგნის მაღაზიების რაოდენობა ბოლო

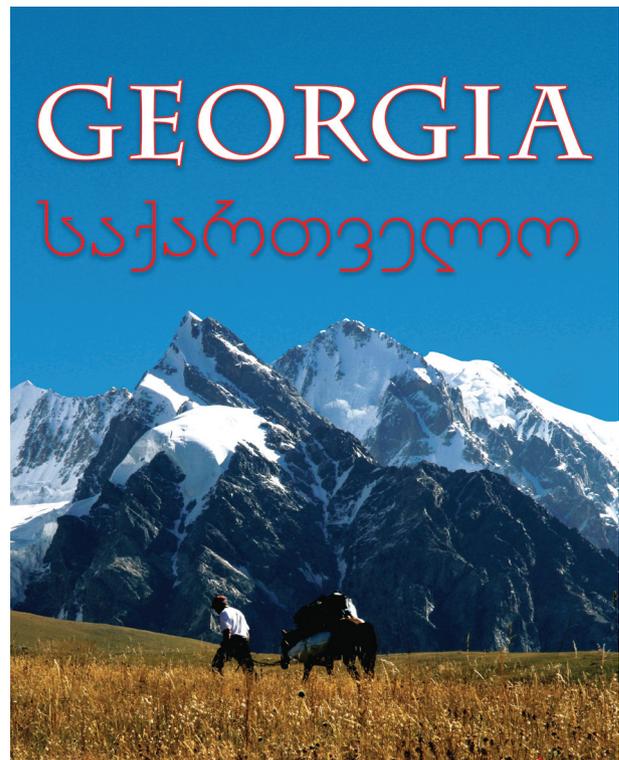
of reading in Georgia. In the developed European countries, it's apparent everywhere that people read books: in transport, on a beach...

The mentality of the North has its influence too...

No, there is the same situation in the South as well. This is all not about mentality, this is cultural tradition. It has been only a year, since I have noticed reading of books on the beach in Georgia. It was unimaginable to read a book on the beach. Nobody would read a book in the plane too. Now, I have seen a couple of Georgians with books in the airplane. A person should not be posing, but rather should be getting pleasure from reading anywhere, whether it would be in the plane or on the beach.

Is there enough number of bookshops here?

There are 55 bookshops in Tbilisi, and in the regions – over 100. For the last several years, the number of bookstores has increased for five times. For the last

რამდენიმე წელიწადში გახუთმაგდა. ძალიან სერიოზული ზრდა ჰქონდა ამ ბიზნესს ბოლო შვიდი წლის განმავლობაში.

ძალიან სასიამოვნო სტატისტიკაა...ერთი შეკითხვაც მინდა დაგისვათ. კანონი საავტორო უფლებების შესახებ შემზღვეველი ფაქტორია?

პირიქით, განმავითარებელი ფაქტორია. რომ არა საავტორო უფლებები გაცილებით უფრო რთული იქნებოდა ოპერირება ბაზარზე. საავტორო უფლებები თამაშის წესებს განსაზღვრავს, სხვანაირად ძალიან გაჭირდებოდა საქმე. თუ ჩვენ გამოვცემთ წიგნს, რომელიც არის ნარმატიბული, იგივე “ქართული სამზარეულოს კერძები”. ჩვენ გავიღეთ უზარმაზარი თანხა, დრო, ენერჯია რათა შეგვექმნა ეს პროდუქტი. ამ დროს ვინმემ ეს დაასკანერა და ყიდის. თუ მეცოდინება, რომ ეს შეიძლება მოხდეს, მაშინ აღარ ჩავდებ ფულს, ანუ არ შევქმნი, არ განვავითარებ ახალ იდეებს.

seven years very serious growth has been noticed in this business.

It’s very pleasing statistics... I wish to ask one more question. Is the law on copyright a limiting factor?

In contrary, it’s a factor, which contributes to development. If not copyright, it would be much more difficult to operate on the market. The copyright defines the rules of the game. Otherwise, it would be very complicated. If we publish a book, which is successful, for instance, “The Georgian Kitchen”, we have spent a huge amount of money, time and energy to create this product. And, at this moment, someone has scanned this book and sells it. If I know that this can happen, then I will not put money in it, in other words, I will not make it, I will not develop new ideas.

ყველაზე კარგი სტუდია მაინც ტვინია..

Still, the best studio is a brain..

ს აზღვარგარეთ არსებობს დამოუკიდებელი კომპანიები, რომლებიც რამდენიმე ავტორს აერთიანებს და მათ უფლებებს იცავს. მე მქონდა სურვილი, მსგავსი რამ საქართველოში გაეკეთებინა. უბრალოდ ეს იმდენ პრობლემასთან და სირთულესთან იყო დაკავშირებული, რომ უარი ვთქვი. გვესაუბრება “სანო სტუდიის” დამაარსებელი, მუსიკოსი მერაბ სანოძე.

T HERE ARE INDEPENDENT COMPANIES ABROAD, WHICH UNITE SEVERAL AUTHORS AND PROTECT THEIR RIGHTS. I HAD A DESIRE TO CREATE SOMETHING SIMILAR IN GEORGIA. THERE WERE SO MANY PROBLEMS AND DIFFICULTIES ASSOCIATED WITH THIS ISSUE, THAT I REFUSED TO ACCOMPLISH MY WISH.” - SPEAKS THE FOUNDER OF THE “SANO STUDIO”, THE MUSICIAN, MERAB SANODZE.

ეს უფრო რაღაც საპროდიუსერო კომპანიას ჰგავს?

არ არის ასე. მე მქონდა მოლაპარაკება აქაურ ავტორებთან. თუმცა არ გამოვიდა. ვინაიდან თუ სახელმწიფოს ნება არ არის, შეუძლებელია რაიმე გაკეთდეს. წალეკეს „პირატებმა“ მთელი საქართველო. მე ჩემს მაგალითზე გეტყვით. მოდი დავიწყოთ შევარდნაძის ეპოქიდან...

რამდენი წელია რაც ამ ბიზნესში ხართ?

1999 წელს გერმანიიდან დავბრუნდი და დავაარსე ჩემი სტუდია. „სანო რეკორდი“ ერქვა თავიდან. მერე შევეუცვალეთ სახელი და დავარქვით „სანო სტუდია“. სანამ ნაციონალები მოვიდოდნენ ხელისუფლებაში, ფაქტიურად ჩვენ ვიყავით მხოლოდ ბაზარზე. 95% ბაზარზე ჩვენი ნაწარმი იყო. ჩვენს მომსახურებაში სრული პაკეტი შედიოდა- ჩანერა, არანჟირება, დიზაინი და დისტრიბუცია. შემდეგ მოვიდა სააკაშვილის მთავრობა და კიდევ დიდ ხანს ჩვენ არ გვყავდა კონკურენტი.

Does it look more like a producing company?

It's not so. I had negotiations with the local authors. Though, it didn't work. As, if there is no state will, it's not possible to do anything. The pirates have taken over the whole Georgia. I will tell you about my own case. Let's start from Shevardnadze's Epoch...

How many years have you been involved in this business?

I returned from Germany in 1999y., and founded my studio. At the beginning it was named "Sano Record", and then we changed the name into "Sano Studio". Before coming of Nationals to the power, actually, there were only us on the market. Our product was taking over 95% of the market. The complete package was included in our service – recording, arranging, design and distribution. Then, Saakashvili's government came to the power, and still, for a long time we had no competitors.

„პირატების“ რაოდენობამ საქართველოში ინტერნეტის გავრცელებასთან ერთად იმატა. თუმცა ძალიან უმნიშვნელოდ. რადიკალურად შეიცვალა სიტუაცია ახლად. უკვე „პირატები“ აკონტროლებენ 95%-ს, და არა ჩვენ. ჩვენ ახლახანს გამოვუშვი 32 დისკი ქართული კლასიკური პოეზია და ისიც კი „დაპირატებულია“. თან ეგრეთ წოდებულ mp3 ფორმატში უშვებენ, რაც სრულიად უხარისხოა.

თქვენ პრევენციის რა ზომებს მიმართავთ?

ვერანაირს. რამდენჯერმე კონტრაბანდასთან ბრძოლის სამმართველოს წარმომადგენლებთან ერთად შევედით ბაზრობაზე და ამოვიღეთ დიდი რაოდენობით ფალსიფიცირებული პროდუქცია. ვაფრთხილებდით ამ ხალხს, მაგრამ მეორე დღეს იგივეს აკეთებდნენ. უამრავი სასამართლო მქონდა შევარდნაძის დროსაც და წინა ხელისუფლების პერიოდში. მაგრამ ყოველთვის ასე მთავრდებოდა - დევნილია, შეილი ჰყავს ავად, მოდი დავანებოთ თავი. და მეც არ ვარ ისეთი ვიღაც, რომ ბავშვი ჰყავს ავად და ის დააჭერინო, ან დიდი ჯარიმა დააკისრო, რომელსაც ვერ გადაიხდის ვერასდროს.

კანონიც არაა სათანადოდ მკაცრი. ჩემი აზრით ნემსის ქურდი და აქლემის ქურდი ორივე ქურდია. ეს რა ქურდობა არ არის? დამნაშავე თუ არ დაისაჯა სიტუაცია არ გამოსწორდება. ის ისევ იგივეს გააკეთებს. ყველა ზარალდება ტექსტის ავტორი, კომპოზიტორი, შემსრულებელი, სტუდია და სახელმწიფოც.

გამოდის ძალიან რთულია ამ ბაზარზე არსებობა...

ძალიან რთულია. მგონი ახლა მაინც იქნება კეთილი ნება, რომ სახელმწიფო გვერძე დაგვიდგეს. თუმცა ყველაზე დიდი პრობლემა არა პირატებში, არამედ თავად მომხმარებელშია. იაფი კარგს არ ნიშნავს. ისეთ დისკებზეა ჩანერილი, ისეთი ხარისხით, რომ ლაპარაკიც არ ღირს. უნდა მოხდეს კულტურული რევოლუცია. მომხმარებლის თვითშეგნება უნდა გაიზარდოს და მივიდეს იმ დონემდე, რომ არ იყიდოს უხარისხო პროდუქცია. თანაც ქართველები, რომლებსაც კუდი ყავარზე გვაქვს გადაებული...

ესეც კულტურაზეა დამოკიდებული. დამპალ ვაშლს ხომ არ იყიდის და შეჭამენ?

The number of pirates in Georgia increased together with the spread of the internet (though, insignificantly). Now, the situation has changed radically. At the moment, not us, but the pirates control the 95% of the market. Recently, we have released 32 discs of the Georgian classic poetry, and even this is “pirated”. And, they are releasing it in the so called mp3 format, which completely lacks the quality.

What kind of prevention measures do you apply to?

None. Several times, we went to the market together with the representatives of the Anti-Smuggling Division and we withdrew huge amount of the falsified products. We were warning these people, but the next day they were doing the same. I had lots of court hearings during Shevardnadze’s times and, also, within the period of the previous government, but every time it was ending in the same way – a smuggler is a refugee, his/her child is sick, let’s leave him/her alone. And, I am not the one, who would wish to arrest the person, who has a sick child, or let to impose a huge fine on him/her, which he/she wouldn’t ever be able to pay.

The law is not strict enough too. In my opinion, the both who steals a needle, or who steals a camel, are thieves. Isn’t this theft? If a person, who committed a crime, is not punished, the situation will not improve. He will do the same thing again and again. Everybody has losses – an author of a text, composer, performer, studio and the state itself.

Deriving from the aforesaid, it’s very difficult to exist on this market...

That’s right, it’s very difficult. I suppose, at least, now there will be a good will from the side of the state to support us. Though, the biggest problem lies not in the pirates, but in the consumers. Cheap doesn’t mean good. It’s recorded on the discs with such quality that it even doesn’t worth mentioning. The Cultural Revolution should happen. The awareness of consumers has to be raised and must reach the level where no low quality products are purchased. With this I mean Georgians, who are quite snobbish people...

This depends on culture too. Would they buy a rotten apple and eat it?

ამაშია საქმე. ამ შემთხვევაში ეს პირატული ნაწარმი არის დამპალი ვაშლი. სრულიად გეთანხმებით და ძალიან დიდი მადლობა ეგ რომ მითხარით.

თქვენ მხოლოდ მუსიკალური პროექტებით არ შემოიფარგლებით. გვიაზრებთ თქვენს “საშვილიშვილო” პროექტებზე.

ჩვენ, როცა ამ ბაზარზე შემოვედით, იყო ერთი ძალიან დიდი სტუდია, რომელიც დაანგრეს. ამ სტუდიაზე ცრემლიც მაქვს დაღვრილი. ერთხელ მაშინ ვიტყვი მამა, რომ დამელუპა და მეორედ “მელოდია”, რომ დაანგრეს. ეს შენობა იყო უნიკალური. საბჭოთა კავშირში მსგავსი არ არსებობდა. გერმანელების მიერ აშენდა თავის დროზე. დაანგრეს, დედა უტირეს.

როდის მოხდა ეს?

სულ რაღაც 6-7 წლის წინ. მე და ჩემს გერმანელ პარტნიორს მოძიებული გვექონდა თანხები მის შესაძენად. იმდენად აბსურდული ფასი დაადეს, ვერანაირად ვერ მივუდექით. მართლაც მუსიკალური ტაძარი იყო. მთელს კავკასიასა და შუა აზიის რესპუბლიკებზე იყო გათვლილი. ისეთი ნაშენები იყო. თვეები მოუნდნენ დანგრევას... მოკლედ, ჩვენ იმ დროს შემოვედით ბაზარზე. არ მგონია ვინმე ჩვენ მუსიკალობით ან პროექტების რაოდენობით შეგვეჯიბროს. საქართველოში არ არსებობს მომღერალი ვისთანაც არ გვიმუშავია. ვერც ერთი მათგანი ვერ იტყვის, რომ “სანო სტუდიაში” მიიღო უხარისხო ჩანაწერი. გალაკტიონი, ვაჟა, ახალი აღქმა გვაქვს ჩანწერილი. გოგი ხარაბაძე, რომ მუშაობდა, ყველა თანამშრომელი შემოდიოდა და სულგანაზული ადევნებდა თვალს ამ სანახაობას. გოგი, როცა კითხულობს ბოლომდე იხარჯება. აფექტში შედის. იგივეს ვიტყვი მურმან ჯინორიაზეც. დღეღღეზე გურამ სალარაძესთან ერთად ვინყებთ პროექტს.

აუდიო წიგნები ძალიან მნიშვნელოვანია და საჭირო. დაინტერესება დიდა?

საქართველოში უფრო მეტად აუდიო წიგნებზეა მოთხოვნა, ვიდრე მუსიკაზე.

ანუ კომერციულადაც ამართლებს?

ეს არ არის მომგებიანი პროექტები, ვინაიდან უფრო ძვირადღირებულია. შეფუთვაც უფრო საინტერესო აქვს. სასაჩუქრე კომპლექტებს ვაკეთებთ. კომპლექტში 10, 15, 32 დისკია ხოლმე.

This is the point. In such a case, the pirated product is the rotten apple. I completely agree with you and thank you very much for telling me this.

You aren't limited only by the musical projects. Please, tell us about your long term prospects.

When we entered this market, there was one very big studio there, which was destroyed. I have even wept for this studio. Once I cried when my father died, and the second time when the “Melody” was destroyed. This building was unique. Within the Soviet Union, there was nothing similar to it. In its time, it was built by Germans. They (the government) destroyed it, they screwed it.

When did it happen?

Just some 6-7 years ago. I and my German partner had sum for its purchase. They put so absurd price on it that we couldn't approach it. It was a real temple of music. It was counted on the whole Caucasus and the Middle East republics. The studio was so well built, that it took them months to destroy it... In other words, we entered the market at that time. I don't think anybody can compete with us by musicality, or the number of projects. There is no single singer in Georgia, with whom we haven't worked. None of them can say that he/she got a low quality record in “Sano Studio”. Galaktioni, Vazha, we have recorded new perception. It's completely recorded in our studio. When Gogi Kharabadze was working, every single staff member was entering the room and watching breathlessly his performance. When Gogi reads, he puts all his heart and soul into reading. He is passionate. I will say the same about Murman Jinoria. In the next days, we are starting a new project with Guram Sagharadze.

Do the audio books carry the great importance? And, is there big interest in them?

In Georgia, demand on audio books is greater than on music.

Thus, is it commercially profitable too?

These are gainful projects, as they are more expensive. They have more attention grabbing packaging too. We do gift packages as well. There are 10, 15, 32 discs in each package.

ანუ თქვენ თავს აძლევთ ამის ფუფუნებას?

მე მიყვარს ეს საქმე და ისიც ვიცი, როგორ ვაკეთო. მინდა ჩემს შვილებს დავუტოვო. ჩემს შვილებს როცა ვამბობ, ვგულისხმობ მთელს საქართველოს, ახალგაზრდა თაობას. მართალია ნიგნის ალტერნატივა არ არსებობს, მაგრამ დროის სიმცირის გამო, ბევრი ვერ კითხულობს ნიგნს. ახლო მომავალში ერთ საინტერესო მუსიკალურ პროექტსაც ვაპირებთ, უკვე კახა ცაბაძესთან ერთად. გოგი ცაბაძის 100 სიმღერის ავთენტური ვარიანტები გვინდა ჩავწეროთ. ეს საკმაოდ დიდ თანხებთან არის დაკავშირებული, სადღაც 40-50 ათასი იქნება საჭირო.

ალბათ, ეს რადიოს “ოქროს ფონდია”?

არა მე მაქვს ეს ჩანაწერები. იქ ჰარმონია და მელოდიაა, რაც ძალიან მიყვარს. დღეს მსოფლიოში ამის დეფიციტია.

ახალ თაობაში ვის გამოყოფდით?

ძალიან მომწონს ბერა, გულწრფელად ვამბობ. იცით რა მომწონს ამ ბავშვში? სცენის ფიზიკური ათვისება გამოსდის ძალიან მაგრად. ბიჭი დვას სცენაზე. არ აქვს ქართული კომპლექსები. მე შეიძლება არ მომწონდეს მისი არანჟირება ან რაიმე, მაგრამ ამას დიდად არ ვაქცევ ყურადღებას. ტექსტებს წერს არანორმალურად მაგრად. გინდა არ გინდა გულზე მოგხვდება. ან დედაზე რა სიტყვები აქვს ნათქვამი ხალხო! ვიმეორებ, მე არ ვაქცევ მის მუსიკალობას ყურადღებას.

პატრიარქსაც მოსწონს, ანდა მასაც კარგი მუსიკალური გემოვნება აქვს... ესე იგი, რომ არა მამის ფაქტორი ბერა ივანიშვილი შედგებოდა?

ცხადია შედგებოდა. თუმცა ფინანსური მხარდაჭერა ძალიან მნიშვნელოვანია.

შოუბიზნესის ნაწილი განაწყენებული იყო ძველ ხელისუფლებაზე. ანუ რა გამოდის, სახელმწიფოს მხარდაჭერის გარეშე, ამ ადამიანებს ბაზარზე დამოუკიდებლად არსებობა არ შეუძლიათ?

ასე გამოვიდა.

შოუ ბიზნესი იმთავითვე ბიზნესს გულისხმობს ხომ? ანუ ეს არაა ბიზნესი საქართველოში, ესაა იდეოლოგია, პოლიტიკა და ასე შემდეგ...

Thus, do you allow yourself to have this luxury?

I love this business, and I also know how to manage it. I wish to leave it to my children. When I say “my children”, I mean the whole Georgia, the new generation. It’s true that there is no alternative for a book, but because of the lack of time, many people can’t read a book. In the nearest future, we are planning to draw up one interesting project, but this time with Kakha Tsintsadze. We wish to record authentic versions of 100 songs of Gogi Tsabadze. It’s related to quite a big sum, - approximately, 40-50 thousand GEL will be needed.

Perhaps, this is the “Gold Fund” of a radio, is’t it?

No, I have the recordings. There are harmony and melody there, which I love the most. There is a deficit of this worldwide.

Among the representatives of the new generation, whom would you distinguish?

Honestly to say, I like Bera very much. Do you know what I am fond of the most in this child? He manages to master the stage very well. The kid stands on the stage. He doesn’t have Georgian complexes. Perhaps, I don’t like his arranging, or anything else, but I don’t pay much attention to this. He writes texts abnormally well. Doesn’t matter whether you wish it or not, it touches you. His terrific words about mother worth mentioning. I am repeating, I don’t pay attention to his musicality.

For some reason, the Patriarch likes him too, or perhaps he (the Patriarch) has a good musical taste too... Thus, if not the factor of his father, would Bera Ivanishvili be successful?

Of course, he would. Though, the financial factor is very important too.

A part of the representatives of the show business kept a grudge against the old government. Accordingly, what would this mean, - without the state support, these people can’t exist on the market?

Yes, seems to be so.

The show business, first of all, means business, am I right? Thus, in Georgia, this is not a business, but this is an ideology, politics and so on...

შოუბიზნესი რას ნიშნავს? რაღაც სანახაობას ხომ? საიდანაც შოულობ ფულს. თუ ხელს გინეობენ, გაპიარებენ, ყველა საშუალება უნდა გამოიყენო. ამაში არაფერია გასაკვირი. ჩვენ ამას მიუჩვევლები ვართ. და გვიკვირდა, რომ ყოველ დღე ერთი და იგივე ხალხი იყო ტელევიზორში. ისიც ბუნებრივია, რომ ვილაც იდგა ნაციონალების მხარეს, ვილაც - მეორე მხარეს. ეს ჩვეულებრივი მოვლენაა. ამერიკაშიც ასე ხდება. ქეითი პერი რომ გამოდის ობამას მხარეს, მას არ ეზიზღება ჯეი ზი, რომელიც რომნის მხარდამჭერია. უბრალოდ, როცა შენ, ხელისუფლებას, ერთი ფავორიტი გყავს და მხოლოდ მას აფინანსებ, ესაა ცუდი.

თანაც მეორე მხარეს არავიზე ნაკლები, თუ არა მეტი მუსიკოსები არ იყვნენ. თანაც მათ თავიანთი საქმე უნდა აკეთონ ალბათ. სოფო ნიჟარაძის და მარინა ბერიძის მაგივრად, თუ ლიზა ბაგრატიონი და თამარიკო ჭოხონელიძე ილაპარაკებენ პოლიტიკაზე რა მნიშვნელობა აქვს. შოუბიზნესი და თეატრი აი ორი სფერო, სადაც ყოველთვის არიან განაწყენებულები. და საბოლოოდ შეთქმულების მონაწილეები ხდებიან. საიდან მომდინარეობს ეს?

ისეთი მაგარი რაღაც თქვით, რომ პასუხს ვერ გაგცემთ. უბრალოდ უნდა დაგეთანხმოდ. რა უნდა ვთქვა იმაზე მეტი, რაც თქვენ კითხვის სახით მითხარით. ერთს ვიტყვი. ახალი სახეები აღმოვაჩინოთ. ახლებს მივცეთ გზა. ოღონდ ეს არ ნიშნავს, რომ ძველები დავივიწყოთ.

მოდით ისევ თქვენს პროექტებს დავუბრუნდეთ. სპონსორობა, თანადაფინანსება თუ ხდება ხოლმე?

უნმინდესმა და უნეტარესმა მოგვცა ბიბლიის აუდიომატარებელზე გადატანის უფლება. საბოლოოდ 51 დისკი. 48 საათის ჩანერით მივიღეთ. 9 თვე მიდიოდა მუშაობა. ბადრი პატარკაციშვილი ჯერ ცოცხალი იყო. ამ ადამიანს დიდ პატივს ვცემდი. მე ვიყავი არტიმედის პირველი დირექტორი. ბადრი გვპირდებოდა ბიბლიის პროექტზე დახმარებას, მაგრამ სამწუხაროდ ვერ მოასწრო. მაშინ მე მივედი მის ერთ მეგობართან. არ ვიცო მაქვს თუ არა ამის თქმის უფლება, მაგრამ მაინც ვიტყვი. ეს იყო ვანო ჩხარტიშვილი. ერთი წამი არ დაფიქრებულა, მეორე დღესვე მოგვცა ფული. საკმაოდ სოლიდურ თანხაზე იყო საუბარი. ისიც ვკითხე, რა ფორმით დაგვეწერა მისი სახელი. მან კი მითხრა, ბადრი პატარკაციშვილი დაანერეთო. მახსოვს, რომ გამოვედი, სადღაც 2

What does the show business mean? It means some show, right? It's the source of income. If you're supported and well popularized, you should use all the available means. There is nothing to be surprised of. This is the show business. We aren't used to it, and we were astonished about the fact that every single day there were the same people on the TV. It's also natural, that somebody stood on the side of Nationals, and some – on the opposite side. This is a normal happening. It works just like this in America too. When Katy Perry is on the side of Obama, she doesn't hate Jay-Z, who is the supporter of Romney. It's merely bad that, when you, the state, have one favorite and fund only him/her (your favorite), when on the other hand there are musicians, who are not worse, but, even better than him/her, whom you support.

And, perhaps, they should do their work. If Lisa Bagrationi and Tamuna Chokhanelidze speak about politics, instead of Sopho Nizharadze and Marina Beridze, would it make any difference? The show business and theatre, these are the two spheres, where there always be some offended people, and at the end, the latter become the participants of a conspiracy. Where does it take its beginning from?

You said such a great thing, that I can't even answer. I just have to agree with you. What more can I say, more than what you've already told me in the shape of a set question. I will, merely, say one thing: Let's discover new faces. Let's give the way to newcomers. Though, it doesn't mean that we should forget about the old ones.

Let's get back to your projects. Does sponsorship, co-funding happen to take place?

His Holiness and Beatitude gave us right to record the Bible on the audio carrier. At the end, we got 51 discs with 48-hour recording. It took 9 months to finalize the work. Badri Patarkatsishvili was alive at that time. I respected this man very much. I was the first director of "Art-Imedi". Badri promised us his support in the Bible project, but, unfortunately, he was not able to pass it ahead. Then, I applied to one of his friends. I don't know whether I have the right to name him, but I will: this was Vano Chkhartishvili. He did not hesitate even for a moment, and the next day he gave us the money. I mean quite a big sum of money. I asked him in which form we should mention his name and he answered: Please, write the name of Badri Patarkatsishvili. I remember, it was around 2 o'clock when I left his place. I was sitting

საათი იყო. გაოგნებული ვიჯექი მანქანაში. რომ გამოვფხიზლდი, უკვე 7 საათი ხდებოდა. ეს იყო ერთადერთი შემთხვევა. უამრავი პროექტი მაქვს გაკეთებული და არ მახსოვს ვინმე სპონსორი მყოლოდა. არც მერია, არც კულტურის სამინისტრო. მერნმუნეთ რა, კერძო ბიზნესში სახელმწიფოს სპონსორობა არ არის საჭირო.

astonished in the car. And, when I woke up from this condition, it was already around 7pm.

This was the only case. I have done the vast amount of projects, and I can't remember having any sponsors. Neither the City Hall, nor the Ministry of Culture. Please, believe me that the state sponsorship is not needed in the private business.

ქართველები უცხოეთში GEORGIANS ABROAD

ფოტო: სალვატორე სპორტაბო

თბილისის კონსერვატორიიდან “ლა სკალაზე”

From Tbilisi Conservatory to “La Scala”

რ უბრიკის სტუმარია, ახალგაზრდა ქართველი მომღერალი ანიტა რაჭველიშვილი. ინტერვიუ ჩავწერთ, ოქტომბრის თვეში, როცა ანიტა “მეტროპოლიტან ოპერას” სცენაზე მღეროდა კარმენს. მსოფ-ლიოს საუკეთესო სცენების კარმენი, ცხოვრებაში უფრო მიქაელაა. უზომოდ მოსიყვარულე მეუღლე და შემოქმედი, რომელიც არასოდეს კმაყოფილდება მიღწევებით.

T HE GUEST OF THE RUBRIC IS THE YOUNG GEORGIAN SINGER ANITA RACHVELISHVILI. THE INTERVIEW WAS RECORDED IN SEPTEMBER, WHEN ANITA SANG CARMEN ON THE STAGE OF THE “METROPOLITAN OPERA”. CARMEN OF THE BEST STAGES IN THE WORLD, IN REALITY IS RATHER MICHAELA, THAN CARMEN. SHE IS THE LOVING SPOUSE AND ARTIST, WHO IS NEVER CONTENT WITH HER ACHIEVEMENTS.

თქვენ ხართ პირველი ქართველი მომღერალი. რომელმაც გახსნა სეზონი “ლა სკალაში”. არ გიფიქრიათ, რომ საერთაშორისო აღიარების შემდეგ ქართველებიც “გაღიარებენ.” ვგულისხმობ ჩვენთვის დამახასიათებელ პროვინციალიზმს.

ძალიან კარგად მახსოვს, მე და ჩემი მეგობრები ამ სპექტაკლის პირდაპირ ტრანსლაციას “არტე”-ზე ვუყურებდით. არასდროს დამავიწყდება ეს განცდა. როგორ მემამყებოდა, რომ მეც ქართველი ვარ. სამწუხაროდ ეს იშვიათად ხდება ჩვენს სინამდვილეში.

მართალი ბრძანდებით, საქართველოში რომ გალიარონ, ჯერ საზღვარგარეთ უნდა გახდე წარმატებული. მაპატიეთ, უნდა შეგისწოროთ. მე არ ვიყავი პირველი ქართველი, რომელმაც “ლა სკალას” სეზონი გახსნა. თავის დროზე ბატონმა პაატა ბურჭულაძემ იმღერა სეზონის გახსნაზე. მე ვიყავი პირველი ქართველი, 25 წლის ახალგაზრდა მომღერალი, რომელმაც მთავარი პარტია შეასრულა “ლა სკალას” სცენაზე და სეზონის გახსნაზე იმღერა.

უნდა გაიკეთო კარიერა, გახდე ცნობილი და მერე სამშობლოშიც უცებ ყველას ახსენდები. ყველას უნდა, რომ ჩახვიდე და იმღერო იქ სამწუხაროდ ეს მართლაც ასეა. ჩვენი ბუნებიდან არის გამომდინარე ალბათ.

სიამაყის გრძნობა მეც იშვიათად მეუფლება. სამწუხაროდ ყველა ხელოვანი არ არის, ვინც საზღვარგარეთ ცხოვრობს, და ხშირად სამარცხვინო ფაქტებსაც მოვსწრებივარ. საშინლად მრცხვენოდა ჩემი მეუღლის (ანიტას მეუღლეა იტალიელი ტენორი რიკარდო მასი), იმის გამო, რომ მეც ქართველი ვარ და ის ხალხიც ვინც ჩვენს თვალწინ საშინელებას სჩადიოდა. საბედნიეროდ ბოლო წლებში უფრო თავანუელი დავდივარ, რადგან ცვლილებები შესამჩნევი გახდა და მემამყება ბევრი რამ, რაც შეიცვალა.

დღეს “მეტროპოლიტენ ოპერას” სცენაზე ასრულებთ კარმენს. რა ტრანსფორმაცია განიცადა, სპექტაკლმა და თავად თქვენმა კარმენმა “ლა სკალადან” “მეტროპოლიტენ ოპერამდე”?

You’re the first Georgian singer who opened a season in “La Scala”. Haven’t you thought about being also “approved” by the Georgian audience after you’ve gained international recognition? – I mean the provincialism, which is characteristic to the Georgian audience.

I clearly remember how I and my friends were watching this play in live broadcasting on “Arte”. I will never forget this feeling. I was so proud that I am Georgian too. Unfortunately, this kind of facts are very rare in real life.

You’re right, in order to be recognized in Georgia, one should first become successful abroad. Please, accept my apologies, but I have to bring some correction here: I haven’t been the first Georgian in “La Scala”. In his time, Mr. Paata Burchuladze sang on the opening of the season.

I was the first young Georgian singer, aged 25, who performed the major part on the stage of “La Scala” and sang on the opening of the season.

One should build a career, become famous and after that, straightaway, everybody remembers him/her in the motherland, and everybody wishes the latter to come and sing in her/his homeland. Unfortunately, this is how it works. Perhaps, it’s all because of our nature.

I, as well, get the feeling of pride very seldom. Unfortunately, not everybody, who lives abroad, is an artist and, often, I have witnessed some shameful facts. I was terribly ashamed before my husband (Anita’s spouse is the Italian tenor Riccardo Massi), because of the fact that, besides those Georgians, who were committing some terrible things in our presence, I was Georgian too. Fortunately, I feel more proud for the last several years, for the positive changes are noticed in Georgian society.

Today, you’re performing Carmen on the stage of the “Metropolitan Opera”. What transformation processes have the play and your part of Carmen undergone from “La Scala” to “Metropolitan” Opera?

The Carmen of “Metropolitan” is amazing. It’s the most beautiful performance, with fantastic costumes and theatre set. I love this play very much, as well as this wonderful theatre.

Many changes have occurred since the opening of “La Scala”. Of course, first of all, now, I have much more experience. I feel more grown up as an actor and I have

მეტროპოლიტანის კარმენი არაჩვეულებრივია. ულამაზესი დადგმაა, ზღაპრული კოსტიუმები და დეკორაციებია. ძალიან მიყვარს ეს დადგმა და ეს არაჩვეულებრივი თეატრიც. „ლა სკალას“ სეზონის გახსნის მერე ბევრი რამ შეიცვალა რა თქმა უნდა. პირველ რიგში, ახლა უფრო მეტი გამოცდილება მაქვს. როგორც მსახიობი გავიზარდე და ახალი ნიუანსები და დეტალები

found the nuances and details in the role, which were missing before. From the other side, many things have changed from the vocal point of view. During the last three years, my voice has significantly increased and I sing better from the technical point of view. An artist should be working constantly, growing as a musician and an actress/actor. In my own case, I must never be satisfied by the results and look for something new within my abilities. I am moving forward just in a way

ვიპოვე როლში, რაც აქამდე არ იყო. თავისთავად ვოკალურადაც ბევრი რამ შეიცვალა. ამ სამ წელიწადში ხმა ძალიან გაიზარდა და ტექნიკურადაც უფრო გამართულად ვმღერი. ხელოვანი უნდა შრომობდეს გამუდმებით, უნდა იზრდებოდეს როგორც მუსიკოსი და მსახიობი. ჩემს შემთხვევაში არასდროს არ უნდა კმაყოფილდებოდეს და სულ ახალს უნდა ეძებდეს საკუთარ შესაძლებლობებში. მე სწორედ ამ გეზით მივიწვევ ნინ. ვშრომობ ძალიან ბევრს და არასდროს არ ვკმაყოფილდები.

კრიტიკოსები თქვენ გახასიათებენ, როგორც ძალიან ექსპრესიულ, ემოციურ და ამავდროულად ღრმა მომღერალს. რაც უდაოდ პიროვნულ თვისებებთან – სიძლიერესთან ასოცირდება. თუ ყოფილა შემთხვევა, რომ ბოლომდე არ ენდობოდით, ან არ იყავით დარწმუნებული ღირიჟორში, პარტნიორში.

რა თქმა უნდა მომხდარა. მომიწია რამდენიმე ისეთ დადგმაში მონაწილეობა, რომელიც ძალიან არ მომწონდა. რა უნდა მექნა, ვცდილობდი ჩემი საქმე 100%-ით მეკეთებინა მაინც. ასევე ღირიჟორებთანაც მქონია კამათი, იმის გამო, რომ ძალიან ჩქარა ღირიჟორობენ და მომღერლებს სუნთქვის საშუალებას არ აძლევენ. არადა სუნთქვაზე და დიაფრაგმაზე სიმღერა არის ვოკალური ტექნიკის საფუძველი. ეს საერთოდ ახალი ტენდენციაა და ასეთი ღირიჟორების გამო ოპერა ის აღარ არის, რაც ადრე იყო. პარტნიორები ძირითადად ყოველთვის საუკეთესოები მყავს და ძალიან ვეხმარებით ერთმანეთს სცენაზე. ვცდილობთ ყოველთვის, რომ სპექტაკლი რეალობას გავედეს და რეალურ ემოციებს გადმოსცემდეს.

თავად როგორ დაახასიათებდით საკუთარ ამპლუას, ხმას? რა მიმართულებით განვითარდება თქვენი რეპერტუარი? ფრანგულთან, იტალიურთან ერთად გერმანულიც ხომ არ მომძლავრდება?

მე დრამატული მეცო სოპრანო ვარ. ამჟამად, იმის გამო, რომ ჯერ ახალგაზრდა ვარ, ვერდის და ვაგნერს არ ვმღერი. ჯერ უნდა მოვიცადო, რთული რეპერტუარია ძალიან. ძირითადად

that I have mentioned above. I work a lot and I am hardly ever happy with the gained results.

Critics characterize you as very expressive, emotional and, at the same time, deep singer, which, undoubtedly, is associated with the personal characteristics, with the inner strength. Could you please remember if there were any cases there, when you were not sure about the abilities of a conductor or a partner?

Of course, there were some cases like that. I had to take part in some performances, which I did not like much . What should I do? - I tried to work for 100%. I had some disputes with conductors, as they are conducting too fast and do not allow the singers to breath, and the vocal technique is dependent on breathing and singing on a diaphragm. It's a new tendency, and because of this kind of conductors, the opera is not the same as it was in the past times.

Mainly, I always have the best partners and, on the stage we help each other a lot. We always try our best to make the performance look like reality and express real emotions.

How would you characterize your own role, your voice? What direction will your repertoire be developed in? Will you also have German repertoire, together with French and Italian ones?

I am the dramatic mezzo soprano. At the moment, because of the fact that I am too young, I do not sing Verdi and Wagner, I should wait for a while, as these are very difficult repertoires. I mainly perform French music and some of the Italian operas.

My first Verdi will be “Aida”, which will take place in May, 2013y., where I sing the part of Amneris, and my husband will be Radamès there. I am looking forward to this debut.

What kind of a spouse is Anita Rachvelishvili? Is she so direct and friendly, as in usual relationships, or is there something Carmen like in your nature?

There is nothing like Carmen in me. I am more Michaela in life than Carmen. I love cooking a lot, looking after my husband and cuddling him. We have very little time together, and when we are lucky to spend two weeks or one month with each other, these are very warm and sweet times.

We haven't had even a single argument for the five

ფრანგულ მუსიკას ვასრულებ და ზოგიერთ იტალიურ ოპერასაც. ჩემი პირველი ვერდი იქნება “აიდა”, 2013 წლის მაისში, სადაც ამნერისის პარტიას ვიმღერებ და ჩემი მეუღლე ჩემი რადამესი იქნება. მოუთმენლად ველი ამ დებიუტს.

როგორი მეუღლეა ანიტა რაჭველიშვილი? ისეთივე უშუალო და კეთილგანწყობილი, როგორც ჩვეულებრივ ურთიერთობებში, თუ მაინც არის რაღაც კარმენისეული თქვენს ხასიათში?

ჩემში კარმენისეული არაფერია. უფრო მიქაელა ვარ ცხოვრებაში ვიდრე კარმენი. მიყვარს უზომოდ საჭმლის კეთება, ჩემი მეუღლის მოვლა და მოფერება. იშვიათად ვართ ერთად და როდესაც მაგის ბედნიერება გვაქვს, ორი კვირა ან ერთი თვე ერთად გავატაროთ, სიტბოში და სიტკბოში ვართ ხოლმე. ხუთი წლის მანძილზე ერთხელაც არ გვიჩხუბია და თუ რაიმეზე გვაქვს ხოლმე დისკუსია, ის მხოლოდ ვოკალის ტექნიკასა და სიმღერასთანაა დაკავშირებული.

ჩვენ წარმოვადგენთ საავტორო უფლებების დაცვის ასოციაციას. თქვენ თუ ხართ რაიმე ორგანიზაციის წევრი და როგორ უდგებით ამ საკითხს?

მე განევრინებული ვარ უცნობი და იშვიათი ავადმყოფობების წინააღმდეგ ბრძოლისა და კვლევის ორგანიზაციაში. მათთვის სარეკლამო, საქველმოქმედო აქციებსაც ვაწყობთ ხოლმე მე და ჩემი მეუღლე. რაც შეეხება საავტორო უფლებებს, ვთვლი რომ ძალიან მნიშვნელოვანია რასაც აკეთებთ. ძალიან ბევრ ქართველ ხელოვანს ვიცნობ, ვისაც მოპარეს ნამუშევრები, მუსიკა, ლექსები და ა.შ. იმის გამო, რომ საავტორო უფლებებს არ აფორმებდნენ თავის დროზე. მნიშვნელოვანია, რომ თითოეული ნამუშევრის საავტორო უფლებები იყოს დაცული. დიდ თეატრებში, მაგალითად “მეტროპოლიტენ ოპერაში”, ყველა სპექტაკლზე საავტორო უფლებას თავად თეატრი ფლობს. როგორც წესი არსებობს პროფესიული გილდიები, რომლებიც ზრუნავენ საავტორო უფლებებზე.

years, and if we ever have any debate, this concerns only a vocal technique and singing.

We represent Georgian Copyright Association. Are you a member of any organization, and what’s your view about this topic?

I am the member of the organization, which struggles against and conducts researches on the unknown and rare diseases. I and my husband hold some advertisement and charity actions for them. As for the copyright, I think that your work is very important. I know a lot of Georgian artists, who were the victims of theft of samples, music, poetry etc., and all this because they hadn’t protected their copyrights on time. It’s of the utmost importance to have the copyright of each work safeguarded. In the big theatres, for instance, in “Metropolitan Opera”, the theatre itself holds the copyright on each play. There are professional guilds, which take care of the copyright related issues.

სტუმარი THE GUEST

დათო ტურაშვილი
მწერალი

DATO TURASHVILI
a writer

მწერლები და მათი ლიტერატურული ორეულები, ხშირად ასოცირდებიან რაიმე სასმელთან, მუსიკასთან, აქსესუართან, გეოგრაფიულ ადგილთან თუ სხვა. მეც მაინტერესებს რა გიყვართ, რას უსმენთ, რის გარეშე ვერ წარმოგიდგენიათ საკუთარი გარდერობი?

მუსიკა იმდენად მიყვარს, რომ წერის დროსაც ვუსმენ ხოლმე და საბედნიეროდ არ მაქვს ჟანრობრივი შეზღუდვები და შემიძლია სიამოვნებით ვუსმინო მოცარტსაც და იგივე პოპსაც. თუმცა მყავს განსაკუთრებული მუსიკოსები და შემსრულებლები და განსაკუთრებით მიყვარს: მიკ ჯეგერი, ბიორკი, ტომ ვეიტსი, ნიქ ქეივი, ჯენის ჯოპლინი, ჯეიმს დაგლას მორისონი, მერსედეს სოსა, ბობ დილანი და კიდევ მრავალი სხვა, ვინც პერიოდულად მიდი-მოდის ჩემს ცხოვრებაში. რაც შეეხება ტანსაცმელს, საერთოდ არ მაინტერესებს და ამიტომაც არ ვიცი გარდერობი რას ნიშნავს. ერთადერთი, რაც ჩემთვის ადამიანის უმარტივესი განმსაზღვრელია, მისი

Writers and their literature doubles are often associated with some drinks, music, accessories, geographical areas, and so on. I am, also, interested in what you love, what you drink, without what you can't imagine your wardrobe.

I love music so much that I listen to it even in the process of writing, and fortunately, I don't have genre limitations and can listen with the same pleasure to Mozart and pop music. Though, I have distinguished musicians and players, whom I love particularly: Mick Jagger, Björk, Tom Waits, Nick Cave, Janis Joplin, James Douglas Morrison, Mercedes Sosa, Bob Dylan and many more. These are those, who periodically come and go in my life. As for the cloths, I am not interested in them at all, and, therefore, I don't know what a wardrobe means. The only thing, which is the simplest indicator of a person for me is his/her shoe, and this is quite awkward, but, still, I admit that, when

ფეხსაცმელია და მერიდება, მაგრამ მაინც ვალიარებ, რომ როცა ვინმეს გამაცნობენ, ჩემდაუნებურად მისი ფეხსაცმლისკენ გამექცევა ხოლმე თვალი და მეჩვენება რომ მაშინვე ვხვდები რა ადამიანთან მაქვს საქმე.

ტექსტი და კომენტარი თანაბარმნიშვნელოვანი ხდება. მაგალითად უმბერტო ეკოს “ფუკოს ქანქარა”. პეტერ კორნელთან მხოლოდ კომენტარი რჩება, ტექსტი რეალურად არც არსებობს. ანუ ტექსტი ჩაანაცვლა რეფლექსიამ. რას ფიქრობთ ამასთან დაკავშირებით?

ეს მხოლოდ ახალი ფორმებია და სინამდვილეში კი ტექსტს და სიტყვას მაინც ვერაფერი ცვლის და სანამ კაცობრიობა იარსებებს, მისი მთავარი საზრდო, უპირველესად მაინც სიტყვა და ტექსტი იქნება.

I am introduced to somebody, unintentionally, at first I look at his/her shoes and it seems to me as though I immediately guess what kind of a person he/she is.

A text and a comment become equally important. For instance, “Foucault’s Pendulum” by Umberto Eco, there is only a comment in Peter Cornell’s books; actually, there is no text there. In other words, a text has been replaced by reflection. What’s your opinion on this?

These are just new forms and, in reality, nothing can replace a text and a word. Until the mankind exists, its main feeding source, first of all, will be a word and a text.

ცნობილი თოქ შოუს წამყვანი ამერიკაში, როცა რაიმე წიგნს “დააპიარებს”, ის წიგნი უეჭველი ბესტსელერი ხდება. თქვენი გამოცდილება რას გიჩვენებთ, ხდება მსგავსი რამ საქართველოში?

ორშაბათობით რუსთავი 2 - ზე (შუადღეში) მაქვს გადაცემა წიგნებზე და როგორც ხშირად წიგნის მალაზიების თანამშრომლებისგან მსმენია, მკითხველები სწორედ იმ წიგნებს ითხოვენ ხოლმე, რომლებზეც ჩვენ ვსაუბრობთ.

ევროპასა და ამერიკაში მწერლები თავიანთ პოლიტიკურ სიმპათიებს ღიად გამოხატავენ. და რაც მთავარია, ლიტერატურის მეშვეობით ახდენენ იდეოლოგიის არტიკულირებას. მართალია “ქარნაღებულნი” ამერიკელებისთვის დღემდე “ბიბლიად” რჩება, სოციალურ სივრცეზე და ცნობიერებაზე ზეგავლენა სხვა წიგნებმა მოახდინა (იგივე კერუაკის, სელინჯერის). ჩვენში თუ ხდება ლიტერატურის მხრიდან რეალობის დეტერმინირება?

ასეთები ჩვენც გვყავს თანამედროვე ქართულ ლიტერატურაში და ამ თვალსაზრისით, აკა მორჩილაძის დასახელებაც საკმარისი იქნებოდა .

ქართველებს ევროპელებისგან ან რუსებისგან განსხვავებით, ნაკლებად უყვართ კითხვა. თუ ეთანხმებით ამ აზრს? და თუ ასეა, რა არის მიზეზი?

ეს ძალიან სამწუხარო რეალობაა და მას თვალი უნდა გავუსწოროთ და რაც მთავარია, ეს რეალობა უნდა შევცვალოთ ყველამ ერთად. მიზეზების ჩამოსათვლელად კი, ბოდიში, მაგრამ დრო არ მეყოფა.

თქვენი ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული წიგნია “ჯინსების თაობა”. თუ ითარგმნა ეს წიგნი ინგლისურად? როგორ ფიქრობთ თანამედროვე სამყაროსთვის ნაწარმოების გმირები რომანტიკოსები არიან თუ დამნაშავეები?

ამ კითხვის ჩემი პასუხი (სხვათა შორის), არის კიდევ ამ წიგნში, რომელიც უკვე თარგმნილია ხუთ ენაზე (ინგლისურის გარდა)

When a famous host speaker of a talk show popularizes some book, from this very moment the book becomes the bestseller. What does your experience show in this regard, does it work in the same way in Georgia?

On Mondays, in the afternoon show “Shua Dghe”, on the “Rustavi2” channel, I have a program about books, and as staff members of bookshops say, readers request exactly the books, which we discuss.

In Europe and America, writers openly express their political sympathies, and what is more important, they articulate the ideology through literature. It’s true that “Gone with the Wind” is still some kind of a “Bible” for Americans, though the other books have influenced the social space and consciousness (the books by Kerouac, Salinger). Does it happen here, that the literature determines the reality?

We also have such authors in the contemporary Georgian literature, and from this point of view, it would be enough to name Aka Morchiladze.

Georgians enjoy reading less than Europeans or Russians do. Do you agree with this point of view? And, if you do, what’s your opinion, what is the reason for the above mentioned?

This is a very sad reality, but we should face it. And, what is more important, all of us, together, should change this reality. As for the reasons that caused it, I apologies, but I will not have enough time to name them all.

Your one of the most popular books is “Jeans Generation”. Has it been translated into English? What do you think, are the characters of this piece of work romantics, or criminals?

My response to this question (by the way), is included in this book, which has been translated

და სხვადასხვა ქვეყანაში, მას სხვადასხვანაირად კითხულობენ. თუმცა ასეც უნდა იყოს, რადგან რამდენი მკითხველიც არსებობს, იმდენი აზრია სამყაროში და ეს სამყაროც, ამიტომ არის საინტერესო.

საავტორო უფლებების დაცვა დამატებითი მოტივაცია, სტიმულია მწერლისთვის?

საავტორო უფლებების დაცვა საქართველოში, არა ზედმეტი მოტივაციაა, არამედ სასიცოცხლოდ აუცილებელი და მნიშვნელოვანი მოვლენა იქნება ქართველი ავტორებისთვის...

into five languages (except for English language) and in different countries it's being read in different ways. Though, it should work exactly the way it works, as there are as many opinions in the world as readers, and, therefore, this world is so interesting.

Is protection of the copyright an additional motivation, stimulus for an author?

Protection of the copyright in Georgia is not an additional motivation, but a happening of the vital importance, which is very necessary for the Georgian authors...

პრეცედენტები PRECEDENTS

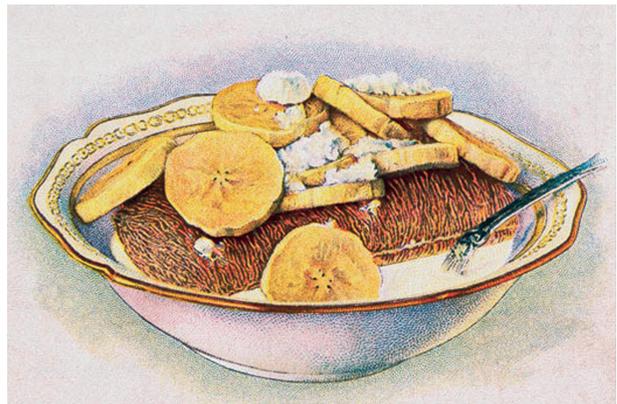
KELLOGG CO. NATIONAL BISCUIT CO. - ის წინააღმდეგ

KELLOGG CO. VERSUS NATIONAL BISCUIT CO.

1 893 წელს, ჰენრი პერკიმ ბალიშის ფორმის ბურღულეულის ორცხოობილების ცხოზა ნამოიწყო და უწოდა Shredded Whole Wheat - ი (ხორბლის ფანტელები).

მავანმა ჯონ ჰარვეი კელოგმა, ორცხოობილების დაგემოვნებისას განაცხადა, რომ ბურღულის ჭამა „ცოცხის ჭამას“ გავდა, უფრო მეტიც, 1893 წელს ჩიკაგოში გამართულ მსოფლიო ბაზრის კრიტიკოსებმა ორცხოობილას „ფარდაგის ფანტელები“ უწოდეს. მიუხედავად ამისა, პროდუქტი ელვის სისწრაფით იყიდებოდა. პერკი 1908 წელს გარდაიცვალა, ამ ამბიდან 4 წლის შემდეგ, 1912 წელს, ვადა გაუვიდა მისი ორცხოობილების და შესაბამისი, სპეციალურად შექმნილი დანადგარების პატენტებს. ამავე პერიოდში, კელოგმა, რომელიც მანამდე პერკის ორცხოობილებს აქილიკებდა, ამავე ბურღულეულის ორცხოობილების გაყიდვა დაიწყო. 1930 წელს, ნაციონალურმა ორცხოობილების კომპანიამ (National Biscuit Company), რომელიც პერკის კომპანიის მემკვიდრე იყო, კელოგის კომპანიას სასამართლოში უჩივლა, სადაც ის კელოგს ბრალს დებდა, რომ მისი ახალი ხორბლის ფანტელებით ის არღვევდა სავაჭრო ნიშანს და არაკეთილსინდისიერ კონკურენციას ეწეოდა. თავის მხრივ კელოგმა სარჩელი შეაფასა როგორც National Biscuit Company-ის მხრიდან ბურღულის ფანტელების ბაზრის მონოპოლიზაციის მცდელობა. 1938 წელს საქმე უზენაეს სასამართლომდე მივიდა და მთლიანად კელოგის სასარგებლოდ წარიმართა, რადგანაც საქმეში ტერმინი „ხორბლის ფანტელები“ არ ექვემდებარებოდა სავაჭრო ნიშნით დაცვას და ორცხოობილის მთავარი მახასიათებელი იყო მისი ბალიშისებური ფორმა და თამამად შეიძლებოდა მისი კოპირება პატენტის ვადის ამონურვის შემდეგ.

In 1893y., Henry Perky introduced to the public the pad shaped shredded wheat cereal, and named the product “Shredded Whole Wheat” (“Shredded Wheat”). A person called John Harvey Kellogg, when tasting the biscuits, said that eating wheat is like “eating a whisk broom”. Moreover, the critics of the world market, which was conducted in 1893y., called the biscuits “Carpet Wheat”. Nevertheless, the product was being sold lightning fast. Perky died in 1908y. Four years later, in 1912y., the patents for his biscuits and the corresponding equipment had been expired. During the same period, Kellogg, who, before, was criticizing severely Perky’s cereal biscuit, now, started selling the same shredded wheat cereal. In the year 1930, National Biscuit Company, which was the successor of the Perky’s company, sued Kellogg’s company, accusing it of violating the trademark and drawing up the unfair competition. From the other side, Kellogg estimated the lawsuit as the attempt of the National Biscuit Company to monopolize the shredded wheat cereal market. In 1938y., the case reached the supreme court and was conducted entirely in favor of Kellogg, as the term “Shredded Wheat” was not a subject to protection under the trademark and the main characterizer of the biscuit was its shape in the form of a pad, therefore, it could be freely copied after expiration of the validity term of the patent.

MATTEL INC. MGA ENTERTAINMENT INC. - ის წინააღმდეგ

MATTEL INC. VERSUS
MGA ENTERTAINMENT INC.

მოჯინა ბარბი 42 წლის ასაკის იყო უკვე, როდესაც 2001 წელს გამოჩნდნენ ეგზოტიკური და ტუჩებურცა „რატზ“

თოჯინები: ქლოე, ჯედი, საშა და იასმინი. დაძაბულობამ პიკს მაშინ მიაღწია, როდესაც Bratz - მა ბარბის ბაზრის 40% დაიპყრო სულ რაღაც 5 წელიწადში. 2005 წლის აპრილში Entertainment-მა Mattel - ი თოჯინების დიზაინის სახლს უჩივლა, იმ მოტივით, რომ “My Scene” ხაზის ბარბის თოჯინები Bratz-ის დიდთავა და გამხდარი თოჯინების ასლის მიხედვით იყო გაკეთებული. ამის საპასუხოდ, თავად Mattel-მა უკვე დიზაინერს, კარტერ ბრაიანტს

უჩივლა, რომელიც წლების განმავლობაში მუშაობდა Mattel-ში და სწორედ ამ პერიოდში შექმნა მან „რატზ“ თოჯინების მთლიანი სერია. ხოლო Mattel-თან დადებული ხელშეკრულების მიხედვით მის მიერ შედგენილი თოჯინების დიზაინი Mattel-ს ეკუთვნოდა. 2008 წლის ივლისში, სასამართლომ Mattel-ის სასარგებლოდ გამოიტანა ვერდიქტი და MGA-ს 100 მილიონი აშშ დოლარის ოდენობის ჯარიმა დაეკისრა, ამასთან მთლიანად ამოვიდა გაყიდვიდან Bratz თოჯინები. მოგვიანებით კი უილბლო MGA- მა ისევ უჩივლა Mattel-ს სასამართლოში, სადაც ამტკიცებდა, რომ Mattel-ი იყო ერთადერთი, რომელიც იპარავდა სავაჭრო საიდუმლოებებს.

The Barbie doll was already 42 years old, when, in 2001y., there appeared exotic, pouty-lipped Bratz dolls - Cloe, Jade, Sasha and Yasmin. The situation got extremely tense when just in 5 years Bratz took over 40% of the Barbie market. In April, 2005y., MGA Entertainment sued the Mattel Dolls Design House for creating the “My Scene” line Barbie dolls by copying the big headed and skinny Bratz dolls. In response to this, Mattel brought a lawsuit to the court against the designer Carter Bryant, who had

been working in Mattel for years and during this period he created the whole series of Bratz dolls. And, according to the contract concluded with Mattel, the design of the dolls drawn up by Carter Bryant was a property of Mattel. In July 2008y., the court made a decision for Mattel and imposed a fine of 100 million USD on MGA. At the same time the Bratz dolls were completely taken out of the market. Later, the unlucky MGA brought a lawsuit against Mattel again, where it was stating that Mattel was the only one, who had stolen the trade secrets.

S.VIQTOR VITMILI WARNER BROS. ENTERTAINMENT INC - ის წინააღმდეგ

S.VICTOR WHITMILL VERSUS WARNER BROS. ENTERTAINMENT INC.

სულბათ ყველას ახსოვს ეპიზოდი ფილმიდან წვეულება 2 ვეგასიდან ბანკოკში (The Hangover Part II) სადაც ფილმის გმირი სტიუ პრაისი, დილით ნაბახუსევზე, სახეზე კლანისთვის მახასიათებელი სვირინგით იღვიძებს. ეს სვირინგი კი ზუსტად იმის იდენტურია, რომელიც მაიკ ტაისონს აქვს და მისი მთავარი მახასიათებელია, როგორც მოკრივის ფილმში წვეულება 1 ვეგასში.

ტაისონის სვირინგის მხატვარმა ს. ვიქტორ ვიტმილმა საავტორო უფლების დარღვევის ბრალდებით სარჩელი შეიტანა Warner Bros. Entertainment Inc-ის წინააღმდეგ, ფილმის გამოშვებიდან ზუსტად 3 კვირით ადრე. თავის მხრივ მოპასუხე მხარე თავს იმართლებდა სვირინგის პაროდის მიზნით გამოყენების საფუძველით.

2011 წლის 24 მაისს დანიშნულ სასამართლო პროცესზე საქმის განხილვის შედეგად ფილმის გაშვება არ დაბლოკილა, თუმცა საქმე წარმოებაში დარჩა. მიუხედავად იმისა, რომ საზოგადოება განსაკუთრებულ განაჩენს ელოდა, მოულოდნელად, 17 ივნისს მხარეებმა გამოაცხადეს საიდუმლო შეთანხმების გაფორმების შესახებ და საქმე მორიგებით დასრულდა.

Perhaps, everybody remembers the episode from the movie “The Hangover 2” - from Vegas to Bangkok, where the character of the film Stu Price wakes up in the morning in a hangover, having a tattoo on the face, which is characterizing some clan. And, this tattoo is just the identical of that, which Mike Tyson has and is his visit card, as is of the boxer in the movie “The Hangover in Vegas” (pat 1).

The author of the Tyson’s tattoo, S. Victor Whitmill, sued Warner Bros. Entertainment Inc. exactly three weeks prior the release of the film. From the other side, the defendant, in its justification, was stating that used the tattoo in the aims of a parody.

By the court hearing, which was conducted on May 24th, 2005y., the release of the film was not blocked, though, the case still was the subject to the court proceedings. Despite of the fact that the society was awaiting for the special court decision, unexpectedly, on June 17th, the parties announced to have concluded a secret agreement and the case ended in conciliation.

ექსპერტი EXPERT

სერგო ჯორბენაძე

დავით აღმაშენებლის სახელობის უნივერსიტეტის სამართლის სკოლის დეკანი
ინტელექტუალური საკუთრების ექსპერტი

SERGO JORBENADZE

The Dean of the Law School of David Aghmashenebeli University of Georgia
Intellectual Property Expert

ინტელექტუალური საკუთრების უფლება ხელშეუვალა და ეს საქართველოს კონსტიტუციის 23-ე მუხლითაა გამყარებული.

საკონსტიტუციო ნორმების შესრულება კი სავალდებულოა არა მარტო ხელისუფლებისათვის, არამედ ნებისმიერი მოქალაქისათვის.

შემოქმედი ადამიანისათვის ინტელექტუალური შემოქმედების თავისუფლება უზრუნველყოფილია. მსოფლიო ისტორიის განვითარებამ ადამიანი მიიყვანა იმ დასკვნამდე, რომ აუცილებელია არა მარტო მოძრავ და უძრავ ნივთებზე უფლებების დაცვა, არამედ არაქონებრივი უფლებებისაც. ამის წინააღმდეგ მიმართული ნებისმიერი ქმედება ისტორიის ჩარხის უკან დაბრუნებად აღიქმება.

ინტელექტუალური საკუთრება კერძო სამართლებრივი უფლებაა, რომლის საგანს წარმოადგენს ინტელექტუალური, გონებრივი შემოქმედების შედეგად შექმნილი ობიექტები, რომლებიც ისევე უნდა იყვნენ დაცული, როგორც ეკონომიკურ ურთიერთობაში ჩართული სხვა ობიექტები.

საავტორო უფლებებთან დაკავშირებით 1852 წელს ბელგიასა და საფრანგეთს შორის დადებულ ხელშეკრულებაშიც იყო საუბარი. საავტორო უფლებების მომწესრიგებელი ნესები ზოგიერთ ქვეყანაში რამდენიმე საუკუნით ადრე იქნა მიღებული. 1886 წელს კი მიღებული იქნა ბერნის კონვენცია ლიტერატურული და მხატვრული ნაწარმოებების დაცვის შესახებ. ეს კონვენცია მიღებისთანავე გახდა ძირითადი წყარო ეროვნული კანონმდებლობების საერთაშორისო მოთხოვნებთან ჰარმონიზაციისა და სრულყოფისათვის.

XIX საუკუნეში საავტორო უფლებები თუ ძირითადად მხატვრულ და სამეცნიერო ლიტერატურასთან ასოცირდებოდა (ბერნის კონვენციის სახელწოდებაც ამაზე მიანიშნებს), XX საუკუნის ბოლოსთვის — საავტორო უფლებები გაფართოვდა. აქ შევიდა კომპიუტერული პროგრამები, მონაცემთა ბაზები და სხვ. მსოფლიოს მონინავე ქვეყნებში საავტორო უფლებათა დაცვა ძალიან მაღალ დონეზე ხდება, თუმცა იმავე აშშ-ში მაინც უკმაყოფილოები არიან არსებული კანონმდებლობის ლიბერალურობით და აღმოჩნდა, რომ სახელმწიფო ბიუჯეტში ასეულობით მილიონი დოლარი არ შედის

The intellectual property right is untouchable and this statement is guaranteed by the article 23 of the Constitution of Georgia.

Fulfillment of constitutional norms is compulsory not only for the government, but also, for the ordinary citizens of the country.

The freedom of intellectual work is ensured for a creative person. Development of the world history brought a human to the conclusion, that protection of right on a movable property and real estate is not enough, but moral rights should be defended too. Any action directed against this is considered as turning the historic machine backwards.

Intellectual property is a subject of the private law, which covers the objects created on the basis of intellectual, mental creativity that should be protected as much as other objects involved in the economic relations.

There was a mention of the issue of copyright in the treaty drawn up between Belgium and France in 1852y. In some countries the rules regulating the copyright were elaborated several centuries earlier. And, in 1886y., “Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works” was signed. As soon as it was drawn up, the convention became the main source of harmonization and perfection of the national legislation with the international requirements.

If in the XIX century the copyright was mainly associated with fiction and scientific literature (the name of the Berne Convention shows this too), at the end of the XX century it got broader meaning and since then it has been covering computer software, data basis etc.

In the leading countries of the world, protection of copyright is implemented on a very high level. Though, in the same United States of America, people are dissatisfied by the liberal nature of the existing legislation, and it was found that hundreds of millions of dollars are not brought to the state budget because of counterfeiting and “pirated” businesses.

Nowadays, many people say that they don't need protection of copyright. A lot of persons think that they can use others' piece of work without any prior permission, but nobody realizes that intellectual

კონტრაფაქციული, „მეკობრული“ საქმიანობის წარმოების გამო.

დღეს ბევრი ადამიანი საუბრობს იმაზე, რომ არ გვჭირდება საავტორო უფლებათა დაცვა. ბევრს ჰგონია რომ სხვისი ნაწარმოების გამოყენება შეიძლება ყოველგვარი ნებართვის გარეშე, მაგრამ იმას არავინ აცნობიერებს, რომ ინტელექტუალურ-საკუთრებითი ობიექტები ბრუნვაუნარიანი უსხეულო ნივთებია. ალბათ ამის გამოა, რომ ადამიანები ვერ აცნობიერებენ ამგვარ ობიექტებზე უფლებების დარღვევას და მიაჩნიათ, რომ ეს ჩვეულებრივი ამბავია. ხშირად გაკვირვებითაც კი მეკითხებიან, რომ ინტერნეტი თავისუფალია და რასაც მინდა იმას გადმოვწერ და თუ მინდა ამით ბიზნესსაც ავაწყობო. სამწუხაროდ იმას არავინ უფიქრდება, რომ ასეთი გამოყენება შეიძლება გახდეს საავტორო უფლების მფლობელის მხრიდან დამრღვევი პირის მიმართ სარჩელის აღძვრის საფუძველი. ყველაზე სამწუხარო ისაა, რომ საავტორო უფლების დარღვევას ხშირად სახელმწიფოც უწყობს ხელს.

მახსოვს ერთხელ უცხოელი ექსპერტები მოიყვანეს ჩემთან ერთი კითხვით, სად მდებარეობდა ტელეკომპანია „ალანია“. მათ აინტერესებდათ ეს ტელეკომპანია, რადგან ევროპაშიც გავრცელებულა ხმა „ალანიაზე“ არალიცენზირებული ფილმების ჩვენების შესახებ. რა თქმა უნდა არ მითქვამს, მაგრამ არა იმის გამო, რომ არ ვიცოდი, არამედ იმიტომ, რომ ქვეყნის ინტერესებიდან გამომდინარე არ მსურდა მე ვყოფილიყავი ამ ინფორმაციის გამომჟღავნებელი.

სიმართლე ითქვას „ალანიას“ დამსახურება იყო ის, რომ „ოსკარის“ ცერემონიაზე მთლიანად ვიყავი ჩართული იმ კუთხით, რომ ნომინაციაზე წარდგენილი ფილმები ყველა ნანახი მქონდა და სანამ შედეგს გამოაცხადებდნენ ჩემთვის ვაკეთებდი შეფასებას და ძალიან მსიამოვნებდა ჩემი არჩევანის დამთხვევა ჟიურისთან. თუ ამ ფაქტს შევხედავთ არა პირადი ინტერესებიდან გამომდინარე, არამედ სამართლებრივად, მაშინ აღმოჩნდება, რომ „ალანიას“ მიერ დარღვეულია საავტორო უფლებები, რაც წახალისებული იყო სახელმწიფოს მიერ. ამის შემდეგ, სახელმწიფოს მიერ რთული იქნება სხვისთვის საავტორო უფლებების დაცვის მოთხოვნა, რადგან ეპატიოს სახელმწიფოს და მმართველ პარტიას და არ ეპატიოს სხვას არავითარ შემთხვევაში არ შეიძლება.

property objects are the bodiless objects, which are involved in the turnover. Perhaps, this is the reason why people can't actually understand the fact of breaching the rights on such objects and think that it's an ordinary thing. Different persons often ask me with astonishment that the internet is a free space and why shouldn't we be allowed to book whatever we wish, why mustn't we be permitted to make up a business out of this? Unfortunately, nobody thinks that such kind of usage can be the basis for bringing a lawsuit to the court from the side of the owner of the copyright. It's a great pity that, in separate cases, even the state contributes to the violation of the copyright.

I remember, once foreign experts came up to me with one question, they were asking about where the TV Company "Alania" was situated. The experts were interested in this TV Company as the news about broadcasting of unlicensed films on this channel had been spread even in Europe. Of course, I did not tell them where it actually was, but I did so not because I didn't know, but for the best interests of the country, - did not wish to be the discloser of the information.

To tell you the truth, thanks to "Alania" I was completely involved in the Oscar awarding ceremony from the point of view, that I had already watched all the presented movies and was making my own conclusions before the results were announced, and I was pleased that my opinion and that of the jury coincided. If we approach this fact not from the angle of private interests, but from the legal point of view, we will find that "Alania" has breached the copyright, which was supported by the state. After this, it will be difficult for the state to demand protection of the copyright from others, as it can't be so that the state and the ruling party are innocent and others are guilty.

I wish to bring one more example. The novel by the famous Latin American writer Gabriel Garcia Marquez, the laureate of the Nobel Prize, "Remembering My Sad Whores", should be released on October 27th, 2004, but because of the fact that pirated copies had been sold prior that date, it was released one week earlier. The publishers of the book noted that the "pirates" brought a huge damage, as they were selling the book seven times cheaper. The police of Columbia succeeded to confiscate several million "pirated" copies. The 109 paged novel of the writer was kept by his literature agent, but somebody

ერთი მაგალითიც მინდა მოვიყვანო. ცნობილი ლათინოამერიკელი მწერლის, ნობელის პრემიის ლაურეატ გაბრიელ გარსია მარკესის ახალ რომანს — „მოგონებები ჩემი სევდიანი მეძავეების შესახებ“-2004 წლის 27 ოქტომბერს უნდა ენახა დღის სინათლე, მაგრამ იმის გამო, რომ დაიწყო „მეკობრული“ ეგზემპლარების გაყიდვა, იგი ერთი კვირით ადრე გამოვიდა. წიგნის გამომცემლები აღნიშნავენ, რომ „მეკობრეებმა“ ძალიან დიდი ზიანი მიაყენეს, რადგან წიგნს შვიდჯერ უფრო იაფად ყიდნენ. კოლუმბიის პოლიციამ შეძლო რამდენიმე მილიონი „მეკობრული“ ეგზემპლარის ამოღება. მწერლის 109-გვერდიან რომანს მისი ლიტერატურული აგენტი ინახავდა, მაგრამ ვილაცამ მაინც შეძლო ტექსტის ხელში ჩაგდება. გამოსავალი თვითონ მარკესმა მოძებნა. მან რომანის ბოლო თავი შეცვალა. ამ შემთხვევაში რა ვქნათ მივცეთ „მეკობრეებს“ უფლება სხვისი ნაწარმოების გამოყენების? მარკესი შემოსავალს წიგნების გაყიდვიდან იღებს, ესაა მისი საქმიანობა.

somehow managed to gain the text. Marquez himself found the way-out from this situation. He amended the last part of the piece of work. What should we do in this case? Should we allow the “pirates” to use the work of other persons without permission? Marquez receives income from selling the books, - this is his business. What should we do? Should we allow people to freely use the writer’s works? Should we let everybody benefit from this and let Marquez starve? The property rights of the author are closely connected to the mental rights and both of them have to be protected. And, this protection must be implemented by proper services, and the state should be the Constitutional guarantee.

There is the “Party of Pirates” in Sweden. Where, mostly, young people are the members of the party. Their main aim is to ignore the copyright, and nobody thinks of the fact that in this case others’ rights are being breached. It’s great that you wish to listen to the music, watch a movie, and so on, but is it normal not to pay the

რა ვქნათ? მივცეთ ადამიანებს უფლება, რომ თავისუფლად გამოიყენონ მწერლის ნაწარმოებები? ყველამ ნახოს სარგებელი და მარკეტინგმა იზიშვილოს? ავტორის ქონებრივი უფლებები გადაბმულია არაქონებრივთან და დაცული უნდა იქნას ორივე, ხოლო ამ დაცვის მექანიზმს უნდა ახორციელებდნენ შესაბამისი სამსახურები, სახელმწიფო კი უნდა იყოს კონსტიტუციური გარანტი.

შვედეთში არსებობს „პირატა პარტია“. პარტიის წევრები ძირითადად ახალგაზრდები არიან. მათი მთავარი მიზანია საავტორო უფლებათა უგულვებელყოფა. იმას არავინ აკვირდება, რომ ამით სხვისი უფლებების უგულვებელყოფა ხდება. კარგია, რომ გინდა მუსიკა მოისმინო, ფილმი ნახო და ა.შ., მაგრამ შესაბამის საფასურს რომ არ იხდი - შეიძლება ნორმალურად ჩაითვალოს? საკუთარი სიამოვნებისთვის ბევრი რამ სჭირდება ადამიანს, მაგრამ ამის შესრულებას აფერხებს ფინანსების უკმარისობა და კანონი. ყველას უნდა, რომ ჰყავდეს ბოლო გამოშვების ცნობილი ფირმის ავტომობილი, მაგრამ ვერ ახერხებს ამას. საინტერესოა რატომ არ იპარავს მსურველი ასეთ ავტომობილს? სამაგიეროდ იპარავს სხვის მუსიკას, ლექსს და რატომღაც ეს სირცხვილად არ მიაჩნიათ. აქ ჩვენი ესტრადის ცნობილ სახეებსაც ვგულისხმობ. XIX საუკუნის ბოლოს XX საუკუნის დასაწყისში საავტორო უფლებათა მითვისებას „ლიტერატურული ქურდობა“ ეწოდებოდა.

ერთ-ერთი მნიშვნელოვანია საფასურის საკითხი. სხვისი საავტორო უფლებათა დარღვევა და სხვისი ნაწარმოების უნებართვოდ გამოყენება ქვეყნის ბიუჯეტს მიღმა რჩება. ხელშეკრულების თავისუფლებიდან გამომდინარე, ნებისმიერ ადამიანს შეუძლია აიღოს ნებართვა, თანხმობა საავტორო უფლების მოპოვების შესახებ. საავტორო უფლების მფლობელს აქვს უფლება მოსთხოვოს გარკვეული საფასურის გადახდა თანხმობის ან ნებართვის მიცემაში ან საერთოდ უფასოდ გადასცეს და დართოს ნება ნაწარმოების გამოყენებაზე. მაგრამ არავის აქვს უფლება დაუკითხავად, თავისი შეხედულებისამებრ გამოიყენოს ნაწარმოები. ლეგალური ფორმით ნაწარმოებიდან მიღებული შემოსავალი იბეგრება და ის მიდის სახელმწიფო ბიუჯეტში. ხოლო უნებართვოდ გამოყენების შემთხვევაში მდიდრებიან ცალკეული პირები (მწერლები, რესტორნები და ა.შ.). ასე რომ ფინანსური თვალსაზრისით ქვეყნისთვის უმნიშვნელოვანესია საავტორო უფლებათა დაცვის გამართული სისტემა.

proper price? A person needs a lot of things for his/her own pleasure, but lack of finances and the laws delay fulfillment of desired actions. Everybody wishes to have a last model of a car of a renowned brand, but a person can't make it. It's interesting, why an individual, who desires a new car doesn't steal it? Nevertheless, he/she steals music, poetry and for some reason, this individual doesn't consider it to be a shame. Here, I mean the famous faces of our musical stage too. At the end of the XIX century and at the beginning of the XX century, the copyright stealing was called "Literary Theft".

One of the most important issues is pricing. Violation of others' copyrights and unlicensed usage of a piece of work stays beyond the budget of the state. Deriving from the freedom of a contract, any person can take permission on gaining the copyright. The owner of the copyright may request to pay a concrete price for granting consent, or permission, or even may give it out for free and agree on usage of the composition. Though, nobody can use a piece of work at his/her own discretion, without first asking for permission. The income received from a composition is being taxed and the latter goes to the state budget. In case of unlicensed usage separate persons get rich (entrepreneurs, restaurants etc.). Thus, from the financial point of view, the proper system of protection of the copyright carries huge importance for the country. The state itself should give an example in regards to the copyright protection. This mainly concerns a public television and other structures. It's very important for our country to fulfill the liabilities taken through membership of international organizations. Georgia is the member of the "World Trade Organization". The first condition for membership was to regulate intellectual property norms. After becoming a member, the most important is to protect the intellectual property rights and to provide corresponding conditions. In contrary to other countries, it's far easier to fulfill this in Georgia, as protection of intellectual property rights is guaranteed by the Constitution of the country.

Finally, we can say that approving violation of rights on intellectual property objects for the private or other purposes, for instance, by applying to the freedom of dissemination of information, is civil, as well as administrative and criminal law breaching. Free gathering of information and freedom of exchange of information doesn't imply free usage of the copyright. One form of freedom shouldn't limit or breach the other freedoms.

სახელმწიფო თვითონ უნდა აძლევდეს მაგალითს საავტორო უფლების დაცვის მხრივ. ეს ყველაზე უფრო საზოგადოებრივ ტელევიზიას და სხვა სტრუქტურებს ეხება. ჩვენი ქვეყნისთვის ძალზე მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ორგანიზაციებში განწევრიანების შედეგად აღებული ვალდებულებების შესრულება. საქართველო არის ვაჭრობის მსოფლიო ორგანიზაციის წევრი. განწევრიანების პირველი პირობა იყო ინტელექტუალური საკუთრების ნორმების მონესრიგება. განწევრიანების შემდეგ კი მთავარია ინტელექტუალურ საკუთრებაზე უფლებათა დაცვა და შესაბამისი პირობების უზრუნველყოფა. ამის განხორციელება სხვა ქვეყნებისაგან განსხვავებით საქართველოში გაცილებით ადვილად შეიძლება, რადგან ინტელექტუალური საკუთრების უფლებათა დაცვას მხარს უმაგრებს ქვეყნის კონსტიტუცია.

საბოლოოდ შეიძლება იმის თქმა, რომ ინტელექტუალურ საკუთრების ობიექტებზე უფლებათა დარღვევის გამართლება პირადული ინტერესების ან სხვა, მაგალითად, ინფორმაციის გავრცელების თავისუფლების მოშველიებით, წარმოადგენს როგორც სამოქალაქო, ისე ადმინისტრაციულ - სამართლებრივ და სისხლის სამართლის ნორმათა დარღვევას. ინფორმაციის თავისუფლად მოპოვება და ინფორმაციის გაცვლის თავისუფლება არ გულისხმობს საავტორო უფლებათა თავისუფალ გამოყენებას. თავისუფლების ერთი სახე არ უნდა იწვევდეს თავისუფლების მეორე სახის შეზღუდვასა და დარღვევას.

ბანსხვავებულნი აზრი THE DIFFERENT OPINION

ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა ქმნის შეზღუდულობას

Protection of Intellectual Property Creates Some Scantiness

ინტელექტუალური საკუთრებისა და
საავტორო უფლებების უკუაქტიური
გვესაუბრება მკვლევარი, თანისუფალი
უნივერსიტეტის სამართლის და
ეკონომიკის კურსის ლექტორი ლაშა ჭოჭუა

THE LECTOR OF THE COURSE OF THE LAW AND
ECONOMICS OF THE FREE UNIVERSITY, LASHA
CHOCHUA SPEAKS ABOUT THE NEGATIVE
EFFECTS OF THE COPYRIGHT

ქვეყნები, სადაც ინტელექტუალური და საავტორო უფლებების დაცვის მენტალური თუ იურიდიული ტრადიცია არსებობს ეკონომიკური, ტექნოლოგიური, კულტურული ინოვაციების თვალსაზრისით მონინავეა. თუ მეთანხმებით?

რა თქმა უნდა, გეთანხმებით. იმ ქვეყნებში, სადაც ეკონომიკური განვითარების დონე მაღალია, დიდი ალბათობით ინტელექტუალური საკუთრება უკეთ არის დაცული. თუმცა, ეს არ ნიშნავს, რომ ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა განაპირობებს ეკონომიკურ განვითარებას. უფრო სარწმუნოა გვექონდეს საპირისპირო პროცესი - ჯერ მოხდა ეკონომიკური განვითარება და შემდგომ დაიწყო ფიქრი ინტელექტუალური საკუთრების დაცვაზე. დაბეჯითებით ვერ ვიტყვით, რომელია რომელი განაპირობა. სავარაუდოდ ჯერ მოხდა ეკონომიკური განვითარება.

ფაქტია, რომ ეკონომიკური განვითარება პირდაპირ არის დაკავშირებული ახალი იდეების ფორმირებასთან, ინოვაციების შექმნასთან და ასე შემდეგ. მაგრამ ინოვაციების დაცვა ინტელექტუალური საკუთრების კანონით, სინამდვილეში არის თუ არა გარანტი იმისა, რომ ახალი გამოგონებები გვექნება. ანუ კანონი ახალისებს თუ არა ინოვაციებს, გამოგონებებს და ასე შემდეგ. თუ ბოლო 20-30 წლის კვლევებს შევაჯამებთ, რომელიც ამ საკითხს ეძღვნება (ფარმაცევტიკაში, პროგრამული უზრუნველყოფის ბაზარზე და სხვა), ვნახავთ, რომ კვლევების უმეტესობა არ აჩვენებს, რომ ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის გაძლიერებამ, ხელი შეუწყო ინოვაციების ზრდას. ანუ პირდაპირი კავშირი მათ შორის არ არის. უფრო მეტიც - კვლევების უმრავლესობა აჩვენებს, რომ თითქმის არანაირი კავშირი არ არის ინტელექტუალური საკუთრების დაცვას და ინოვაციების ნახალისებას შორის, რაც სერიოზული არგუმენტია დაფიქრდეთ იმაზე, უწყობს თუ არა ხელს პროგრესს ინტელექტუალური საკუთრების პრაქტიკა, რომელიც ჩამოყალიბდა თანამედროვე მსოფლიოში.

თუ ასეა, რატომ გახდა აუცილებელი ამ სფეროს აქტივიზება მაშინ, როდესაც სტაბილურ ეკონომიკურ და ტექნოლოგიურ მდგომარეობას მიაღწია დასავლურმა ქვეყნებმა. ნუთუ არ აწყობდა ეს იმ ადამიანებს, ვინც დიდ ინვესტიციებს აბანდებდა ახალ ტექნოლოგიებში?

From the point of view of innovations in economic, technological and cultural fields, countries, where the mental or legal tradition of protection of the copyright exists, are the leading ones.

Would you agree with me?

Of course, I agree. In the countries, where the level of economic development is high, it's more probable that the intellectual property is better protected. Though, this doesn't mean that protection of the intellectual property affects economic development. Would be more trustworthy to consider that it's rather an opposite process – first, there had been an economic progress and only afterwards occurred an idea about protection of the intellectual property. We can't say which of the processes created the other process. Probably, at first there was economic development.

It's a fact that, economic development is directly related to formation of new ideas, creation of innovations and so on and so forth. Nevertheless, there arises a question: Is legal protection of the intellectual property a guarantee for having new inventions? In other words, does the law contribute to creation of innovation, inventions etc.? – If we sum up the researches of the last 20-30 years, which were dedicated to this topic (in the fields of pharmaceuticals, software market and so on), we will see that most of the researches do not show that strengthening protection of the intellectual property has contributed to the increase of innovations. Thus, there is no direct connection between them. Moreover, the most of the researches show that there is almost no direct bond between protection of intellectual property and promotion of innovations, which is the serious reason to make us think about whether the practice of protection of intellectual property, which has been formed in the modern world, contributes to progress or not.

If this is so, why did it become necessary to activate this sphere at the time when the Western countries reached stable economic and technological condition? Did not that suit the people who were putting huge investments in the new technologies?

When some system is created this means that formation of this system is in the interests of somebody. As protection of intellectual property exists, it's apparent

როდესაც რაღაც სისტემა იქმნება, ეს იმას ნიშნავს, რომ ამ სისტემის შექმნა შედის ვილაციის ინტერესებში. რადგან ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა არსებობს, ჩანს, რომ ის ადამიანები, ვის ინტერესებშიც არის ინტელექტუალური საკუთრების კანონის არსებობა, აღმოჩნდნენ ძლიერები, მოახერხეს რა ამ სისტემის შექმნა და მისი განვითარება. მაგალითად, ეკონომიკური კვლევების ეროვნული ბიუროს (აშშ) ერთ-ერთი სამეცნიერო სტატიის მიზანი იყო შეესწავლათ თუ რატომ იყენებენ საპატენტო სისტემას ინდუსტრიულ სექტორში ფირმები, რომლებიც მუშაობენ ძირითადად გამოგონებებზე. დაახლოებით 1500 ფირმა შეისწავლეს და დაადგინეს, რომ საპატენტო სისტემის გამოყენების ერთ-ერთი ძირითადი მიზანი არის ე.წ. „პატენტების ბლოკირება“ ანუ კონკურენტებისთვის ბაზრის ჩაკეტვა. აღნიშნული კი საპატენტო სამართლის გაცხადებულ მიზნებში არ შედის და კონკურენტის შეზღუდვის გზით, პირიქით, ხელს უშლის პროგრესს.

ესე იგი, პირველ რიგში, ჩვენ იმის არტიკულირება მოვალდინეთ, რამდენადაა ინოვაცია დაკავშირებული ინტელექტუალური საკუთრების დაცვასთან.

დიახ. ლოგიკური ჯაჭვი ასეთია - თუ გვინდა განვითარება, ამისთვის გვჭირდება შეზღუდული რესურსების ეფექტიანი გამოყენება. შეზღუდული რესურსების ეფექტიანი გამოყენება, პირდაპირ კავშირშია მეცნიერულ-ტექნიკურ პროგრესთან. ახალი მეთოდების, ახალი დანადგარების, ახალი ტექნიკის შექმნა-გამოყენება, რა თქმა უნდა, ხელს უწყობს ეკონომიკურ განვითარებას. ჩვენ საკითხი უნდა დავსვათ არა ამ ქრილში, არამედ შემდეგნაირად - ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა უწყობს თუ არა ხელს მეცნიერულ-ტექნიკურ პროგრესს.

როდესაც ინტელექტუალურ საკუთრებაზე ვსაუბრობდით, რა თქმა უნდა ვგულისხმობდი პატენტებს. ახლა შევეხოთ საავტორო უფლებების დაცვას. საავტორო უფლებების დაცვა ნიშნავს, რომ გარკვეულ ინფორმაციაზე წვდომა იქნება შეზღუდული. ამის კარგი მაგალითია პორტალი გიგაპედია (რომელიც უკვე გაუქმებულია), სადაც უამრავი წიგნი იყო ატვირთული. მათ შორის ბევრი სახელმძღვანელო, რომლებიც გამოიყენება უნივერსიტეტებში. სტუდენტებს ჰქონდათ თავისუფალი წვდომა ამ რესურსებზე.

that the people, whose interests serves existence of intellectual property law, turn up to be strong, because they have succeeded in creation and development of this system, e.g., the aim of one of the scientific articles of the National Bureau of Economic Researches (USA) was to study why is the patent system used by the firms, which, mainly, work on inventions in the industrial sector. After studying, approximately, 1500 firms, the following conclusion has been formed: one of the main goals of using the patent system is the so called “blocking of patents”, in other words, closing down the market for the competitors, and this doesn’t not comply with the acclaimed aims of the patent law, and, in contrary, obstructs the progress through limiting the competition.

In other words, first of all, we have articulated the true connection of innovation to protection of intellectual property.

Yes, this is the logical chain – for development we need the effective usage of limited resources. The effective usage of limited resources is directly related to the scientific-technical progress. Creation and usage of new methods, new mountings and new technologies, of course, contributes to economic development. We should set the question from a different perspective: Does protection of the intellectual property contribute to the scientific-technical progress?

When we talk about the intellectual property, surely, we mean patents. Now, let’s talk about protection of the copyright. Copyright protection means that accessibility of some information will be limited. A good example of this is the portal Gigapedia (which is closed down at the moment), where the vast amount of books was uploaded there. Among them were lots of manuals, which are being used at universities. The students had free access to these resources. They could download the books. By the way, I, also, have downloaded many books from this site. Undoubtedly, authors would gain some income from prohibition of the website. When there was the free access to the books, many people used this chance. Now, only a small group of population will want to have these books. Presumably, they will buy the books, which will be positively reflected by the income of an author. Though, the majority of people will not buy the hard copy, as their resources are limited. Thus, on the

მათ შეეძლოთ ეს ნიგნები გადმოეწერათ. სხვათა შორის, მეც გადმომიწერია ბევრი ნიგნი ამ საიტისა. რა თქმა უნდა, საიტის აკრძალვით ავტორები სავარაუდოდ მცირედ იხიერებდნენ. როდესაც იყო თავისუფალი წვდომა ნიგნებთან, ბევრი ადამიანი სარგებლობდა ამით. დღეს მხოლოდ ადამიანთა მცირე ჯგუფი მოინდომებს ამ ნიგნების ფლობას. სავარაუდოდ ისინი ნიგნებს იყიდებიან, რაც კარგად აისახება ავტორის შემოსავალზე. უმრავლესობა კი Hard Copy-ს არ იყიდის. იმიტომ რომ მათი რესურსები შეზღუდულია. ანუ ერთის მხრივ, გვყავს ავტორი, რომლის ქმნილებაც საავტორო უფლებით არის დაცული, მეორეს მხრივ - ძალიან ბევრი დაზარალებული სტუდენტი მთელი მსოფლიოს მასშტაბით. ასევე უნდა აღინიშნოს, რომ თავისუფალ დაშვებას აქვს დადებითი გარე ეფექტი, რომელსაც ხშირად არ ითვალისწინებენ. მაგალითად, თუ ხარ მეცნიერი და შენი ნიგნი ბევრმა წაიკითხა, ნიშნავს, რომ სხვადასხვა უნივერსიტეტიდან გექნება შემოთავაზებები ჩაატარო ღია ლექცია, მიგიწვევენ კონფერენციებზე და ასე შემდეგ. გავისხენოთ პაოლო კოელიოს მაგალითი, რომელიც ჩემი აზრით არ არის მაღალი დონის ავტორი. მან მთელი თავისი ნიგნები ღია გახადა მომხმარებლისთვის. მისი პოპულარობის ერთ-ერთი დეტერმინანტი სწორედ ეს პოლიტიკა იყო. ანუ ყველას აქვს წვდომა მის ნიგნებთან, ბევრს აქვს წაკითხვის საშუალება და შესაბამისად ის პოპულარულია. ხოლო მისი პოპულარობა პირდაპირპროპორციულია მისივე შემოსავლის.

თქვენ ამბობთ, რომ სტუდენტებს არ აქვთ თავისუფალი წვდომა ნიგნებზე და ზარალდებიან. ხომ არსებობს საუნივერსიტეტო ბაზა, სადაც უნდა იყოს სავალდებულო, საჭირო რესურსი.

შეიძლება კურსზე სახელმძღვანელოდ გვქონდეს ერთი ნიგნი და არ გვქონდეს ალტერნატიულ სახელმძღვანელოებზე წვდომის საშუალება. მაგალითად ბევრი განვითარებადი ქვეყნის ალება შეგვიძლია, სადაც უნივერსიტეტებს შეზღუდული რესურსები აქვთ და არ აქვთ წვდომა სახელმძღვანელოებზე. მათ შორის, ბევრი ქართული უნივერსიტეტი, რომლებსაც თანამედროვე ნიგნებზე წვდომა არ აქვთ. არ აქვთ საკმარისი რესურსები, რომ ყველა მნიშვნელოვანი ნიგნი სხვადასხვა მიმართულების, თავიანთ ბიბლიოთეკებში ჰქონდეთ.

one hand we have an author, whose creation is protected by the copyright and on the other hand – the huge amount of students worldwide, who, in this situation, have become an aggrieved party. Besides, it should be mentioned that free access has an outer positive effect, which, often, is not taken into consideration. For instance, if you're a scientist and your book has been read by many, this means that you'll get invitations for holding an open session from different universities; you'll be invited for conferences and so on. Let's remember the case of Paolo Coellio, who, from my point of view, is not a high class writer. He made all his books open for users. One of the determinants of his popularity was this policy. In other words, his books are accessible for everybody, many people have a chance to read them and, accordingly, he is popular. And, his popularity is straightly proportional to his income.

You say that students do not have free access to books and they are the victims of the situation. There is an university data base, where all compulsory, necessary resources should be included.

It's possible that one has a concrete manual for the course, but he/she may not have access to the alternative manuals. For demonstration purposes we could take the cases of many developing countries, where universities have scarce resources and do not have access to manuals. Among them, there are many Georgian universities, which can't access modern books, don't have enough resources to keep all the important books of different disciplines in their libraries.

As for the popularity, - it's more acceptable argument for me, and, undoubtedly, there is some rational point in this too...

Of course, this will be considered profitable in another sense too, than just having an income from selling the books.

Anyways, if legislation is refined and executed, will there be more stimulus and profit for a single artist, or for an entire society in this field?

If under the term "refinement" you mean taking of strict measures, of course, this will limit the freedom of exchange of information even more. Accordingly, the

ხოლო რაც შეეხება პოპულარობას, ჩემთვის უფრო მისაღები არგუმენტია და რაციონალური მარცვალი დევს ამაში უდაოდ ..

რა თქმა უნდა, ეს უფრო მეტ შემოსავლებში ითარგმნება, ვიდრე წიგნის გაყიდვებიდან მიღებული შემოსავალია.

და მაინც, თუკი მოხდება კანონმდებლობის დახვეწა და აღსრულება ამ სფეროში ცალკეული შემოქმედისთვის ან საზოგადოებისთვის მთლიანად, იქნება თუ არა მეტი სტიმული, სარგებელი?

თუ თქვენ დახვეწაში გულისხმობთ გამკაცრდეს ზომები, რა თქმა უნდა ეს კიდევ უფრო შეზღუდავს ინფორმაციის გაცვლის თავისუფლებას. შესაბამისად უხილავი უარყოფითი ეფექტებიც, რომლებიც ამ პოლიტიკასთან არის ასოცირებული, კიდევ უფრო გაიზრდება.

ჩემთვის, კონკრეტული ინდივიდისთვის, თავისუფალი ბაზარი, კერძო საკუთრება და აქედან გამომდინარე ღირებულებები, ასოცირდება მდგრად და სტაბილურ სახელმწიფოებთან. ეს ღირებულებები ჩემთვის არის ფუნდამენტური ღირებულებები. ექსკლუზიურად ფლობა საკუთრების იქნება ეს მატერიალური თუ ინტელექტუალური, ჩემთვის ერთ სიბრტყეშია.

ეს ალბათ ყველაზე საინტერესო შეკითხვაა. მოდიოთ ჯერ მოვიყვანოთ არგუმენტები, რომლებიც გამოიყენება ინტელექტუალური საკუთრების უფლებების დასაცავად. პირველს შეიძლება პირობითად ვუნოდოთ ბუნებითი სამართლის არგუმენტი. მაგალითად, თუ მე მომყავს სიმინდი და სიმინდი არის ჩემი საკუთრება, ასევე ჩემი გონების პროდუქტი უნდა იყოს ჩემი საკუთრება. ეს არის ბუნებითი სამართლის არგუმენტი, რომელიც ამბობს, რომ გონების პროდუქტი ადამიანის საკუთრება უნდა იყოს. მეორე არგუმენტი რომელიც გამოიყენება ძირითადად პატენტების გასამართლებლად არის უტილიტარისტული არგუმენტი, რაც გულისხმობს, რომ ნებისმიერი გამოგონება საჭიროებს მაღალ დანახარჯებს, სანყის ინვესტიციებს. თუ ჩვენ გვირგვინა ადამიანებს სტიმული მივცეთ, იმისთვის, რომ მათ ფული ჩადონ გამოგონებებში, მაშინ მათ უნდა მივანიჭოთ მონოპოლიური მდგომარეობა გარკვეული პერიოდის განმავლობაში, რათა შემდეგ მათ შეძლონ ბენეფიტის მიღება და იმ სანყის ინვესტიციების ამოღება, რაც დაიხარჯა. ეს არის

hidden negative effects, which are associated with this policy, will increase.

For me, as for a concrete individual, the free market, private property and the values deriving from all this, are associated with the sustainable and stable countries. These values are the fundamental ones for me. For me, it's all in one plane whether it is about exclusive possession of a material, or an intellectual property.

Perhaps, this is one of the most interesting questions. At first, let's bring some arguments for the protection of the intellectual property rights. The first one we could relatively call as the argument of the natural law. For instance, if I am cultivating a corn and the corn is my property, accordingly, the product of my mind should be my property too. This is the argument of the natural law, which states that the mental product should be the

ორი ძირითადი არგუმენტი, რაც გამოიყენება ინტელექტუალური საკუთრების დასაცავად. ახლა შევეცადოთ გავაბათილოთ პირველი არგუმენტი. როდესაც ვაიგივებთ, მაგალითად, რაიმე ფიზიკურ საგანზე საკუთრებასა და ინტელექტუალური პროდუქტის საკუთრებას, მე მგონი, რომ ეს არ არის სწორი. არ არის სწორი ერთი მიზეზის გამო - ზოგადად რა არის საკუთრების არსი, ეკონომიკური საზრისი? ჩვენს ირგვლივ რესურსები არის შეზღუდული. ამ რესურსების ფლობის სურვილი აქვს ძალიან ბევრ ადამიანს. ეს წარმოშობს კონფლიქტურ სიტუაციებს. შესაბამისად, ტრადიციული გაგებით საკუთრება და განსაკუთრებით კერძო საკუთრება გვაძლევს საშუალებას ამ ტიპის კონფლიქტები შევამციროთ. მაგალითად, როდესაც ლეპტოპი მე მეკუთვნის, ჩემი კერძო საკუთრებაა, ეს ნიშნავს იმას, რომ იმავე ლეპტოპს თქვენ ვერ გამოიყენებთ. თუ თქვენ გამოიყენებთ, მაშინ მე ლეპტოპი არ მექნება. ანუ ესე იგი, ტრადიციული გაგებით, საკუთრება

property of an individual. The second argument, which is mainly used for approval of patents, is the utilitarian one, which says that any kind of an invention needs high expenses and the starting investments. If we wish to give people stimulus for putting money in inventions, we have to grant them with the monopolistic conditions for a concrete period, which will serve receiving benefits and withdrawal of starting investments, which has already been spent. These are two main arguments, which are used for the protection of the intellectual property. Now, let's try to revoke the first argument: When we identify the property right on a concrete physical subject with an intellectual product, this is not right, and this is not correct for a following single reason: What is the general essence, economic idea of a property? There are limited resources around us. Many people wish to possess these resources. The last mentioned fact creates conflict situations. Accordingly, a property and especially a private property, deriving

ნიშნავს, რომ მე ექსკლუზიურობა მაქვს რესურსზე. ეხლა დავუბრუნდეთ ინტელექტუალურ პროდუქტს. მაგალითად, თქვენ დაწერეთ რაღაც სიმღერა, რომელსაც მღერით. მე არ დავიცავი საავტორო უფლებები და იგივე სიმღერა შევასრულე რომელიღაც კონცერტზე. ჩემს მიერ სიმღერის შესრულება ლახავს თუ არა რამენაირად თქვენს საკუთრებას თქვენსავე სიმღერაზე? თქვენ ისევე შეგიძლიათ ეს სიმღერა შეასრულოთ და მე თქვენთვის არანაირი პირდაპირი ფიზიკური ზიანი არ მომიყენებია.

მაინც საკუთრებაა. ხომ შეიძლება, რომ თქვენ ჩემი სიმღერის შესრულებაში აიღოთ მატერიალური შემოსავალი, რომელიც მე დამაზარალებს.

რა თქმა უნდა, მაგრამ საკუთრებაზე როდესაც ვლაპარაკობთ, საკუთრება ეხება ნივთს და არა ნივთის ღირებულებას. მაგალითად, წარმოიდგინეთ, რომ თქვენ ბაზარზე ყიდით ლეპტოპებს. თქვენ საკუთრება გაქვთ ლეპტოპზე თუ ლეპტოპის ღირებულებაზე? გაქვთ ლეპტოპზე. წარმოიდგინეთ, რომ მე ახალი კონკურენტი გამოვჩნდი ბაზარზე და ვყიდი ასევე ლეპტოპებს. სავარაუდოდ თქვენ მომხმარებლებს წაგართმევთ და რადგან ორნი ვართ ფასიც შემცირდება. ანუ შემცირდება თქვენი ლეპტოპის ღირებულება. მაგრამ არის თუ არა ეს ცუდი? მთელი საბაზრო სისტემა სწორედ ამაზეა აწყობილი, რომ კონკურენცია ნავახალისოთ, რომ კონკურენცია იძლევა ფასის შემცირების და რესურსების ეფექტიანად გამოყენების საშუალებას. ანუ თქვენმა ლეპტოპმა ღირებულება დაკარგა, მაგრამ მე ცუდი არაფერი არ გამიკეთებია. უბრალოდ გინვთ კონკურენციას. ესე იგი გამოდის, რომ თქვენ საკუთრება გაქვთ ლეპტოპზე და არა ლეპტოპის ღირებულებაზე. ყველაზე მნიშვნელოვანი აქ არის ის რომ, როდესაც საკუთრებაზე ვსაუბრობთ ტრადიციული გაგებით, ეს მექანიზმი ადამიანებს შორის წარმოიშვა იმის გამო, რომ შეზღუდულ რესურსებთან დაკავშირებული კონფლიქტები მინიმუმამდე დასულიყო. ანუ ჩვენ ვცდილობთ, საკუთრების მექანიზმით რესურსების შეზღუდულობით განპირობებული პრობლემის მოხსნას.

ახლა დავუკვირდეთ ინტელექტუალური საკუთრების დაცვას. თუ მე რაიმე იდეა მაქვს, თქვენ შეგიძლიათ გამოიყენოთ ეს იდეა და ჩემს მიერ ამ იდეის ფლობას არაფერი არ ემუქრება. ან მაგალითად მე წიგნი მაქვს. თქვენ შეგიძლიათ წიგნის კოპირება მოახდინოთ. თქვენც გექნებათ

from its traditional meaning, gives us a chance to cut down the number of such conflicts. For instance, when a laptop belongs to me, it's my private property and this means that you're not able to use that laptop. If you use it, then I will not have it. Thus, from the traditional point of view, property means that I hold exclusiveness on a concrete resource. Now, let's go back to the intellectual product. For instance, you wrote some song, which you sing. I did not keep the copyright and performed the same song on some concert. Does my performing the song somehow breach your property right on your own song? You can sing the song again and I haven't done any direct physical harm to you.

It's still a property. It's possible that you gain material profit for performing my song and this will bring some damage to me.

That's right, though, when we talk about a property, it concerns a subject itself and not its value. For instance, imagine that you sell laptops on the market. Do you hold property rights on the laptops, or on their value? – You have it (property right) on a laptop. Now, imagine that I am a new competitor on the market and I am selling laptops. Presumably, I will take some users away from you, and as we are two (sellers of laptops) the price will be cut down too. Thus, the price of your laptop will be decreased. Here, arises a question: Is it good, or bad? The whole market system is built up on contribution of competition; - the competition gives an opportunity for decreasing the prices and effective usage of resources. In other words, your laptop lost its value, but with this I have not done anything wrong. I, merely, compete with you. According to the aforesaid, you have a property right on a laptop and not on its value. The most important thing here is that, when we talk about a property in its traditional meaning, we should consider that this mechanism was formed among the people for the following single reason: to reduce to the minimum the conflicts related to the limited resources. In other words, we try to solve the problems related to the scarcity of the resources through the mechanism of a property.

Now, let's look at protection of the intellectual property. If I have any idea, you can use it and this way my right on possession of this idea will not get into danger. Or, for instance, I have a book. You can copy the book.

ერთი ასლი და მეც ჩემი საკუთარი წიგნი. ესე იგი ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა პირიქით მოქმედებს. იქ სადაც არ არის რესურსების ბუნებრივი შეზღუდულობა, ინტელექტუალური საკუთრების დაცვა ქმნის შეზღუდულობას. ამიტომ საკუთრების დაცვის ტრადიციული მექანიზმი და ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის მექანიზმი საპირისპირო მიმართულებით მუშაობს და, შესაბამისად, მათ შორის არის საკმაოდ დიდი განსხვავება. შესაბამისად, მათდამი ერთნაირი მიდგომა არ არის გამართლებული.

როგორც აღვნიშნეთ, ყველაზე გავრცელებული არგუმენტი ინტელექტუალური საკუთრების დაცვასთან დაკავშირებით არის უტილიტარისტული არგუმენტი. ადამიანი დიდ ინვესტიციას დებს გამოგონებაში. მას უნდა მიეცეთ დროებითი მონოპოლიური მდომარეობა ბაზარზე, რომ მან შეძლოს ინვესტიციების უკან ამოღება. მაგრამ ბოლო ოცი წლის კვლევები არ აჩვენებს ამ თეორიული არგუმენტის ემპირიულ დადასტურებას. რისი მიზეზიც მაგალითად შეიძლება იყოს სტიმულების შეცვლა. წარმოიდგინეთ თქვენ ხართ გამომგონებელი. მე გაძლევთ ოცნლიან გარანტიას. ამან შესაძლოა თქვენი სტიმულები შეცვალოს. როცა იცით, რომ ოცი წელი გარანტირებული შემოსავალი გაქვთ, ნაკლებს იფიქრებთ ახალი გამოგონების შექმნაზე. იგივე კვლევები, რომლებიც ეხება ფარმაცევტულ ბაზარს, ცხადყოფს, რომ ინტელექტუალური საკუთრების დაცვის მექანიზმის გართულებით ვერ მოხერხდა უფრო მეტი რაოდენობის ახალი მედიკამენტის შექმნა. წლის განმავლობაში გამოშვებული ახალი

You will have one copy and my book will stay in my property. According to the above mentioned, protection of the intellectual property acts in the reverse form, - where there is no natural limitation of the resources, protection of intellectual property artificially creates the scantiness. Therefore, the traditional mechanism of protection of property and the mechanism of protection of the intellectual property work in the opposite directions, and, accordingly, there is quite a big difference between them. This is why it wouldn't be correct to approach two of them in the same way.

As we have already mentioned, the most popular argument for protection of the intellectual property is the utilitarian one. A person puts a huge investment into an invention. In order to give him/her a chance to withdraw the investment, we should give him/her temporary monopolistic condition on the market, but the researches of the last twenty years do not show the empiric proof of this theoretical argument. The reason for this can be, for instance, alteration of stimulus. Please, imagine that you're an inventor. I give you a twenty-year guarantee. This fact (giving you a long term guarantee) can change your stimulus. When you know that you have a guaranteed income for the twenty years, you will think less about creation of a new invention.

The researches conducted on the pharmaceutical market make it clear that, it won't be possible to create more amounts of new medications by means of complication the mechanisms of the intellectual property protection.

მედიკამენტების რაოდენობა წლიდან წლამდე მცირდება. თუმცა, აღნიშნული მხოლოდ საპატენტო სისტემის არსებობის შედეგი არ არის, აქ სხვა ტიპის რეგულაციების წვლილიც მნიშვნელოვანია.

თქვენი მსჯელობა ლოგიკურია, მაგრამ რამდენად პრაგმატულია?

პრაგმატული რა თვალსაზრისით?!

იმ თვალსაზრისით, რომ ეკონომიკური ეფექტია საჭირო. ან თუნდაც შემოსავლების თვალსაზრისით. იგივე ევროკავშირში შესვლის ერთ-ერთი პირობა ინტელექტუალური საკუთრების და საავტორო უფლებების დაცვის საკითხია.

მონოპოლია, მათ შორის ინტელექტუალური საკუთრების დაცვით შექმნილი, საზოგადოებისთვის წმინდა დანაკარგია. საპატენტო სისტემის მომხრეები გვეუბნებიან, რომ ჩვენ უნდა გავილოთ ეს დანაკარგი, რადგან სხვანაირად გამოგონებლებს არ ექნებათ სტიმული ინვესტიციები ჩადონ კვლევებში. თუმცა, ემპირიულად ეს არგუმენტი არ არის გამყარებული. უფრო მეტიც, გამოგონებების პატენტებით დაცვის პრაქტიკა შორსაა თეორიული არგუმენტებისგან. თუ საპატენტო სისტემის მიზანი კვლევებში ინვესტიციების ნახალისებაა, მაშინ პატენტის ხანგრძლივობა სულ მცირე საინვესტიციო ხარჯებთან უნდა იყოს კავშირში. რეალობაში კი სხვადასხვა ქვეყნებში საპატენტო სისტემები გამოგონებებს იცავენ 16, 20, 24 წლით. დაცვის სტანდარტული მექანიზმის გამოყენება ყველა გამოგონების მიმართ წინააღმდეგობაშია საპატენტო სისტემის მომხრეთა არგუმენტთან. მიუხედავად იმისა რომ ვფიქრობ საპატენტო სისტემა არაეფექტურია, მისი გაუქმება რთული იქნება, მაგრამ გაუმჯობესება შესაძლებელია. თუ პატენტის ხანგრძლივობა მიზნული იქნება საწყისი ინვესტიციების ხარჯებთან, მაშინ მნიშვნელოვნად შემცირდება პატენტით გამაგრებული მონოპოლიური მდგომარეობით მიყენებული ზარალი და რაც მთავარია თავიდან ავიცილებთ ისეთი გამოგონებების მრავალი წლით დაცვას, როგორცაა მაგალითად ამაზონის One Click Purchase - ი.

რაც შეეხება ევროკავშირის მოთხოვნებს, მათ ვერ გავექცევით. თუმცა, მგონია, რომ სწორი მიდგომით შესაძლებელია ისეთი სისტემის შექმნა, რომელიც, სულ მცირე, ნაკლებ საზიანო იქნება მთლიანად საზოგადოებისთვის.

From year to year, the number of annually issued new medications decreases. Though, this is not just the result of existence of the patent system, but the role of the other type of regulations is relevant too.

Your arguments are logical, but are they pragmatic too?

What do you mean by saying “pragmatic”, in what sense it should be pragmatic?!

From the point of view that economic effect is needed or from the side of an income. And, one of the conditions of entering the European Union is protection of the intellectual property and the copyright.

Any kind of monopoly, including the one created by protection of the intellectual property is a pure loss for the society. The supporters of the patent system tell us that we should have this loss, otherwise the inventors will lose stimulus to invest into researches. Nevertheless, this argument is not empirically supported. Moreover, the practice of protection of inventions through patents is far away from theoretical arguments. If the aim of the patent system is to promote investments in researches, then the validity term of the patent should be dependent, at least, on the investment expenses. In reality, the patent systems of different countries protect inventions for 16, 20, 24 years. Application of standard mechanisms towards all the inventions contradicts to the arguments of the supporters of the patent system. Despite of the fact that I think that the patent system is ineffective, it will be difficult to abolish it, but it's rather possible to improve it. If the validity term of the patent will be conditioned by the expenses of the starting investment, in this case, the damages caused by the monopolistic terms ensured by the patent will be significantly reduced and, what is more important, we will avoid the long term protection of such invention as, for instance, is the “one click purchase” of Amazon (www.amazon.com).

As for the requirements of European Union, we can't escape them. Though, I think, that by means of the right approach, it's possible to create such a system, which, at least, will be less harmful for the whole society.

ახალი წიგნების NEW FROM KRISTI

მ იყვარს, როდესაც ჩემთვის აღმოვაჩენ ნიჭიერ ადამიანს და ძალიან მაღე ვხვდები, რომ არ შევცდები. ეს ხშირად მომხდარა ჩემს ცხოვრებაში. ბედნიერი ვარ, რომ მაქვს უნარი დავინახო და შევძებ გვერისგან გავიგო იგივე რასაც მე ვგრძნობდი და ვხედავდი... დღეს ზუსტად ასეთი ადამიანი მინდა გაგაცნოთ, ნიჭიერი მუსიკოსი, გოგონა რომლის სიმღერამ ძალიან ამაღელვა და დამაფიქრა.

ასეთი ჩვევა მაქვს, გაღვიძებისთანავე, მოზილურს ჩავხედავ ხოლმე და ვამონებ, ვინ რა მომწერა. ერთ დღიანსაც, ჩავხედე ტელეფონს და ჩემი მეგობრის წერილი აღმოვაჩინე: “მოუსმინე რა მგაბრია!” სიმღერა ჩავრთე... და ვეღარ დავიძინე. მე რე კიდევ გადავხევი და მე რე კიდევ... აი, ასე გავიცანი თინათინ შურგაია. ახლა კი მინდა იგი თქვენც გაგაცნოთ

W I LIKE WHEN I DISCOVER A TALENTED PERSON AND, SOON, I SEE THAT I HAVEN'T BEEN MISTAKEN. THIS HAS HAPPENED QUITE OFTEN IN MY LIFE. I AM HAPPY TO HAVE THE ABILITY OF NOTICING TALENTS AND, THEN, TO HEAR FROM MANY PEOPLE THE SAME AS I HAVE FELT AND SEEN... TODAY, I WISH TO INTRODUCE YOU SUCH A PERSON, - A TALENTED MUSICIAN, A GIRL, WHOSE SINGING MADE ME THINK AND EXCITED ME.

I HAVE A HABIT OF LOOKING AT A MOBILE STRAIGHT AWAY AFTER WAKING UP. I, USUALLY, CHECK IF ANYBODY HAS WRITTEN ANY MESSAGE TO ME. ONE MORNING I LOOKED AT THE PHONE AND DISCOVERED A LETTER OF MY FRIEND: “LISTEN, HOW GREAT SHE IS!” I HAVE TURNED ON THE MUSIC AND... I COULDN'T GO BACK TO SLEEP. THEN I REWOUND IT AND LISTENED AGAIN AND AGAIN... THIS WAY I HAVE MET TINATIN SHURGHAIYA. NOW, I WISH TO INTRODUCE HER TO YOU.

თინათინ, მიხარია რომ ჩემი რუბრიკის პირველი სტუმარი ხარ. სულ ვიხსენებ იმ დღეს პირველად რომ მოვისმინე შენი სიმღერა...

მეც კარგად მახსოვს ის დღე... სულ რაღაც ერთი კვირა იყო გასული რაც ჩემი სიმღერა ინტერნეტში გამოჩნდა, და რაღაცნაირად გაოგნებული ვიყავი, რომ პირველივე სიმღერას ასეთი გამოხმაურება მოჰყვა. მანამდე მხოლოდ ჩემთვის ვმღეროდი, მერე ისე, ჩემი მეგობრებისთვის დავდე ფეისბუქზე და გავოცდი, ძალიან თბილი და გულიანი გამოხმაურებები ტალღასავით წამოვიდა. იმ დღეს გაციებული ვიყავი, სახლში ვიჯექი ჩემს მეგობართან ერთად და ფეისბუქს ვათვალიერებდით. ნიკა ნულუკიძემ მომწერა, მის მესიჯს ვკითხულობდი - გული გამითბა... და სწორედ ამ დროს მომივიდა შენი წერილი. ვიცოდი, რომ ცნობილი მოდელი ხარ. გამიკვირდა და თან გამეხარდა. მაგარი გრძობაა როცა აღმოაჩენ, რომ თურმე ამდენი ადამიანი უსმენს შენს სიმღერას, უცნობი ადამიანები მწერენ და მეუბნებიან, რომ ჩემი მუსიკა მოსწონთ. უცებ კარგად გავხდი. ერთ წუთში გამოვჯანმრთელდი.

მანამდე რა ხდებოდა შენს ცხოვრებაში?

ექვსი წელი ვცხოვრობდი ამერიკაში. ვსწავლობდი ჟურნალისტიკას და საერთაშორისო კომუნიკაციებს. მუსიკას სულ ვწერდი, მაგრამ მაშინ, ეს არ იყო ჩემი მთავარი საქმე. მაინც არ მასვენებდა რაღაც, მერე ერთბაშად გადავწყვიტე, რომ მუსიკის გარეშე არ შემეძლია... სიმღერა მინდოდა, უნივერსიტეტის გუნდში ჩავენერე, რაღაც ჭია არ მასვენებდა... არდადეგებზე თბილისში რომ ჩამოვედი, ქალბატონმა გულიკო კარიაულმა მომისმინა და ძალიან მოვეწონე. ეს გრძელი ამბავია, ამაზე, როგორმე სხვა დროს. მოკლედ, გადავწყვიტე კონსერვატორიაში მესწავლა, ვოკალის განხრით. შემდეგ კი, რაღაც მომენტში ვიგრძენი, რომ საკუთარი მუსიკის წერა ყველაზე მეტად მინდოდა, ყურში სულ მედგა რაღაც მელოდია და არ მასვენებდა... ახლა ამ გამოხმაურებებმა და შექებას, კიდევ უფრო მეტი სტიმული მომცა და გადავწყვიტე, რომ ეს გზა გავაგრძელო.

Tinatin, I am glad that you're the first guest of my rubric. I always remember the day when I listened to your song for the first time...

I, also, remember this day very well... Just a week had been past since my song appeared in the internet, and I was somehow astonished that the first song got so many comments. Before that, I was singing only for myself, then, I placed the song in the Facebook for my friends and I was surprised, there was a wave of very warm and heartily comments. I was caught cold that day, sitting at home with my friend and roaming in the Facebook. Nika Tsulukidze wrote to me, I was reading his message and my heart was filled up with warmth... And, at this very moment I received your letter. I knew that you were a famous model. I was surprised and glad at the same time. It's a great feeling to learn that so many people are listening to your song; strangers write to you and tell you that they like your music. At once, I became well. I recovered in a minute.

What had been going on in your life before that moment?

I lived in America for six years, where I studied journalism and international communications. I have always been writing music, but at those times, this was not my main activity. Something was still bothering me. Then, at some point I decided that I could not get along without music... I wanted to sing and I got enrolled into the university choir, something was pushing me to do so... When I arrived in Tbilisi on holidays, Ms. Guliko Kariauli listened to me and she liked me very much. This is a long story, which I will tell you some other time. Thus, I decided to enter the conservatory, the specialty of vocal studies. Later, on some stage, I felt that, most of all I wished to write my own music, there always had been some melody playing in my mind, teasing me... Now, the feedbacks and praising, gave me more stimulus and I decided to further follow the way that I had chosen.

When did you write the first song?

I was around 13-14 years old. Then, I was writing all the time... I have never showed them (the compositions) to anyone before. Every time, when

my mum would hear my humming, she would always say – come on, let’s show them to somebody, but I wouldn’t agree. Besides, at that time, I was fascinated by the opera music. This summer, before my leaving for America, Niko Nergadze had listened to my songs. He and his spouse, Sako, were visiting us. My mum asked me – please, sing for us, I am curious what Niko will say. I was shy. I was thinking that I shouldn’t sing... Niko’s reaction was so natural, - I could guess that he honestly liked it and he didn’t approve my singing just because of

პირველი სიმღერა როდის დაწერე?

ასე 13-14 წლის რომ ვიყავი. მერე სულ ვწერდი... არავისთვის არასოდეს მიჩვენებია. დედას ესმოდა ხოლმე, ჩემთვის რომ ვლილინებდი და სულ ამბობდა - მოდი, ვინმეს მოვასმენინოთო. მე არ ვთანხმდებოდი. თან იმ დროს ოპერით ვიყავი გატაცებული. ამ ზაფხულს, სანამ ისევ ამერიკაში გავემგზავრებოდი, ნიკო ნერგაძემ მოისმინა ჩემი სიმღერები. სტუმრად იყვნენ ჩვენთან ის და მისი მეუღლე საკო. დედაჩემმა მთხოვა - მიდი რა იმღერე, აბა ნიკო რას იტყვისო. მე მერიდებოდა, არ ვთვლიდი საჭიროდ... ნიკოს რეაქცია ისეთი ბუნებრივი იყო, რომ მივხვდი, გულწრფელად მოეწონა და არა იმიტომ, რომ მარინა ვაშაყმაძის შვილი ვიყავი. ნიკომ “მოქოქა” ასე ვთქვათ, ეს საქმე. გოგი ძოდუაშვილიც მან გამაცნო და პირველი არანჟირებები უკვე გოგიმ გააკეთა.

როგორ ხდება ხოლმე, ჯერ მუსიკას წერ თუ ტექსტს?

ჯერ რაღაც ემოცია იბადება. ეს ყოველთვის რაღაც ამბავია. ის რასაც მე ვგრძნობ, რაც ჩემს გარშემო ხდება. ზოგჯერ ეს ჩემი ახლობლების,

the fact that I was Marina Vashakmadze’s daughter. Niko sort of “winded up” all this. He introduced me to Gogi Dzodzuashvili and Gogi made the first music arranging for me.

How does it happen? – Do you write the music or the text first?

At first, some emotion is born. This is always a story, something, which I feel, and which happens around me. In other cases, it can be my friends’ emotions, and I feel them too, as if they are mine. I get the desire of writing about the feelings and, thus, express the compassion.

Words and music come at once. When I take the first accord, at the beginning, I hear a melody and, then, the whole text of what I have to say. When they’re asking my opinion about how I imagine the accompaniment, what kind of arranging it should be, it’s very difficult for me to answer. At the starting stage, I sing everything including the accompaniment, and then the dividing lines appear.

I think, living on your own in America contributed to creation of this emotional condition and these feelings.

მეგობრების განცდებია - თითქოს საკუთარ თავზე გადმომაქვს, მეც განვიცდი. მინდება ხოლმე დავწერო და ამით ჩემი თანაგრძნობა გამოვხატო.

სიტყვები და მუსიკა ერთდროულად მოდის. პირველ აკორდს რომ ვიღებ, ყურში მესმის მელოდია და მთელი სათქმელი. როცა მეკითხებიან, თუ როგორ წარმომიდგენია აკომპანიმენტი, როგორი უნდა იყოს არანჟირება, ჩემთვის ძალიან რთულია ხოლმე პასუხი. თავიდან ყველაფერს ვმღერი, აკომპანიმენტის ჩათვლით, მერე ჩნდება ხოლმე გამყოფი საზები.

მე ვფიქრობ, რომ ამერიკაში მარტო ცხოვრებამაც განაპირობა ეს ემოციურობა, განცდები.

აღბათ ასეა. იქ ნამდვილად არ არის იოლი ცხოვრება. განსაკუთრებით მაშინ, როცა სხვა გარემოდან ჩადიხარ, და ყველაფრის აღქმა და გათავისება გზადაგზა გინევს. მუდმივად უნდა იფიქრო და საკუთარ თავს ჩაუღრმავდე, რას აკეთებ და როგორ აკეთებ. იმდენად დიდია კონკურენცია, რომ დიდი ძალისხმევა გჭირდება, თავი რომ დაიმკვიდრო. ეს დაუსრულებელი ძიებაა. უნდა მიხვდე, როგორ აჯობო კონკურენციას და სხვებში გამოგარჩიონ.

შენს მუსიკალურობაზეც იქონია გავლენა ამერიკამ?

ის, რომ ტექსტს დღეს ინგლისურად ვწერ, რა თქმა უნდა ამერიკის გავლენაა. რასაც მუსიკაზე ვერ ვიტყვი. პირიქით, ვფიქრობ ჩემი მუსიკა ინტონაციურად ძალიან ქართულია. არ იფიქროთ, იმ ადამიანებს ვემხრობი, ვინც ამბობს, რომ ქართული ენა არ არის თანამედროვე მუსიკისთვის ორგანული. ეს სულაც არ არის ასე და ამისი, ბევრი არაჩვეულებრივი მაგალითი გვაქვს.

ქართულად თუ დანერ ტექსტებს სამომავლოდ?

აუცილებლად. უბრალოდ ჯერ ისე ვერ ვთამაშობ სიტყვებით, როგორც ინგლისურად. ვიცი რომ ეს უნარი დამიბრუნდება და ვცდილობ კიდევ. ამას დრო სჭირდება, ნაძალადევი არაფერი ვარგა.

Perhaps, this is the way it works. It's not really easy to live there, especially when someone arrives there from a different environment and has to perceive everything and to get used to every single thing step by step. One should be thinking constantly and analyzing oneself, - what he/she is doing and how he/she is managing all that. The competition is so great, that a person needs a huge effort to find his/her own place. This is an endless process of searching. An individual should guess how he/she might overcome the competition and be distinguished from others.

Did America influence your musicality too?

Today, when I write texts in English, this is, of course, the influence of America, though, I can't say the same about the music. In contrary, I would state that, my music is very Georgian from the point of view of intonation. Please, don't think that I am one of those, who consider that the Georgian language is not organic for the modern music. This is not correct at all, and there are lots of wonderful examples, which prove the opposite.

In the future would you write texts in Georgian?

By all means. It's just that I can't play with words so well in Georgian as I can in English at the moment. I know that the ability will return to me and I do my best to get it back. It needs time, - nothing, which is forced, will work.

What else is going on in your life?

I have graduated from journalism and political communications. Writing is vital for me. Psychology interests me a lot too. I am very emotional. I wonder what would be the emotions of others about the things that I feel for. When they share their feelings with me, I am completely sunk in the emotions and I try to help these persons. An individual always needs some help, at least, through empathy. I know it by my own experience.

Lots of people ask me in the university why I choose the printed media. I am charmed by this

სხვა რა ხდება შენს ცხოვრებაში? დარწმუნებული ვარ ბევრი საინტერესო რამ..

დავამთავრე ჟურნალისტიკა და პოლიტიკური კომუნიკაციები. წერა ჩემთვის ძალიან მნიშვნელოვანია. ასევე ძალიან მაინტერესებს ფსიქოლოგია. მე თვითონ ძალიან ემოციური ვარ. მაინტერესებს სხვები როგორ განიცდიან იმას, რასაც მე განვიცდი. როცა თავიანთ გრძნობებს მიზიარებენ, მთლიანად ვიძირები ამ განცდებში და ვცდილობ დავხმარო. ადამიანს ყოველთვის სჭირდება დახმარება. თუნდაც თანაგანცდით. ეს საკუთარი გამოცდილებით ვიცი.

უნივერსიტეტში ბევრი მეკითხებოდა, რატომ ავირჩიე ბეჭდური მედია. ძალიან მხიბლავს სიტყვის ეს “დაფარული” ძალა. ისწავლო სხვისი ტკივილისა და სიხარულის გაგება და განცდა... და შემდეგ, გადმოცემა. მერე

“hidden” power of the word. Learning how to feel and understand the pain and joy of the other person and then be able to express it. Afterwards, you sit somewhere and listen to your own words, which are pronounced with somebody else’s intonation. This is exactly the “hidden” power of the word. Therefore, besides the written word, I like the radio-journalism. There are words too, together with a timbre of a voice, intonation and emotions.

Later, I found a better ability to express myself through music. This is expression of an idea, expression of your own and others’ notions. Now, I think that I will be able to do this better through my songs.

You seem to be very honest...

Why shouldn’t I be? You can’t lie in music... I wish to

ზიხარ სადმე და უსმენ, შენს სიტყვებს სხვისი ინტონაციით წარმოთქმულს. ესაა სწორედ სიტყვის “დაფარული” ძალა. ამიტომ დანერვილ სიტყვასთან ერთად, რადიოჟურნალისტიკაც მომწონს. სიტყვაა იქაც და ამას ემატება ხმის ტემბრი, ინტონაცია, ემოცია.

მერე მუსიკაში უფრო ვიპოვნე გამოხატვის შესაძლებლობა. ესეც ხომ სათქმელის გადმოცემაა, შენი და სხვების სათქმელის გადმოცემა. ახლა მგონია, რომ ჩემი სიმღერებით უფრო შევძლებ ამას.

ძალიან გულწრფელი ჩანხარ...

რატომ არ უნდა ვიყო? მუსიკაში ვერ მოიტყუები. გულში რაც მიდევს ის მინდა ყველას გავაგებინო. ერთი ვნერო და მეორე ვიფიქრო არ გამოვა. ახლა იმას ვამბობ, რასაც ამ მომენტში ვიფიქრობ. ხვალ შეიძლება აზრი შევიცვალო და იმ სხვა რამეს ვიტყვი. მთავარია რასაც ამბობ, გულწრფელი იყო...

პირად ცხოვრებაში რა ხდება?

ერთადერთი რაც შემოიძლია ვთქვა ის არის, რომ მაქვს კონცენტრირებული ინტერესი. ამაზე მეტის თქმა არ არის საჭირო.

თავისუფლება რა არის?

თავისუფლებაც გულწრფელობაა. ამაზე ბევრი მიფიქრია, როცა პროტესტის გრძნობა მიჩნდებოდა ბევრი რამის მიმართ, რაც გარშემო ხდება. იგივე მშობლებთან ურთიერთობაში მაგალითად, მგონია, რომ უნდა მიხვიდე და უთხრა, მართალია არ მოგწონვართ, მაგრამ მე ასეთი ვარ და ვერ შევიცვლები. და არა მაინცადამაინც დახეული ჯინსები ჩაიცვა და ქუჩაში გამოვარდე. თუ დახეული ჯინსებით სიარული გინდა ეს შენი უფლებაა და გააკეთე, მაგრამ თუ ეს შენთვის ორგანული არ არის და მხოლოდ პროტესტის გამო აკეთებ, ეს კომპლექსია და არა თავისუფლება. მაგრამ ყველა თავად ირჩევს თავის გზას და გამოხატვის თავისუფლებას და მე ყოველთვის პატივს ვცემ მათ არჩევანს, რადგან მჯერა, რომ ნამდვილი თავისუფლება, არჩევანის თავისუფლებაა.

tell everybody what I am carrying in my heart. I can't write one thing and actually think the other. Now, I am saying what I feel at this concrete moment. Perhaps, tomorrow I will change my mind and say a different thing. The most important is to be honest with what you are saying...

What's going on in you private life?

I can only say that I have a concentrated interest. There is no need of telling more than this.

What is freedom?

Freedom is honesty too. I have thought a lot on this, when I had a feeling of protest against many things, which was going on around. For instance, in the relationship with parents, I think one should go and tell them: It's true, you don't like me, but I am just the way I am and I can't change. This doesn't mean that one should walk the streets in torn jeans. If somebody wants to wear torn jeans, this is his/her right, but if this is not organic for him/her and if he/she does it for the sake of a protest, then this is complex and not freedom. Nevertheless, everybody chooses their own way and freedom of expression and I always respect their choice, as I believe that the real freedom lays in the freedom of choice.

What's your opinion about the copyright?

I don't steal music. My friends know this too. When I didn't have money, I was writing to my friend, Mariam, or other friends by skype, asking whether they had a concrete song, or whether they could find it for me. I can't steal. When people put their work in something, which costs 99 cents, I think that I have to pay, if it's not distributed on the pay free websites. I know, that I am too demanding, but if you value the work of the other person, and like his/her music, then, appreciation should be expressed not just by listening to the music, but, also, through this way. Otherwise, this sphere won't exist. For instance: Until when should I ask my parents to support me for recording my single...?

Would you, perhaps, become a member of our Association?

By all means, I promise.

რას ფიქრობ Copyright-ზე?

მე არ ვიპარავ მუსიკას. ეს ჩემმა მეგობრებმაც იციან. როცა ფული არ მქონდა, ჩემს მეგობარს, მარიამს ან სხვა მეგობრებს სკაიპით ვწერდი, ეს სიმღერა ხომ არ გაქვთ ან ხომ არ შეგიძლიათ მოიძიოთ-მეთქი? მე ვერ ვიპარავ. როცა ადამიანები რალაცაში შრომას დებენ და თუკი ეს 99 ცენტი ღირს, მიმაჩნია, რომ უნდა გადაიხადო. თუ, რა თქმა უნდა უფასო საიტებზე არ დევს. მესმის, რომ ზედმეტად მომთხოვნი ვარ, მაგრამ

თუ ადამიანს უფასებ მის ნაშრომს, მოგწონს მისი მუსიკა, დაფასება მხოლოდ მოსმენით კი არა, ამ გზითაც უნდა გამოხატო. ეს სფერო სხვანაირად ვერ იარსებებს. მეც, მაგალითად, როდემდე უნდა ვთხოვო დედ-მამას დახმარება თითო სინგლის ჩასაწერად...

ალბათ ჩვენს ასოციაციაში განწევრიანდები?

აუცილებლად, პირობას ვდებ.

სამართლის საავტორო უფლებათა ასოციაცია - პროექტები GCA - Projects

საერთაშორისო საავტორო სამართლის სასერთიფიკატო პროგრამა Certified course on International Copyright Law

თ ანამედროვე კომერციული საქმიანობა, საერთაშორისო სავაჭრო ურთიერთობები და არა მხოლოდ შემოქმედებითი პროცესი მჭიდრო კავშირშია საავტორო სამართლის ინსტიტუტებთან. საავტორო სამართლის, როგორც ვინო სპეციალიზაციის გაზრდილი აქტუალობიდან გამომდინარე, საქართველოს საავტორო უფლებათა ასოციაციამ, ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

Not only creative process, but, also, contemporary commercial activity and international trade relations are closely related to the copyright law institutions. From the increased relevance of the copyright law as the narrow specialty, “Georgian Copyright Association”, in cooperation with the faculty of law of Iv. Javakhishvili State University of Tbilisi, Chicago-Kent Law College (USA) and

იურიდიულ ფაკულტეტთან ერთად, ჩიკაგო-კენტის სამართლის კოლეჯთან (აშშ) და კალაბრიას რეგიონის მედიტერანულ უნივერსიტეტთან (იტალია) პარტნიორობის საფუძველზე, საფუძველი დაუდო სასწავლო-სასერთიფიკატო პროგრამას – “საერთაშორისო საავტორო სამართალი”.

პროგრამის მიზანია საავტორო და მომიჯნავე უფლებების სამართლებრივი რეგულირების ქართული, ევროკავშირის ქვეყნებისა და ამერიკის შეერთებული შტატების სამართლებრივი სისტემების და საავტორო უფლებების კოლექტიურ საფუძველზე მართვის პრინციპების კომპლექსური ცოდნის მიწოდება, ასევე საავტორო სამართლის სფეროში სპეციალისტების მომზადება, რაც მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს საქართველოში საავტორო უფლებების სფეროს განვითარებას. პროგრამა მოიცავს სამართლის კლინიკური სწავლების ელემენტებსაც ასოციაციის პრაქტიკის გამოყენების საფუძველზე.

პროგრამას, ქართველ პროფესორებთან (სანდრო ჯორბენაძე, თამარ ტალიაშვილი) ერთად ახორციელებენ მსოფლიოში აღიარებული, წამყვან ათეულში შემავალი უცხოელი ექსპერტები, კალაბრიას უნივერსიტეტის პროფესორი ფილიპ ფაბიო (Prof. Phillip L. Fabbio) და ჩიკაგოს უნივერსიტეტის პროფესორი უილიამ ჰენეი (Prof. William M. Hannay), რომელთა შეხედულებების გათვალისწინებითაც მნიშვნელოვანწილად იქმნება მსოფლიო პოლიტიკა ამ სფეროში. სასერთიფიკატო პროგრამის ფარგლებში პირველად ხდება საქართველოში ქართველი და უცხოელი პროფესორების ძალისხმევით შერწყმა.

პროგრამა გათვალისწინებულია ნებისმიერი დაინტერესებული პირისათვის, (როგორც სტუდენტი, ასევე პრაქტიკოსი იურისტი) პროგრამით დაინტერესებულ პირთა რაოდენობა საკმაოდ დიდი აღმოჩნდა, რის გამოც გართულდა მონაწილეთა შერჩევა. საბოლოოდ სტუდენტებისა და პრაქტიკოსი იურისტებისაგან შეირჩა 92 საუკეთესო მონაწილე. პროგრამა დაიწყო 2012 წლის 6 ნოემბერს და გაგრძელდება ერთი სემესტრის განმავლობაში (15 კვირა). აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ პროგრამაში მონაწილეობა არის სრულიად უფასო, ხოლო მისი წარმატებით გავლის შემთვევაში მონაწილეები მიიღებენ სპეციალური კვალიფიკაციის დამადასტურებელ სერთიფიკატს.

Mediterranean University of the region of Calabria (Italy), has drawn up a training-certification program – “International Copyright Law”.

The aim of the program is to deliver a complex knowledge on legal systems and collective management principles of regulating the copyright and neighboring rights in Georgia, EU countries and US states, as well, preparation of specialists in the field of copyright law, which will significantly contribute to development of this field in Georgia. The program covers elements of clinical teaching, on the basis of usage of the best practices of the Association.

Together with the Georgian professors (Sandro Jorbenadze, Tamar Taliashvili), the program is being implemented by renowned, leading foreign experts, who form the best ten of the world, such are: Prof. Phillip L. Fabbio from Calabria University, Prof. William M. Hannay from Chicago University, according to the views of whom the big part of the world policy is created in this field. Within the framework of the certification program, unification of efforts of Georgian and foreign professors takes place for the first time in the history of Georgia.

The program is considered to be elaborated for any interested person (as for a student, so for a lawyer practitioner). The number of interested people came up to be quite big, for which reason the participants' selection process got complicated. Finally, out of the whole number of students and lawyer practitioners 92 best participants have been chosen. The program started on November 6th for one semester (15 weeks). It's noteworthy that, participation in the program is completely free of charge, and in case of successful completion of the course, the participants will get a special qualification proving certificate.

დაიჯესტი THE DIGEST

თელავის მუსიკალური ფესტივალი Telavi Music Festival

Photo: Derek Prager

ელისო ვირსალაძის მუსიკის საერთაშორისო ფესტივალი თელავში 2010 წლიდან ტარდება. თუმცა ეს ტრადიცია ჯერ კიდევ საბჭოთა პერიოდში ჩაისახა. ვგულისხმობ ცნობილ ფესტივალს “ქება ვაზისა”.

ფესტივალი დღეს სხვა სოცოიოსტორიულ რეალობაში ტარდება და შესაბამისად მისი კონცეფციაც განსხვავებულია. წლევანდელი ფესტივალი, მისი დამფუძნებლის, ცნობილი პიანისტის, ელისო ვირსალაძის საკონცერტო მოღვაწეობის 50 წლისთავს მიეძღვნა. საგანგებოდ ფესტივალისთვის დაკომპლექტდა საერთაშორისო ორკესტრი, რომელსაც დირიჟორობდნენ ანატოლი ლევინი და 18 წლის ტიმურ ზანგიევი ჩრდილოეთ ოსეთიდან. თელავის ფესტივალის სტუმრები და სოლისტები იყვნენ ისეთი ცნობილი მუსიკოსები, როგორც არიან ელისო ვირსალაძე, ლიზა ბათიაშვილი, ბორის ბერეზოვსკი, ნატალია გუტმანი.

ფესტივალის პროგრამა მრავალფეროვნებით გამოირჩეოდა. აღსანიშნავია, რომ საქართველოში პირველად შესრულდა რობერტ შუმანის სავიოლინო კონცერტი.

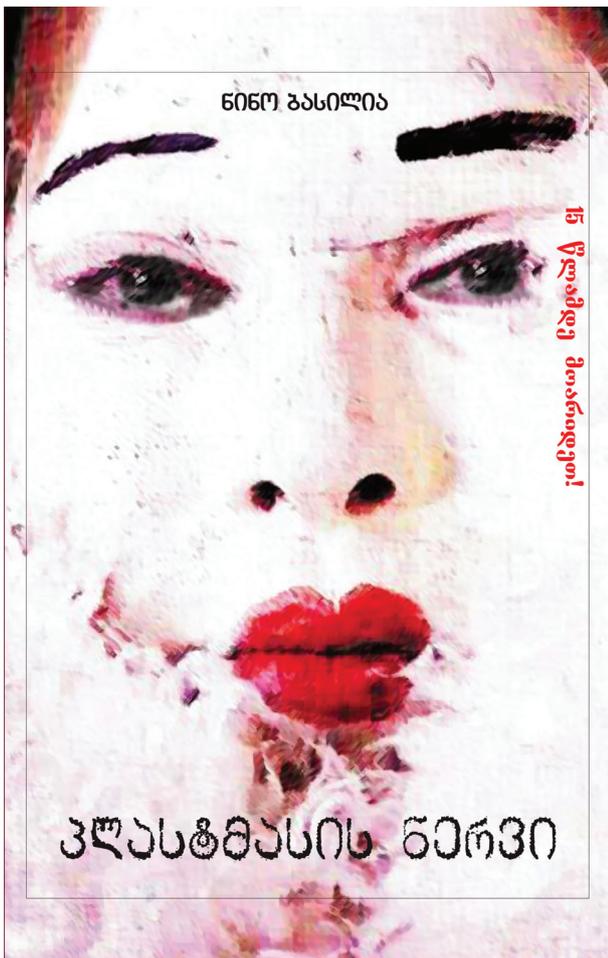
Eliso Virsaladze International Music Festival” has been being conducted in Telavi since the year 2010. Though, the tradition was formed already at Soviet times. By the latter I mean the famous festival “Vine Praise”.

Today, the festival is conducted in the other socio-historic reality, and, therefore, its concept is quite different. The annual festival was dedicated to the 50th anniversary of the musical activity of its founder, the renowned pianist, Eliso Virsaladze. An international orchestra was formed especially for this concert, which was conducted by Anatoly Levin and the 18 year old Timur Zangiev, who originally is from the North Ossetia. The guests and soloists of the Telavi Festival were the famous musicians, such are: Eliso Virsaladze, Lisa Batiashvili, Boris Berezovsky, Natalia Gutman.

The program of the festival was distinguished by variety of compositions. It’s noteworthy that for the first time in Georgia, there was the violin concert by Robert Shuman performed.

ნინო ბასილიას “პლასტმასის ნერვი”

“THE PLASTIC NERVE”
BY NINO BASILIA

ნინო ბასილია არასოდეს ყოფილა სკანდალური მწერალი, დრამატურგი თუ რეჟისორი. თუმცა პროვოკაციის ელემენტი მის დადგმებსა და ნაწერებს არ აკლდა. ჩემთვის ეს მით უფრო დასაფასებელი თვისებაა. უბრალოდ ის ამ ფორმით ახდენს საკუთარი სათქმელის მატერიალიზაციას. დიას, აქ ფორმაა მნიშვნელოვანი და არა მომგებიანი, იაფფასიანი ყესტი. და ალბათ, სწორედ ამით განსხვავდება ლიტერატურა მაკულატურისგან.

ენა სამყაროს ატრიბუტირების ხერხია. ნინოს ენა განსხვავებულია, არც აკადემიურია და არც ჟარგონული. მიუხედავად რიგი “უხეში” იდიომებისა და ფრაზებისა, ის ცდილობს ენა აქციოს მხატვრულ პირველელემენტად. ამ მხრივ აკა მორჩილაძესა და ზაზა ბურჭულაძეს მაგონებს. მათსავით ქმნის საკუთარ ენას - თანამედროვეს, მაგრამ არა შაბლონურს, კლასიკურს, მაგრამ არა მკვდარს.

“პლასტმასის ნერვი” კიდევ ერთი ცივი შხაპია საზოგადოებისთვის ნინო ბასილიასგან.

Nino Basilia has never been a scandalous writer, playwright or director. Though, her plays and written works have never been lacking the element of provocation. For me this is a feature which should be appreciated. This way she just materializes whatever she wants to say. That’s right, here the form matters and not a gainful, cheap gesture. And, perhaps, this is what distinguishes the real literature from the pulp one.

The language is the attributing method of the universe. Nino’s language is distinguished; it’s neither academic, nor slangy. Despite of a number of “rough” idioms and phrases, she tries to turn the language into the artistic prime element. From this point of view, she reminds me of Aka Morchiladze and Zaza Burchuladze. Just like them, she creates her own language, which is modern, but not banal, is classic, but not extinct.

“The Plastic Nerve” is one more cold shower sent from Nino Basilia to the society.

უცნობი ქართული ხელოვნება

THE UNKNOWN GEORGIAN ART

ეროვნულმა გალერეამ ძალიან საინტერესო გამოფენას

სახელწოდებით “80-იანი წლების ბოლოსა და 90-იანი წლების დასაწყისის ქართული ხელოვნება” უმასპინძლა. გამოფენის კურატორი ირინა პოპიაშვილი იყო. ყველა ერთხმად აღნიშნავდა ექსპოზიციის კონცეფციის ორიგინალურობასა და სიღრმეს. პირველად ბოლო ათწლეულების მანძილზე, მოხერხდა გარდამავალი ეპოქის ქართული ვიზუალური ხელოვნების ძირითადი ტენდენციების თავმოყრა და იმავდროულად გააზრება. ამ ეპოქის ექსპერიმენტული ხელოვნება მთელი სისავსით ასახავს იმ გამოწვევებს, რომელიც საზოგადოებაში არსებობდა. ალბათ, დღეს ძალზედ პოპულარული ფრაზა “სისტემა უნდა დაინგრეს” ზუსტად გამოხატავს იმ ეპოქის ხელოვნათა მესიჯს.

ექსპოზიციისთვის შერჩეული იყო ოცდაათამდე მხატვრის ცნობილი და უცნობი ნამუშევრები. გამოფენილი იყო ოლეგ ტიმჩენკოს, მამუკა ჯაფარიძის, კარლო კაჭარავას, კოკა რამიშვილის, მამუკა ცეცხლაძის, ლუკა ლასარეიშვილის, გია ეძგვერადის და სხვათა ნამუშევრები.

80-იანი წლების დასასრულის და 90-იანი წლების დასაწყისის

ქართული ხელოვნება

Reframing the 80s:

Georgian art at the End of the 80s and the Beginning of the 90s

25 სექტემბერი - 20 ნოემბერი, 2012

September 25 - November 20, 2012

N NEWMAN
P POPIAISHVILI
GALLERY
NEW YORK

GOETHE
INSTITUT
Sandukeli 16
0108 Tbilisi, Georgian
Tel: +995 32 8938945
Fax: +995 32 2934688
info@tbilisi.goethe.org

The National Gallery has hosted very interesting exhibition named “The

Georgian Art of the End of 80s and Beginning of 90s”. A curator of the exhibition was Irina Popiashvili. Unanimously, everybody was stressing the original and deep idea of the exposition. For the first time for the last decades, it was managed to put together and, at the same time, to analyze the main tendencies of the Georgian visual art of the transitional epoch. The experimental art of this epoch fully expresses the challenges, which existed within the society. Perhaps, the very popular phrase of today - “the system should be destroyed”, precisely reflects the message of the artists of that epoch.

The well known and unknown works of up to thirty artists such are: Oleg Timchenko, Mamuka Japaridze, Karlo Kacharava, Koka Ramishvili, Mamuka Tsetskhladze, Luka Lasareishvili, Gia Edzgeradze and many others, were selected for the exhibition.

კარლო კაჭარავა - "მკითხავი ქალი", 1990

მამუკა გვეცლაძე - "ველმუთი ლაოსზე", 1988

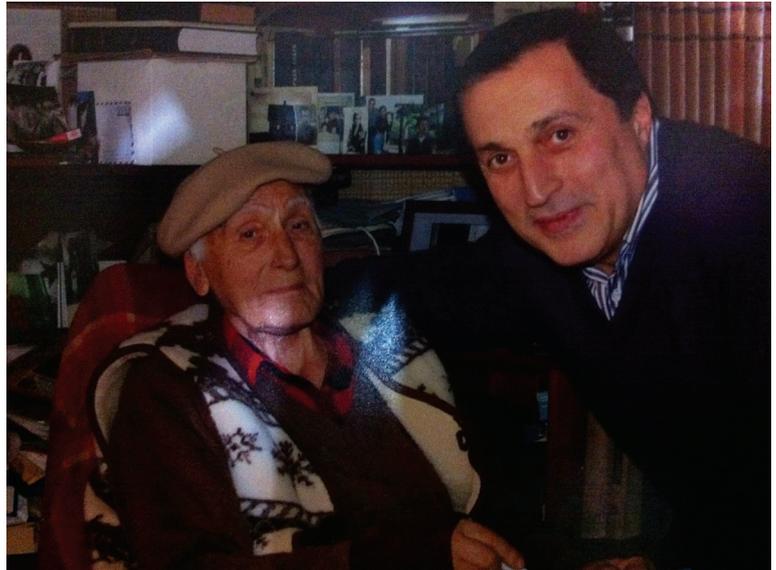
ლელა ტიმჩენკო - "შეყვარებულები", 1989

ლუკა ლასარიძე - "აბსტრაქცია", 1986

მამუკა ჯავარიძე - "უსაური", (დიკტიხი) 1990

“IAVNANA” PRESENTS...

“იავნანა” ჭარბობილბენთ...

15 ნოემბერს პაატა ბურჭულაძის საქველმოქმედო ფონდმა მორიგი გალა კონცერტი გამართა. სპეციალურად ამ კონცერტში მონაწილეობის მისაღებად თბილისში ჩამოვიდა ამერიკელი მეცო სოპრანო მიშელ კრაიდერი.

სალამო კიდევ ერთი მიზეზით გახდა გამორჩეული. კონცერტში მონაწილეობდნენ ქართული ესტრადის ვარსკვლავები, ის მუსიკოსები და შემსრულებლები, რომლებიც მართალია “იავნანას” საღამოებში იღებდნენ მონაწილეობას, მაგრამ ოფიციალურ კონცერტებზე არ ჩანდნენ.

იმედია ეს “ერთობა” არ იყო “ფასადური”.

On the November 15th, the charity fund of Paata Burchuladze held one more gala concert.

The American mezzo soprano, Michèle Crider arrived in Tbilisi with the special aim – to take part in the concert.

The evening was distinguished because of one more reason: the stars of the Georgian stage participated in the concert, as well as, those musicians and performers, who were taking part in the evenings of “Iavnana”, but were not appearing on the official concerts.

Hopefully, this “unity” was not a “façade”.

ქართველები თამაშობენ შექსპირს

GEORGIANS PLAY THE SHAKESPEARE

ბ არკვეული სტაგნაცია, რომელიც ბოლო დროს ქართულ თეატრალურ სივრცესა და ესთეტიკაში იგრძნობოდა ისევ შექსპირის დრამატურგიაში დაძლია. მარმარინოსის გახმაურებულ სპექტაკლს, ექსპერიმენტულს და სენსაციურს, ამავდროულად შექსპირთან მხოლოდ პოსტმოდერნისტული ალუზიები აკავშირებს. ლევან წულაძის “როგორც გენებოთ” ქართული შექსპირიანას ტრიუმფალური გაგრძელებაა. ჩემთვის ეს დადგმა მნიშვნელოვანია იმიტომ, რომ რეჟისორმა თანამედროვე ესთეტიკა შექმნა და მსახიობებსაც დაავინყა რუსულ-საბჭოური ფსიქოდრამის მძიმე მემკვიდრეობა.

ავტორი და ავტორიტეტი ლევან წულაძესა და ლაშა ბუღაძესთან არ არსებობს. ყველაზე “არაშექსპირული” წაკითხვა პიესისა, როგორც აღმოჩნდა ლონდონის “გლობუსის” მაცურებლისთვისაც მისაღები გახდა.

ვეულოცავ შემოქმედებით ჯგუფს ამ დიდ გამარჯვებას.

Some kind of stagnation that was noticed in the theatrical space and esthetics of the recent times has been overcome, again, by the help of Shakespearean drama.

Marmarinos’s renowned play, which is experimental and sensational, is related to Shakespeare only through the post modernistic allusions. “As You Wish” by Levan Tsuladze, is a triumphal continuation of the Georgian Shakespearean course. For me this play is important from the point of view that the director has created modern esthetics, and made the actors to forget the difficult heritage of the Russian-Soviet psychodrama.

There is no author and authority at Levan Tsuladze’s or Lasha Bughadze’s plays. As it turned out to be, the most “non-Shakespearean” reading of the play was accepted even by the audience of London’s “Globe”.

I congratulate the creative group with this great victory.

